ÜLDKOHTU OTSUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

21. mai 2010 *

Liidetud kohtuasjades T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04,

Prantsuse Vabariik, esindajad: G. de Bergues, R. Abraham ja S. Ramet, seejärel E. Belliard, G. de Bergues ja S. Ramet, ning lõpuks E. Belliard, G. de Bergues, A.-L. Vendrolini ja J.-C. Niollet,

hageja kohtuasjas T-425/04,

France Télécom SA, asukoht Pariis (Prantsusmaa), esindajad: advokaadid A. Gosset-Grainville ja S. Hautbourg, hiljem S. Hautbourg,

hageja kohtuasjas T-444/04,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Bouygues SA, asukoht Pariis,

Bouygues Télécom SA, asukoht Boulogne-Billancourt (Prantsusmaa),

esindajad: advokaadid J. Vogel, F. Sureau, D. Théophile ja J. Blouet Gaillard,

hagejad kohtuasjas T-450/04,

Association française des opérateurs de réseaux et services de télécommunications (AFORS Télécom), asukoht Pariis, esindajad: advokaadid O. Fréget, F. Herrenschmidt, M. Struys ja L. Eskenazi,

hageja kohtuasjas T-456/04,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: C. Giolito ja J. Buendía Sierra, hiljem C. Giolito ja D. Grespan,

kostja,

keda toetavad

Prantsuse Vabariik, esindajad: kohtuasjas T-450/04 E. Belliard, G. de Bergues, A.-L. Vendrolini ja J.-C. Niollet ning kohtuasjas T-456/04 G. de Bergues,

menetlusse astuja kohtuasjades T-450/04 ja T-456/04,

Bouygues SA, asukoht Pariis,

ja

Bouygues Télécom SA, asukoht Boulogne-Billancourt,

esindajad: advokaadid J. Vogel, F. Sureau, D. Théophile ja J. Blouet Gaillard,

menetlusse astujad kohtuasjas T-444/04,

ja

France Télécom SA, asukoht Pariis, esindajad: advokaadid A. Gosset-Grainville ja S. Hautbourg, hiljem S. Hautbourg,

menetlusse astuja kohtuasjades T-450/04 ja T-456/04,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 2. augusti 2004. aasta otsus 2006/621/EÜ seoses riigiabiga, mis Prantsusmaa andis France Télécomile (ELT L 257, lk 11),

ÜLDKOHUS (kolmas koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja esimees J. Azizi (ettekandja), kohtunikud E. Cremona, I. Labucka, S. Frimodt Nielsen ja K. O'Higgins,

kohtusekretär: E. Coulon,

arvestades kirjalikus menetluses ja 21. aprilli 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

I – *France Télécomi rahaline olukord ajavahemikus 2001–2004*

1 Kuni 1990. aastani tegutses France Télécom SA (edaspidi „FT") Prantsuse posti- ja telekommunikatsiooniministeeriumi alluvuses. FT asutati 1991. aastal juriidilise

isiku staatust omava avalik-õigusliku isikuna ning tal on alates 31. detsembrist 1996 aktsiaseltsi staatus. FT on koteeritud börsil alates 1997. aasta oktoobrist. Käesoleva vaidluse esemeks oleva otsuse vastuvõtmise ajal tegutses FT kontsern peamiselt Prantsusmaal telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste tarnijana, eelkõige tavatelefoni sektoris ning oma filiaalide – äriühingud Orange, Wanadoo ja Equant – kaudu mobiiltelefoni-, Interneti-, andmeedastuse ning muude teabeteenuste sektoris. 2002. aastal kuulus FT kapitali põhiosa riigile 56,45 % ulatuses.

2 31. detsembril 2001 näitas FT 2001. aasta kohta avaldatud raamatupidamisaruannetes netovõlga 63,5 miljardit eurot ning kahjumit 8,3 miljardit eurot.

3 30. juunil 2002 ulatus FT netovõlg 69,69 miljardi euroni, millest 48,9 miljardit eurot võlakirjadest tulenevat võlga kuulus tasumisele aastatel 2003–2005. See võlakirjadest tulenev võlg on seotud peamiselt FT poolt alates 1999. aastast teostatud omandamistega mobiilside valdkonna arendamise eesmärgil ning milleks on näiteks Suurbritannia operaatori Orange tagasiostmine ning teatava osa omandamine Saksa operaatori Mobilcom kapitalist.

4 FT rahalise olukorraga seoses teatas Prantsuse majandus-, rahandus- ja tööstusminister (edaspidi „majandusminister") ajalehes *Les Echos* 12. juulil 2002 avaldatud intervjuus (edaspidi „12. juuli 2002. aasta avaldus") järgmist:

„Me oleme enamusaktsionärid 55% kapitali osas […] Riik aktsionäri[na] käitub aruka investorina ja kui [FT-l] peaks esinema raskusi, võtame asjakohased meetmed […]

Ma kordan, et kui [FT-l] on rahastamisprobleeme, millega ei ole antud juhul tegemist, teeb riik vajalikud otsused nende lahendamiseks. Te annate uut hoogu kuulujutule kapitali suurendamisest […] Ei, kindlasti mitte! Ma kinnitan lihtsalt, et me võtame sobival ajal tarvitusele adekvaatseid abinõusid. Kui see osutub vajalikuks […]" [täpsustatud tõlge]

5 12. septembril 2002 avaldatud poolaasta raamatupidamisaruannete kohaselt oli FT käibe kasv 10% võrreldes 2001. aasta majandusaasta sama perioodiga, ärikasum enne kulumit ja amortisatsiooni (edaspidi „Ebitda") 6,87 miljardit eurot ehk 13,3% varasemate andmete põhjal ja 9,8% *pro forma* andmete põhjal ning tegevuskasum 3,18 miljardit eurot, mis kujutab endast 15% tõusu *pro forma* andmete põhjal. Tulemus pärast finantseerimiskulusid (1,75 miljardit eurot), kuid enne maksu, osalust ja vähemusosalust oli – erakorralisi toiminguid arvestamata – 718 miljonit eurot võrreldes 271 miljoni euroga 30. juunil 2001. Põhitegevuse vabad rahavood olid 3,6 miljardit eurot, mis kujutab endast 15% tõusu võrreldes 2001. aasta esimese poolaastaga. Samas kinnitas FT, et tema konsolideeritud omakapital läks 30. juunil 2002 kahjumisse 440 miljoni euro ulatuses.

6 Prantsuse ametivõimud teatasid 12. septembril 2002 avalikult, et nad nõustusid FT tegevdirektori (edaspidi „FT endine tegevdirektor") tagasiastumisega.

7 Prantsuse ametivõimud teatasid 13. septembri 2002. aasta pressiteates FT rahalise olukorra kohta järgmist:

„Pärast esimesel poolaastal täheldatud erakordset kahjumit on [FT-l] raske omakapitali puudujääk. Selline rahaline olukord nõrgendab [FT] potentsiaali. [Prantsuse v]alitsus on seega kindlalt valmis võtma täieulatuslikult oma vastutust […] Võttes

teadmiseks raamatupidamisnäitajate tugevast halvenemisest tekkinud uut olukorda, esitas [endine FT tegevdirektor] tagasiastumisavalduse [Prantsuse] valitsusele, kes selle vastu võttis. Tagasiastumine otsustati lõplikult haldusnõukogul, mis toimus kohe järgnevatel nädalatel ja mille käigus esitati uus [direktor] […] Uus [direktor] esitab nõukogule kiiresti raamatupidamise saneerimise kava, mis võimaldab [FT] võlgadest vabastamist ja selle kapitali struktuuri taastamist, säilitades selle strateegilised trumbid. [Prantsuse r]iik toetab FT-d selle kava elluviimisel ja aitab omalt poolt kaasa [FT] omakapitali väga olulisele tugevdamisele turutingimustest lähtuvalt määratud graafikuga ja korras. Seni võtab [Prantsuse] riik vajadusel meetmed, mis võimaldavad vältida [FT] finantseerimisprobleeme". [täpsustatud tõlge]

8 FT uus tegevdirektor (edaspidi „FT uus tegevdirektor") nimetati ametisse 2. oktoobril 2002. Pressiteade, millega see ametisse nimetamine teatavaks tehti, oli järgmine:

„FT nõukogu ettepanekul otsustas ministrite nõukogu nimetada [ametisse FT uue tegevdirektori] […] Selleks käivitab uus [direktor] otsekohe [FT] vastuvõtuakti koostamise, mille tulemused teatatakse nõukogule järgnevatel nädalatel ja millele toetub saneerimis- ja strateegiline arenduskava, mis võimaldab vähendada [FT] võlga, tugevdades selle trumpe. Selle raames on [FT uuel tegevdirektoril] riigi kui aktsionäri toetus, kes on kindlameelne võtma kogu oma vastutuse. [Prantsuse r]iik toetab saneerimistegevuse elluviimist ja aitab omalt poolt kaasa [FT] omakapitali tugevdamisele korras, mis määratakse tihedas koostöös [FT] [direktori] ja haldusnõukoguga. Nagu juba nimetatud, võtab [Prantsuse] riik seni vajadusel meetmed, mis võimaldavad vältida [FT] mis tahes finantseerimisprobleeme". [täpsustatud tõlge]

9 Prantsuse ametivõimud saatsid komisjonile 19. novembril 2002 „teatise", mis esiteks kirjeldas FT selle ajahetke rahalist olukorda, rõhutades et „tema tegevusnäitajad on suurepärased" ning teiseks tõi välja nende kavatsuse osaleda FT rekapitaliseerimises turutingimustel, täpsustades seda, kuidas nad osalevad FT saneerimiskavas. Selles teatises täpsustasid Prantsuse ametivõimud eelkõige järgmist:

„Andmaks [FT-le] tegutsemisruumi, mis on vajalik turule parimatel tingimustel ning kõige sobivamal ajal ligi pääsemiseks, on [Prantsuse] riik valmis osalema kapitali suurendamises aktsionärilaenu kaudu, mis muudetakse kapitaliks uute väärtpaberite emissiooni ajal. Selle laenu summa vastab [Prantsuse] riigi osalusele tulevases kapitali suurendamises kas täies ulatuses või osana sellest ning võib olla kuni 9 [miljardit eurot]. Nimetatud laen on ajutine ning selle muutmine väärtpaberiteks on kohustuslik. See on järk-järgult seotud ainult [FT] vajadustega. Sealhulgas makstakse see välja kehtivatel turutingimustel ning intressid lisatakse kapitalile.

Selleks et ellu viia oma osalemist [FT] saneerimiskavas, kavatseb [Prantsuse] riik kasutada ERAP-d, avalik-õiguslikku tööstus- ja kaubandusasutust, kes annab [FT-le] aktsionärilaenu ning saaks [FT] oluliseks aktsionäriks laenu muutmise korral kapitaliks. Kui see avalik-õiguslik asutus omab oma aktivas avalikku osalust [FT-s], siis tema passivas oleks võlakirjadest tulenevad võlad. ERAP valik näitab [Prantsuse] riigi tahet selgelt tuvastada heakskiidetud varaline koormus, eraldades see sel eesmärgil loodud struktuuri alla".

10 FT uued juhid esitasid 4. detsembril 2002 FT haldusnõukogule tegevuskava „FT ambitsioon 2005" (edaspidi „Ambitsioonikava 2005"), mille eesmärk oli põhiliselt FT bilansi tasakaalustamine 15 miljardi euro mahus omakapitali tugevdamise kaudu.

11 Ambitsioonikava 2005 esitamisega kaasnes majandusministri 4. detsembri 2002. aasta pressiteade, mis oli järgmine:

„Majandus[…]minister […] kinnitab [Prantsuse] riigi toetust tegevuskavale, mille [FT] nõukogu võttis vastu 4. detsembril [2002]. 1)[FT] grupp moodustab ühtse töötusliku terviku, mille tegevusnäitajad on märkimisväärsed. [FT] peab siiski täna toime tulema tasakaalustamata kapitali struktuuriga, omakapitali ja keskmise tähtajaga võlakohustuse finantseerimise vajadustega. See olukord tuleneb halvasti juhitud ja kõige kõrgema spekulatiivse „finantsseebimulli" järgi minevikus teostatud investeeringute ebaõnnestumisest ja turgude suunamuutusest üldisemalt. [FT] suutmatus rahastada oma arengut muul viisil kui võlastumise teel süvendas seda olukorda. 2)[Prantsuse r]iik põhiaktsionärina taotles uutelt juhtidelt, et nad taastaks [FT] finantstasakaalu, säilitades grupi terviklikkuse […] 3)Võttes arvesse juhtide välja töötatud tegevuskava ja investeeringute tasuvuse väljavaateid, osaleb [Prantsuse] riik 15 miljardi euro omakapitali tugevdamises võrdeliselt oma osaga kapitalis ehk 9 miljardi euro investeeringuga. [Prantsuse r]iik kui aktsionär peab kohaseks nii toimida aruka investorina. [FT] hooleks jääb määratleda omakapitali tugevdamise täpne kord ja graafik. [Prantsuse v]alitsus soovib, et selle operatsiooni läbiviimisel arvestataks rohkem [FT] individuaalsete aktsionäride ja palgatöötajatest aktsionäride olukorda. Andmaks [FT-le] võimaluse rahastamisvahendi kasutamiseks kõige sobivamal hetkel, on [Prantsuse] riik valmis maksma oma osaluse omakapitali tugevdamises aktsionäri ajutise [laenuna], mis makstakse [FT-le] välja turutingimustel. 4)[Prantsuse r]iigi osalus FT-s] kantakse tervikuna üle ERAP-le, avalik-õiguslikule tööstus- ja kaubandusasutusele. See võtab võlgu rahaturgudelt, finantseerimaks [Prantsuse] riigi osa [FT] omakapitali tugevdamises". [täpsustatud tõlge]

12 FT viis 11. detsembril ja 12. detsembril 2002 läbi kaks järjestikust võlakirjade emissiooni kogusummas 2,9 miljardit eurot.

13 Entreprise de recherches et d'activités pétrolières (ERAP) edastas 20. detsembril 2002 FT-le aktsionärilaenu lepingu parafeeritud ja allkirjastatud projekti. FT seda projekti ei allkirjastanud ning aktsionärilaenu kunagi ei antud.

14 FT võttis 15. jaanuaril 2003 toimunud võlakirjade emissioonide kaudu laene kogusummas 5,5 miljardit eurot. Neid võlakirjalaene ei tagatud riiklike tagatiste või garantiidega.

15 FT pikendas 15 miljardi euro suuruse sündikaatlaenu tasumisele kuuluvat osa 10. veebruaril 2003.

16 Ambitsioonikavas 2005 ette nähtud omakapitali tugevdamise operatsioon käivitati 4. märtsil 2003. FT suurendas 24. märtsil 2003 kapitali 15 miljardi euro võrra. Prantsuse riik osales selles toimingus võrdeliselt oma osaga FT kapitalis ehk 9 miljardi euroga. 6 miljardi euro suurune summa tagati 21 pangast moodustatud pangakonsortsiumi garantiiga. See tegevus viidi lõpule 11. aprillil 2003.

17 FT lõpetas 2002. majandusaasta ligi 21 miljardi euro suuruse kahjumi ja peaaegu 68 miljardi euro suuruse netovõlaga. FT poolt 5. märtsil 2003 avaldatud 2002. aasta majandusaasta raamatupidamisaruanded näitavad käibe tõusu 8,4%, ärikasumit enne amortisatsiooni 21,1% ning ärikasumit 30,9%. 14. aprillil 2003 kuulus Prantsuse riigile FT kapitalist 58,9%, millest 28,6% ERAP kaudu.

18 Prantsuse valitsus võttis 31. juulil 2003 ministrite nõukogus vastu seaduseelnõu, millega kaotati nõue, et riik peab omama FT kapitalis enamusosalust. Prantsuse Rahvuskogu võttis selle seaduseelnõu vastu ning see jõustus 31. detsembril 2003.

19 Prantsuse riik müüs 1. septembril 2004 FT kapitalist 10% 5,2 miljardi euro eest, vähendades nii oma osalust FT kapitalis 42,25%-ni.

II – *Haldusmenetlus*

20 Prantsuse Vabariik teavitas Euroopa Ühenduste Komisjoni 4. detsembril 2002 finantsmeetmetest, mis on ette nähtud Ambitsioonikavas 2005, sh aktsionärilaenu projektist vastavalt EÜ artikli 88 lõikele 3 ning nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad [EÜ] artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339), artiklile 2.

21 Kaks Prantsuse õiguse alusel asutatud äriühingut Bouygues SA ja Bouygues Télécom SA (edaspidi koos „äriühingud Bouygues"), millest viimane tegutseb Prantsuse mobiilsideturul, esitasid 22. jaanuaril 2003 komisjonile kaebuse, mis puudutas teatavat Prantsuse riigi poolt FT-le ja Orange'ile FT refinantseerimise raames antud abi. Nimetatud kaebuses käsitleti täpsemalt esiteks Prantsuse riigi avaldust 9 miljardi euro investeerimise kohta ning teiseks Prantsuse ametivõimude poolt alates 2002. aasta juulist tehtud avalikke avaldusi FT kasuks (edaspidi „alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused").

22 Komisjon teatas 31. jaanuari 2003. aasta kirjaga Prantsuse ametivõimudele oma otsusest algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 sätestatud ametlik uurimismenetlus FT kasuks võetavate finantsmeetmete suhtes.

23 Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati 12. märtsil 2003 Euroopa Liidu Teatajas (ELT C 57, lk 5). Komisjon kutsus huvitatud pooli üles esitama märkusi asjaomaste abimeetmete kohta.

24 Prantsuse ametivõimud esitasid oma märkused algatamisotsuse kohta ning vaidlustasid komisjoni väljendatud kahtluste põhjendatuse 4. aprilli 2003. aasta kirjaga.

25 Äriühingud Bouygues esitasid komisjonile märkused 11. aprilli 2003. aasta menetlusdokumendiga, tuletades siiski meelde, et nende 22. jaanuari 2003. aasta kaebust tuleb pidada käesolevas menetluses esitatud seisukoha lahutamatuks osaks. Lisaks esitasid komisjonile märkusi palju teisi huvitatud isikuid, sh Association française des opérateurs de réseaux et services de télécommunications (AFORS Télécom, edaspidi „AFORS") ja FT. Haldusmenetluse käigus esitasid FT ja äriühingud Bouygues mitmeid majandusanalüüse ning õiguslikke arvamusi.

26 Komisjon avaldas 30. mail 2003 hanketeate seoses lepinguga „abiteenuste osutamiseks Prantsuse riigi poolt FT-le antud rahalise abi kokkusobivuse hindamiseks turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori põhimõttega ja FT saneerimiskava võimalikuks analüüsiks". Hankeleping sõlmiti 24. septembril 2003 konsultandiga, kes esitas oma majandusaruande 28. aprillil 2004 (edaspidi „28. aprilli 2004. aasta aruanne").

27 28. aprilli 2004. aasta aruandele oli lisatud 22. märtsi 2004. aasta õiguslik aruanne (edaspidi „22. märtsi 2004. aasta aruanne"). Komisjon saatis oma 3. mai 2004. aasta kirjaga need kaks aruannet Prantsuse ametivõimudele ning kutsus neid esitama märkusi.

III – *Vaidlustatud otsus*

A – *Vaidlustatud otsuse teatavakstegemine*

28 Komisjon teavitas 3. augustil 2004 Prantsuse ametivõime 2. augusti 2004. aasta otsusest 2006/621/EÜ seoses riigiabiga, mis Prantsusmaa andis France Télécomile (ELT L 257, p. 11, edaspidi „vaidlustatud otsus").

29 Komisjon saatis 30. augustil 2004 vaidlustatud otsuse koopia FT-le ja äriühingutele Bouygues.

30 Komisjon saatis vaidlustatud otsuse koopia AFORS-ile 3. septembril 2004.

B – *Vaidlustatud otsuse resolutsioon*

31 Vaidlustatud otsuse artikkel 1 näeb ette, et „[a]ktsi[onäri]laen, mille [P]rantsuse [Vaba] riik määras [FT-le] 20s02. aasta detsembris 9 miljardi euro suuruse krediidiliini näol, moodustab alates […] 2002 [.aasta juulist tehtud] [avalduste] kontekstis riigi[abi], mis ei sobi kokku ühisturu[ga]". [täpsustatud tõlge]

32 Vaidlusstatud otsuse artikli s2 kohaselt „[ei kuulu a]rtiklis 1 kirjeldatud toetus […] tagasimaksmisele".

C – Komisjoni järeldused FT rahalise olukorra kohta juunist 2002 märtsini 2003

33 Vaidlustatud otsuse 3. jaotises „Asjaolude kirjeldus ajalises järjestuses ning [FT] rahaline olukord" tegi komisjon põhiliselt järgmised järeldused.

34 Esiteks, mis puudutab FT rahalist olukorda, leidis komisjon, et alates 2002. aasta juunist oli FT „raskete struktuuriliste probleemide ja tasakaalustamata bilansiga" (vaidlustatud otsuse põhjendus 17). Sellega seoses tõi komisjon esiteks välja FT reitingu kiire alanemise 2002. aasta esimeses pooles, mida näitavad selliste reitinguagentuuride nagu Standard & Poor's (edaspidi „S & P"), Moody's ja Fitch Ratings avaldused (vaidlustatud otsuse põhjendused 20–27), ning teiseks pärast FT *credit spreads*'ide (krediidi hinnavahe) analüüsimist viitas ta *spread inversion*'ile, st tema väga lühiajalise tähtajaga laenudega seotud riskide suurenemisele eelkõige 2002. aasta juulikuu alguses, võrreldes tema keskmise ja pikaajalise tähtajaga laenudega seotud riskide tähtsusega. Ettevõtja võlaga seotud *spreads*'id peegeldavad turu poolt sellise riski hindamist, mis on seotud selle ettevõtja suutlikkusega täita intresside maksmise ja võla tähtaegse tasumise kohustusi, ning tavaliselt on need pikaajalise võlakohustuse puhul kõrgemad kui lühiajalise võlakohustuse puhul. Need *spreads*'id mõjutavad nii võlakirjade hindamist kui ka uute võlakirjade emissiooniks nõutavat intressitaset. Komisjoni arvates kinnitas seda riski suurenemist FT võlakirjade hinna langus 2002. aasta juunis ja juulis, mis peegeldab FT võla vähimat väärtust, võttes arvesse turu poolt täheldatava maksejõuetuse riski suurenemist (vaidlustatud otsuse põhjendused 28–31). Lisaks täheldas komisjon FT aktsia kursi olulist langemist 2002. aasta esimesel poolel, mis saavutas oma madalaima taseme esimest korda 27. juunil 2002 (7,79 eurot) ja teist korda 30. septembril 2002 (6,01 eurot) (vaidlustatud otsuse põhjendus 35).

35 Teiseks tuvastas komisjon, et 12. juuli 2002. aasta avalduse kuupäeval oleks FT võlareitingu täiendava langusega kaasnenud tema reitingu kaotus investeerimisjärgus „usaldusväärne" (*investment grade*) ning reitinguagentuurid S & P ja Moody's olid valmis seda alandama *junk bond*'i (spekulatiivne võlakiri, edaspidi „rämpsvõlakiri") tasemele (vaidlustatud otsuse põhjendus 37).

36 S & P märkis oma 12. juuli 2002. aasta pressiteates (vaidlustatud otsuse põhjendused 37 ja 38) järgmist:

„FT-l võib esineda teatavaid raskusi oma [võlakirjalaenude] refinantseerimisega, mille maksetähtaeg on 2003. aastal. Ometi toetab [Prantsuse] riigi ütlus FT reitingu püsimist investeerimisjärgus [usaldusväärne]. […] Prantsuse riik – kes omab 55% FT-st – nimetas selgelt [S & P-le], et ta käitub aruka investorina ja võtab asjakohased meetmed juhul, kui FT-l peaks esinema raskusi. [FT] pikaajalise võlakohustuse reiting on langenud tasemele BBB- […]".

37 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 212 täpsustas komisjon, et 24. juunil 2002 langetas Moody's FT reitingut kuni tasemeni, millest allapoole jäi ainult rämpsvõlakiri. Nimetatud otsuse põhjenduses 221 ning 142. joonealuses märkuses tugines komisjon Deutsche Banki 22. juuli 2002. aasta aruandele, mille järgnevaid lõike ta tsiteeris ja kommenteeris:

„12. juulil 2002 S & P langetas [FT] reitingut BBB miinuseni […] Agentuur ei oota enam, et [FT] saavutaks oma eesmärgi 3,5 × puhasvõlg/EBITDA aastal 2003, kuid

eeldab stabiilset perspektiivi miinus kolme B reitingule. Tundub, et stabiilset perspektiivi toetab [S & P pressiteate järgnev sõnastus:] „[P]rantsuse riik – kelle käes on 55% [FT-st] – ütles selgelt [S & P-le], et ta käitub [aruka] investorina ja võtab tarvitusele adekvaatseid meetmeid, kui FT peaks raskustesse sattuma"„. Rõhutame, et S & P oli eelnevalt öelnud, et ta ei kavatse arvestada reitingu koostamisel Prantsuse valitsuse erakorralist toetust, kuna ta alandas juunis [FT] reitingut miinus BBB-ni. Paistab, et agentuur muutis pärast seda meelt, deklareerides, et krediidijälgimise järeldused "tulenevad ettevõtte likviidsuse analüüsist aasta 2003 lõpus ja Prantsuse riigi võimaliku osaluse läbivaatamisest Prantsuse telekommunikatsiooniturul „(lk 19). "[FT] sai kasu turu kasvavast usaldusest, et valitsus toetab krediiti ühel või teisel viisil „(lk 20). "Me ei saa eirata tõsiasja, et FT enamusomanik on Prantsuse riik ja Prantsuse rahandusministeeriumi viimased kommentaarid on andnud investeerijatele rahustava sõnumi, et likviidsus tagatakse. „(lk 54). „Sellegipoolest […] arvame, et [FT] leiab lõpuks finantse, mida tal vaja on, läbi "[Prantsuse] riigi vaikiva toetuse". See võib võtta laenu vormi turu tingimustel, saadud läbi pankade või [Prantsuse] valitsuse (lk 21). Kuid „mis on turuhind näiteks uue 10 miljardi suurusele laenule miinus BBB puhul? Milline on reaalne maksumus 10 miljardi euro suuruse võla puhul ettevõt[ja] jaoks, mis ei ole tegelikult miinus BBB tasemel ja keda peetakse selleks ainult valitsuse toetuse pärast? […] Arvame, et neile küsimustele ei ole head vastust, sest kui FT tegutseks reaalses maailmas, ei oleks ta meie arvates positsioonis, kus ta saaks end refinantseerida ilma võlga kapitaliks muutmata. (lk 33, samal teemal vt ka lk 54). Ja lisaks, "Pressis mainiti, et Prantsuse valitsus toetab [FT-d], viidates, et ta on nõus olema [FT] „võlausaldaja viimase abinõuna„. See teade parandas [võlakirjade] ja aktsiate hinda märgatavalt, aktsiad võitsid kahe nädala jooksul 90% ja [võlakirjad] 137 [baaspunkti] nimelt seetõttu, et börsimaaklerid kaitsesid oma positsiooni." (lk 28). Rõhutame, et S & P deklareeris oma viimase telefonivestluse ajal seoses FT krediidilangusega, et üldiselt ettevõt[ja], kes loob rahakäivet, kui tema võla suhe EBITDA-ga võrreldes on neljakordne, kvalifitseeruks kui miinus BBB krediidi omanik, investeerimis[järgu] [usaldusväärne] viimasel real. FT tegelik reiting, miinus BBB, paistab rajanevat pigem [Prantsuse] valitsuse lubadusel tagada likviidsus, kui tema põhiväärtustel".

Deutsche Banki arvutuste kohaselt oleks FT võla/EBITDA suhe pidanud olema 2002. aasta teisel poolaastal 4,9 ja 31. detsembril 2002 5,20". [täpsustatud tõlge]

38 Komisjon järeldas sellest, et 2002. aasta juulis tabas FT-d usalduskriis.

39 FT endine tegevdirektor teatas 16. septembril 2002 pressis, et „reitingu langus on takistuseks [FT] kavandatavatele refinantseerimistele" ning „„[…] Moody's[e] poolt FT võla[…] [reitingu langetamine 2002. aasta juuni lõpus], sulges meie jaoks ligipääsu turule" (131. joonealune märkus, mis vastab vaidlustatud otsuse põhjendusele 212, vt samuti nimetatud otsuse põhjendus 248) [täpsustatud tõlge]. Muu hulgas nähtub vaidlustatud otsuse 176. joonealusest märkusest, mis vastab põhjendusele 252, et FT audiitorite ärakuulamisel uurimiskomisjoni ees kinnitas FT endine tegevdirektor järgmist:

„Kuid on fakt, et must stsenaarium ei olnud integreeritud: kui väärtpaberiturg oleks meile suletud. Me ei näinud seda võimalust ette, kuna arvasime, et [Prantsuse] riigi kui enamusaktsionäri olemasolu ei laseks turul eeldada [FT] pankrotti, isegi ilma vajaduseta, et [Prantsuse] riik avalikult oma toetust väljendaks. Seda arvamust jagasid peaaegu kõik turu tegijad, kuni päevani, mil üks kolmest reitinguagentuurist – vaid üksainus – otsustas, et [FT] on maksujõuetuse äärel ja vaatas tema reitingu üle, sulgedes talle järgmisel päeval igasuguse juurdepääsu turule [...] Kui see ainus reitinguagentuur [2002. aasta] juunis oma seisukohast teatas ja kui meile suleti ligipääs turule, teadsin ma, et kui meil ei ole võimalik uut võlga võtta, tekivad [FT-l] makseraskused aasta hiljem, 2003. aasta esimese poolaasta lõpu paiku".

40 Esiteks kinnitas usalduskriisi FT uus tegevdirektor Rahvuskogu majanduskomitees 11. detsembril 2002 toimunud ärakuulamisel; ärakuulamise protokoll (vaidlustatud otsuse 32. joonealune märkus, mis vastab põhjendusele 39) sisaldab järgmist:

„[FT uus tegevdirektor] märkis, et teostatud finantseerimisplaan ei õnnestunud ja oli olukorda raskendanud 2001. aasta alguses nii, et likviidsuskriis oli eeldatav 2003. aasta suvel […] [Ta] teatas, et maksete peatamise ohu ette seatult oli [FT] šokiseisundis […] selle suure võlastumise tõttu, kuna ta pidi leidma käibevara, hüvitamaks 15 miljardit eurot 2003. aastal, seejärel 2004. aastal, ja 20 miljardit eurot 2005. aastal […]".

41 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 248 on täpsustatud, et ärakuulamisel Prantsuse Senati rahanduskomitee ees 5. detsembril 2002 kinnitas FT uus tegevdirektor, et „[…] hiiglasliku võlakoormaga silmitsi olles ei võtnud [FT] tarvitusele abinõusid, mida oleks pidanud tegema ettevõt[ja], kes nägi oma noteeringut langemas ja kellel ei olnud enam ligipääsu väärtpaberiturule".

42 Prantsuse Senat tuvastas majandus- ja plaanikomitee nimel 21. novembril 2002 esitatud arvamuses, et FT reitingu langemine madalamale tasemele oleks süvendanud tema lühiajalise võla haldamise kriisi (vaidlustatud otsuse põhjendus 39) järgmiselt:

„[…] 2003. [aasta] juuni alguses [võisid] FT finantseerimisprobleemid muutuda otsustavaks, koguni „lahendamatuks". Kui [FT] ei ole vahepeal taastanud juurdepääsu turgudele (tagasilööki andva reitingu tõttu), seisab [Prantsuse] riik vajaduse ees leida vahendid, mis aitaksid [FT-l] võlaga toime tulla". [täpsustatud tõlge]

43 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 245 ja 246 nähtub samuti, et vastavalt JP Morgani 2. detsembri 2002. aasta aruandele ei oleks FT ilma riigi toetuseta suutnud turult

uut kapitali leida, et oma võlga refinantseerida. Sellega seoses täpsustas aruanne järgmist:

„Valdkonnas risk/kompensatsioon näeme FT-d jätkuvalt mitteatraktiivsena, oodates strateegilise revideerimise tulemust. […] Isegi siis, kui näeksime FT puhul olulisi võimalusi kulusid kahandada ja väga märkimisväärset tulu teenida ning hoolimata sellest, et [tegevdirektoril] on soliidne reputatsioon, on [Prantsuse] valitsuse roll FT-le vajaliku paindlikkuse andmiseks keskne. Selle aja jooksul kestab likviidsuse kriis ja meie meelest on kapitali suurendamine ainult aja küsimus. […] [Prantsuse v]alitsuse roll on refinantseerimises ja võla kahandamises veelgi keksem. Kuid silmitsi pettumust valmistavate luhtumistega refinantseerimise osas aastaks 2003 on FT ja reitinguagentuurid keskendunud lühiajaliselt [FT] likviidsusriskidele ja refinantseerimisele. See oleks ilma [Prantsuse] valitsuse sekkumiseta võimatu – isegi [FT] tunnistas seda kolmanda kvartali telefonivestluses". [täpsustatud tõlge]

44 Sellises olukorras säilitasid reitinguagentuurid siiski FT reitingu investeerimisjärgus „usaldusväärne", võttes arvesse Prantsuse riigi avaldusi (vaidlustatud otsuse põhjendus 39). Lisaks nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 222, et 11. ja 12. septembril 2002 Prantsuse riigi ja rekapitaliseerimises osaleva pangakontserni allkirjastatud protokolli ühe tingimuse kohaselt „[lisatakse] [FT] pikaajalise võla [vähemalt] praeguse reitingu säilitamine (investeerimisjärk [usaldusväärne]) reitinguagentuuride Moody's ja [S & P] poolt […][tingimusena] uuesti […] garantii- ja väärtpaberite emiteerimislepingus[sse]". [täpsustatud tõlge] Üks osalevatest pankadest, Morgan Stanley, teatas 12. septembril 2002 seoses tema osalemisega FT kapitali suurendamises (vaidlustatud otsuse 147. joonealune märkus, mis vastab põhjendusele 222), järgmist:

„Me leiame, et kavandatav toiming oleks praegustes tingimustes keeruline ja turgude positiivne reaktsioon nädala lõpus avaldatavatele [avaldustele] ja teatistele oleks üks võtmeelemente, et nimetatud toimingu teostamiseks vajalikke tingimusi luua". [täpsustatud tõlge]

45 Kolmandaks, võttes arvesse FT rahanduslikku olukorda 2002. aasta septembris (vaidlustatud otsuse põhjendused 40–49) ning Prantsuse ametivõimude 13. septembri (vt eespool punkt 7) ning 2. oktoobri 2002. aasta (vt eespool punkt 8) pressiteateid, muutsid reitinguagentuurid oma hinnangut FT võla haldamise kohta ning viitasid turu usalduse tõusule.

46 Lähtuvalt FT toetuse lubaduse kinnitusest Prantsuse riigi poolt muutis Moody's FT võlakohustuse väljavaate negatiivsest stabiilseks (vaidlustatud otsuse põhjendus 52 ning 45. joonealune märkus) 13. septembri 2002. aasta pressiteates, mis on sõnastatud järgmiselt:

„Moody'se usaldust tugevdas [Prantsuse] valitsuse avaldus, kus valitsus veel kord kinnitas oma tugevat toetust [FT-le]. Isegi kui Moody'se murelikkus seoses finantsriski globaalse tasemega ja konkreetsemalt seoses FT likviidsuse hapra olukorraga püsis, muutus Moody's usaldavamaks seoses asjaoluga, et Prantsuse valitsus toetab [FT-d], kui [tal] peaks esinema raskusi oma võla hüvitamisel".

47 Samamoodi täpsustas S & P 17. detsembril 2002, et esiteks alates 2002. aasta juulist oli Prantsuse ametivõimude toetus olnud üheks võtmeteguritest FT reitingu säilitamisel investeerimisjärgus „usaldusväärne". Teiseks kinnitas valitsuse teade aktsionärilaenu kohta ja lubadus osaleda rahaliselt 15 miljardi euro rekapitaliseerimise operatsioonis oma osalusega võrdelisel määral seda toetust ning andis märkimisväärse kaitse FT võlausaldajatele (vaidlustatud otsuse põhjendus 58 ning 52. ja 53. joonealune märkus).

48 Komisjon täheldas lisaks, et pärast FT kapitali suurendamist 2003. aasta veebruaris ja märtsis ei pidanud reitinguagentuurid Prantsuse riigi toetust FT reitingu võtmeelemendiks, kuigi see toetus näis S & P-le olevat väga tähtis 17. septembril 2002 ja Moody'sele veebruaris 2003. Nii andis Moody's teada järgmist (vaidlustatud otsuse põhjendus 61 ja 54. joonealune märkus):

„Prantsuse valitsus kinnitas pidevalt oma toetust [FT-le] ja oma kavatsust anda vajadusel rahalist toetust, ületamaks võimalikke likviidsusprobleeme. Seda toetust tõendas […] [FT-le] 18 kuu perioodiks 9 miljardi euro krediidiliini avamine, mis sisaldas intresse, kuid oli hüvitatav üksnes [FT] aktsiates. Moody's võtab riigi toetust arvesse oma reitingus Baa3 […] [FT] võlastumisega seonduv märkimisväärne finantsrisk ei vasta tema investeerimiskvaliteedile (mida korvavad head tegevusnäitajad ja Prantsuse valitsuse sõnaselge toetus)".

49 Muu hulgas põhines S & P poolt 14. mail 2003, st pärast FT kapitali suurendamist FT-le antud reiting selgelt FT finantsandmetel (vaidlustatud otsuse põhjendus 61 ja 54. joonealune märkus).

50 Vaidlustatud otsuse põhjenduse 247 kohaselt kinnitas just Global Equity Researchi 20. veebruari 2003. aasta aruanne, et alles pärast Prantsuse ametivõimude poolset avalduste seeriat lubas väärtpaberiturg FT-l end sobivatel tingimustel refinantseerida. Selle aruande kohaselt on „[v]ahetud likviidsusprobleemid […] lahendatud: alates

eeldusest, et ta osaleb kapitali suurendamises 15 miljardi euro võrra 9 miljardi euro suuruse krediidiliini kujul, on FT-l jälle võimalus väärtpaberiturule ligi pääseda, et oma vahetuid likviidsuspiiranguid vähendada".

D – *Vaidlustatud otsuse ese*

51 Vaidlustatud otsuse 6. jaos „Käesoleva otsuse ese" meenutas komisjon kõigepealt Prantsuse Vabariigi teatist, mis käsitles selle aktsionärilaenu projekti, mida Prantsusmaa kavatses anda Ambitsioonikava 2005 raames. Ta märkis seejärel, et „[o]tsustamaks kõnesolevate meetmete asutamislepinguga kokkusobivuse üle, uuris [ta] selle[st] [projektist] teatamisega seotud sündmusi, sealhulgas valitsuse avaldusi 2002. aasta juulist kuni detsembrini" ning et „teatatud meetmeid ei saa analüüsida, võtmata arvesse [neid] avaldusi". Tõepoolest, nende avaldustega väljendasid Prantsuse ametivõimud soovi võtta asjakohased meetmed FT rahaliste raskuste lahendamiseks. Nii kujutab aktsionärilaenu projekt endast varem väljendatud kavatsuste materialiseerimist. Sisuliselt ei ole mingit õiguslikku alust piirata oluliste asjaolude uurimist ainult nende asjaoludega, mida Prantsuse riik otsustas teatises märkida. Abi mõiste on objektiivne mõiste ja põhineb majanduslikul tegelikkusel. Sellest johtub, et kui komisjon on teadlik eelnevatest asjaoludest, mis on objektiivselt olulised, peab ta need oma analüüsi hõlmama (vaidlustatud otsuse põhjendus 185). Komisjon lisas, et ta täheldas algatamisotsuse punktis 70 ning selle 40. joonealuses märkuses, et tema uurimine võis hõlmata alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi (vaidlustatud otsuse 105. joonealune märkus).

52 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 186 ja järgmised võttis komisjon oma lähenemise kokku järgmiselt:

„(186) Antud juhul täheldab komisjon, et 2002. [aasta] detsembri meetmetele, millest teatati, olid eelnenud mitmed Prantsuse ametivõimude avaldused ja meetmed alates juulist [2002]. Ühelt poolt, need avaldused ja meetmed võimaldavad paremini mõista [2002. aasta] detsembri meetmete põhjusi ja ulatust. Teiselt poolt oli nendel eelnevatel avaldustel ja meetmetel kindlasti olnud mõju arusaamisele, mis oli turgudel ja majanduses osalejatel FT olukorrast detsembris [2002]. Majanduses osalejate käitumine oli ise mõjutatud riigi käitumisest, see ei kujuta objektiivset näitajat, hindamaks seejärel riigi käitumist. Neid eelnevaid sekkumisi tuleb arvesse võtta detsembri meetmete analüüsimisel abi olemasolu seiskohalt.

(187) On tõepoolest võimalik analüüsida Prantsuse ametivõimude järjestikuseid avaldusi ja meetmeid alates 2002. aasta juulist tervikuna, mille konkretiseerimise hetk oleks [2002. aasta] detsembri meetmed (aktsionäri[laenu] kasutusse andmine), meetmed, mis olid sellised, nagu oli teatatud […]

(188) Antud juhtumi analüüs vihjab esmapilgul ajavahele ettevõt[ja] eeliste vahel, mis oleks olnud eriti märgatavad [2002. aasta] juulikuus, ja potentsiaalsele riigiressursside kaasamisele, mis näib kõige selgemini tuvastatav [2002. aasta] detsembrikuus. Tõepoolest võiks lugeda majandus[…]ministri avaldusi abiks niivõrd, kuivõrd sellised avaldused avaldasid selgelt mõju turgudele ja andsid [FT-le] eelise. Ei ole siiski kerge määratleda ilma võimaliku kahtluseta, kas [12. juuli] 2002. aasta […] avaldused olid seda laadi, et kaasata vähemalt potentsiaalselt riigiressursse. Selles osas analüüsis komisjon põhjalikult arvukaid juriidilisi argumente, mille eesmärk on tõendada ühelt poolt, et sellised

avalikud avaldused olid võrdväärsed riikliku garantiiga juriidilisest seisukohast ja teiselt poolt, et need panid mängu riigi maine seoses majanduslike kulutustega täitmatajätmise korral. Tervikuna võttes võis neid elemente tõepoolest mõista võimelistena seadma ohtu riigiressursse (kas [tuues kaasa] riigi vastutuse […] investorite suhtes või riigi tulevaste tehingute maksumuse suurendamisega). Tees, mille järgi [12. juuli] 2002. aasta […] avaldused on abi, on seega uuenduslik tees, kuid tõenäoliselt mitte alusetu.

(189) Ometi ei ole antud juhul komisjonil piisavalt elemente, et tõestada ümberlükkamatult abi olemasolu selle uuendusliku teesi alusel. Seevastu ta hindab, et ta võib tõestada abielementide olemasolu, järgides traditsioonilisemat lähenemisviisi detsembri meetmetest lähtuvalt, mis olid olnud teatise esemeks.

(190) Tõepoolest, ühelt poolt riigiressursside kaasamise olemasolu on selge [2002. aasta] detsembrikuus. Teiselt poolt, eelise olemasolu [FT] jaoks detsembrikuus on ka ilmne, kui arvestada eelnevate avalduste ja meetmete mõju turgudele.

(191) Selles osas ei saaks kasutada „turumajanduse [tingimustes tegutseva] erainvestori põhimõtet", õigustamaks seda [2002. aasta] detsembri sekkumist, nagu seda väidavad Prantsuse ametivõimud, sest majanduses osalejate käitumised detsembris olid selgelt mõjutatud valitsuse eelnevate tegutsemiste ja avalduste tõttu alates juulist [2002]. Kui saab kahelda, et [alates 2002. aasta juulist tehtud] avaldused olid üsna konkreetsed, et kujutada abi iseenesest, ei jäta mingit kahtlust, et sellised avaldused olid enam kui piisavad turgude arusaama „nakatamiseks" ja majanduses osalejate hilisema käitumise mõjutamiseks. Kui sellega on tegu, ei või võtta seda majanduses osalejate käitumist

neutraalseks võrdluskohaks, et hinnata seejärel [Prantsuse] riigi käitumist. „Turumajanduse [tingimustes tegutseva] erainvestori põhimõttel" põhinev eeldus ei saa seega toetuda turu olukorrale, nagu see toimus detsembris [2002], vaid peaks loogiliselt põhinema eelnevate avalduste mõjust nakatamata turu olukorral". [täpsustatud tõlge]

E – *EÜ artikli 87 artikli 1 ning turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamine*

53 Vaidlustatud otsuse 7. jaos „Hinnang kõnesolevale meetmele seoses [EÜ] artikli 87 lõikega 1", märkis komisjon eelkõige (vaidlustatud otsuse põhjendus 194) järgmist:

„[A]ktsi[onäri]laen (mis eeldab [Prantsuse] riigi osalemist [FT] rekapitaliseerimises) annab FT-le eelise, sest see võimaldab tal suurendada oma finantseerimisvahendeid ja rahustada turgu seoses oma võimega tähtaegadest kinni pidada. Isegi kui [aktsionärilaenu] [lepingut] ei ole allkirjastatud, võib turule laenu olemasolu kohta antud mulje tuua endaga kaasa eelise FT jaoks, sest turg eeldas, et [FT] turusituatsioon on tugevam […]. See võis mõjutada FT laenutingimusi". [täpsustatud tõlge]

54 Seejärel tõdes komisjon (vaidlustatud otsuse põhjendus 195) järgmist:

„[T]õsiasi, et eelis tuleneb riikliku kohustuse määramisest, mis toob endaga kaasa võimaliku, kuid mitte viivitamatu ressursside ülekandmise, ei välista, et see eelis määratakse riiklike ressursside kaudu. „Sellega seoses oleks oluline mainida […], et vastavalt [väljakujunenud kohtupraktikale] ei ole vaja kõigi juhtumite puhul konstateerida, et toimunud on riigi ressursside ülekandmine, selleks et ühele või mitmele ettevõtjale antud eelist võiks käsitleda riigipoolse abina [EÜ] artikli 87 lõike 1 […] tähenduses" [113. joonealune märkus: Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 2002, lk I-4397, punkt 36; vt ka Euroopa Kohtu 15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-387/92: Banco Exterior de España, EKL 1994, lk I-877, punkt 14, ja 19. mai 1999. aasta otsus kohtuasjas C-6/97: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 1999, lk I-2981, punkt16]. Seega, isegi riigi võimaliku lisakohustuse kaudu antud eelis moodustab riigipoolse abi, kui ta mõjutab konkurentsi ja liikmesriikidevahelist [kaubandust] [114. joonealune märkus: Euroopa Kohtu 1. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-200/97: Ecotrade, EKL 1998, lk I-7907, punkt 43; Üldkohtu 13. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-204/97 ja T-270/97: EPAC vs. komisjon, EKL 2000, lk II-2267, punkt 80]". [täpsustatud tõlge]

55 Selline „võimalik [lisa]kohustus" riigi ressurssidele „loodi aktsi[onäri]laenu andmise teatega, millega käis kaasas nimetatud laenuandmisega seotud eeltingimuste täitmine […], turule mulje jätmisega, et laen tõesti määrati […] ja lõpuks ERAP poolt parafeeritud ja allkirjastatud laenulepingu saatmisega FT-le". Isegi kui FT ei kirjutanud kunagi sellele lepingule alla, ei tähenda see nagu ei oleks olnud tegemist võimaliku riigi ressursside kaasamisega. Komisjon leiab esiteks, et „arvestades seda, et nimetatud dokument kujutas endast lepingulist pakkum[u]st ja et senikaua, kuni see ei olnud tühistatud, oleks FT võinud sellele suvalisel hetkel alla kirjutada, saades seega õiguse lasta endale viivitamatult 9 miljardi euro suurune summa üle kanda" ning teiseks „[Prantsuse r]iik, kes ei saanud sellest mitte teadlik olla, pidi seega hoidma FT käsutuses läbi ERAP vastavate ressursside summat" (vaidlustatud otsuse põhjendus 196). Komisjon peab seega uurima, kas FT-le antud eelis vastab aruka erainvestori põhimõttele ja kas

see mõjutab konkurentsi ning liikmesriikidevahelist kaubandust (vaidlustatud otsuse põhjendus 197).

56 Pärast seda, kui komisjon tuvastas, et FT-le antud eelis rikub või ähvardab rikkuda konkurentsi ning võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust (vaidlustatud otsuse põhjendused 198–201), asus ta 8. jaos „[Turumajanduse tingimustes tegutseva aruka] erainvestori põhimõte […]"analüüsima seda, kas nimetatud põhimõtet järgiti, kui võtta arvesse aktsionärilaenu projektile eelnevate kuude jooksul Prantsuse ametivõimude tehtud kõiki avaldusi (vaidlustatud otsuse põhjendus 202 ja järgmised). [täpsustatud tõlge]

57 Seoses 12. juuli 2002. aasta avaldusega (vt eespool punkt 4) ja Prantsuse ametivõimude 13. septembri, 2. oktoobri ning 4. detsembri 2002. aasta pressiteadetega (vt eespool punktid 7, 8 ja 11) jõudis komisjon sisuliselt järeldusele, et „[n]eid [avaldusi] võib üheskoos arvestada kui avalikkuse teavitamist [Prantsuse] riigi kavatsusest, et kui [FT-l] oleks rahastamisprobleeme või finantsraskusi, astuks [ta] vajalikke samme nende ületamiseks" ning kui tema sellekohase kohustuse väljendust. [täpsustatud tõlge] Sellised avalikud, korduvad, üksteisega kattuvad ning Prantsuse riigile omistatavad avaldused on piisavalt selged, täpsed ja kindlad, et väljendada riigipoolse tõsiseltvõetava kohustuse olemasolu, eelkõige finants- ja tööstuskogukonna suhtes, kes neid nii mõistis (vaidlustatud otsuse põhjendused 206–213 ja 217). Peale avalike avalduste võtsid Prantsuse ametivõimud ühendust ka „turu peamiste tegijatega", nagu S & P (eespool punktid 35 ja 37), et teavitada neid oma kavatsustest ning kiiresti turgu veenda ja vältida FT reitingu langemist rämpsvõlakirja tasemele (vaidlustatud otsuse põhjendus 212).

58 Sellised avaldused on täielikult käsitletavad turu jaoks usutavana ja nad loovad seega turu ootuse, et Prantsuse riik „teeb kõik, mis võimalik, et FT rahanduslikke raskusi lahendada". Komisjon arvab, et „[k]ui [Prantsuse] riik ei oleks seda ootust täitnud, oleks see otseselt kahjustanud tema mainet omanikuna, aktsionärina või noteeritud

või mittenoteeritud ettevõt[ja] haldurina, ning samuti riigivõla finantseerimise obligatsioonide väljastajana". Seega väljendavad need avaldused strateegiat, mis rajaneb riigi reputatsioonil (vaidlustatud otsuse põhjendus 217). Seetõttu võib neid elemente „vaadelda kui tõelist riski riigi ressurssidele" ning „[v]äide, mille kohaselt [alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused] olid riigipoolne toetus, on uuenduslik, kuid ilmselt mitte ilma aluseta" (vaidlustatud otsuse põhjendus 218). [täpsustatud tõlge]

59 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 219 jõudis komisjon siiski järeldusele, et „ei ole võimalik sel alusel [ümberlükkamatult] väita riigi toetuse olemasolu". Ta arvab „vastupidi, et on suuteline näitama riigi toetuse elementide olemasolu traditsioonilisemal viisil alates detsembri 2002 meetmetest, millest teavitati ametlikult". Sellega seoses piisab „tõestamisest, et eelnevatel [avaldustel] oli reaalne mõju turu arvamusele detsembris, ilma et oleks vajadust kvalifitseerida neid […] [avaldusi] riigi[abina]". [täpsustatud tõlge]

60 Toetudes eelkõige 28. aprilli 2004. aasta aruandele, mis andis tunnistust FT aktsiate (vahemikus 37,8%–43,8%) ja võlakirjade väärtuse (vahemikus 3,2%–9,7%) ebanormaalsest ja märkimisväärsest kasvust pärast 12. juuli 2002. aasta avaldust, sama kuupäevaga pressiteatele (vt eespool punkt 35) ning Deutsche Banki 22. juuli 2002. aasta aruandele (vt eespool punkt 37), jõudis komisjon järeldusele, et „turg käsitle[s] neid [avaldusi] riigi usaldusväärse kohustusstrateegiana FT-d toetada" (vaidlustatud otsuse põhjendused 220–222). [täpsustatud tõlge]

61 Prantsuse ametivõimude avaldused olid määrava tähtsusega FT reitingu säilimisel investeerimisjärgus „usaldusväärne", kuna märge „rämpsvõlakiri" oleks muutnud aktsionärilaenu ebatõenäolisemaks ja kindlasti palju kulukamaks (vaidlustatud otsuse

põhjenduse 225 lõpp). Selles osas moodustab Prantsuse ametivõimude otsus näha ette FT rekapitaliseerimine krediidiliini määramisega nende avalduste materialiseerimise (vaidlustatud otsuse põhjendus 226).

62 Komisjoni arvates ei ole otsustav, et aprillis 2003 toiminud FT rekapitaliseerimise operatsioon oli edukas ja et aktsionärilaenu ei võetud. Aruka erainvestori kriteeriumi rakendamisel tuleb tugineda elementidele, mis on investoril sel hetkel, kui ta võtab vastu otsuse investeerida. Seega ei saa arvesse võtta selle operatsiooni edukust 2003. aasta aprillis, et hinnata Prantsuse riigi käitumist detsembris 2002. Kuna Prantsuse ametivõimude avaldused mõjutasid turgu ja majandustegevuses osalejate käitumist, ei saa komisjon „tugineda teiste majandus[tegevuses osalejate] käitumisele, selleks et riigi käitumist hinnata ja rakendada seega koostoime kriteeriumi". Komisjon arvab, et „[Prantsuse r]iigi [avaldused], mille kohaselt ta teeks kõik vajaliku, et võimaldada FT finantsprobleeme ületada, mis väljastati juulis ja mida hiljem korrati, rikuvad koostoime ideed, kuna erainvestoreid ei saa siis veel käsitleda lähtuvana FT olukorrast, ning seda eraldiseisvana küsimusest, kas need [avaldused] varjavad endas riigi[…]abi või mitte". Aruka erainvestori põhimõtte kohaldamine ei saa tugineda turu 2002. aasta detsembrikuu seisule, vaid see peab loogika kohaselt tuginema „turusituatsioonile, mis ei ole eelnevate[st] [avaldustest] ja sekkumiste[st] [nakatatud]" (vaidlustatud otsuse põhjendus 227). [täpsustatud tõlge]

63 „Paistab", et asjaomased investeerimisotsused, kui neid analüüsida lähtuvalt situatsioonist enne juulit 2002, st arvestades sellel ajahetkel FT-d raputanud finants- ja usalduskriisi ning kui puudusid kõik Prantsuse ametivõimude meetmed ja avaldused, ei ole kooskõlas aruka erainvestori põhimõttega (vaidlustatud otsuse põhjendus 228). Neil tingimustel on „ebatõenäoline, et erainvestor oleks alates juulist 2002 Prantsuse valitsuse tehtud [avalduste] sarnastesse avaldustesse suhtunud puhtalt majanduslikust

seisukohast kui sellistesse, millega ta paneks tõsiselt mängu oma usaldusväärsuse ja reputatsiooni ning juriidilisest seisukohast kohustuks sellest kuupäevast alates toetama FT-d raha[liselt] igas olukorras". Seda tehes oleks iga investor võtnud endale väga suure ainuriski seoses FT-ga ja ilma et oleks ette nähtud mingit kompensatsiooni. Isegi põhiaktsionär, kelle käsutuses oleks sama informatsioon, nagu Prantsuse ametivõimudel sel ajal oli, ei oleks FT kasuks 2002. aasta juulis toetusavaldusi teinud eelnevalt tema finantsseisu ja vajalike saneerimismeetmete kohta põhjalikku auditit teostamata, et hinnata sellise sammuga võetavaid riske. Sellisel põhiaktsionäril oleks finantsturgude osalust igal juhul vaja, et FT olukorda normaliseerida. Asjaomased turud „ei paistnud sel perioodil olevat valmis FT-sse investeerima või talle suurt krediiti andma" (vaidlustatud otsuse põhjendus 229). [täpsustatud tõlge]

64 Eelnevatest kaalutlustest tuleneb, et „[turumajanduse tingimustes tegutseva aruka] erainvestori [kriteeriumi] […] ei täidetud" ning „[s]eega eelis, mis anti FT-le aktsi[onärilaenu] andmise projekti kaudu – uurituna Prantsuse ametivõimude eelnevate [avalduste] ja sekkumiste valguses – o[li] riigi[abi], isegi kui eelise ulatust o[li] raske arvestada" (vaidlustatud otsuse põhjendus 230). [täpsustatud tõlge]

F – *Abi kokkusobivus ühisturuga*

65 Vaidlustatud otsuse 9. jaos „Toetuse [kokkusobivus]" märkis komisjon, et esiteks tuleb FT-d pidada raskustes olevaks ettevõtjaks vastavalt komisjoni teatise – ühenduse suunised raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta (EÜT 1999, C 288, lk 2; ELT eriväljaanne 08/01, lk 322) punktidele 4–6 ning

teiseks ei saa abimeetmeid kvalifitseerida abina raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks, kuna need ei täida suunistes ettenähtud heakskiitmise nõudeid (vaidlustatud otsuse põhjendused 231–255). [täpsustatud tõlge] Arvestades EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c ja suuniseid, jõudis komisjon seega järeldusele, et need meetmed on ühisturuga kokkusobimatud (vaidlustatud otsuse põhjendus 256).

G – *Abi tagastamine*

66 Vaidlustatud otsuse 10. jaos „Abi tagastamine", märkis komisjon, et ta ei ole võimeline selles etapis asuma kõnesoleva abi täpset suurust määratlema selle tagastamiseks vastavalt määruse nr 659/1999 artiklile 14 (vaidlustatud otsuse põhjendused 257–259).

67 Komisjon märgib, et „[h]oolimata kõigist oma jõupingutustest ei suutnud [ta] saada mõistlikku hinnangut nimetatud meetmete „neto" finantstagajärgedest, mis peaks olema üles ehitatud teoreetilistele arvutustele ja mis eristaks selgelt [avaldusi] ja tegusid, mida [Prantsuse] riigile süüks pannakse, kõigist teistest sündmustest, mis võisid mõjutada FT situatsiooni või sellesse situatsiooni suhtumist turgudel". Ta lisas, et „[s]amuti ei tundu olevat võimalik integreerida [vaidlustatud] otsusesse piisavalt täpseid arvulisi näitajaid, et teostada [vaidlustatud] otsuse täideviimise etapi ajaks lõplikku kalkulatsiooni". Komisjon järeldas sellest, et „[n]ende erakorraliste tingimuste juures võib liikmesriigi kaitseõiguste järgimine luua tagasimaksmisele takistuse vastavalt määruse […] nr 659/1999 artikli 14 lõikele 1, mille kohaselt „komisjon ei nõua abi

tagastamist, kui [see on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega]"" (vaidlustatud otsuse põhjendus 261). [täpsustatud tõlge]

68 Komisjoni arvates õigustab seda järeldust ka abisaajate õiguspärase ootuse kaitse põhimõte (vaidlustatud otsuse põhjendus 262). Sellega seoses täpsustas ta vaidlustatud otsuse põhjendustes 263 ja 264 järgmist:

„(263) Komisjon võttis arvesse [Prantsuse] valitsuse [avaldusi], hinnates kõnesoleva meetme vastavust rii[gi]abi reeglitele. Eraldivõetuna ei oleks aktsi[onäri]laenu projekti ilmselt [asutamis]lepingukohaseks abiks loetud. Kuid komisjon jõudis järeldusele, et [avalduste] tagajärjeks oli taastada turul usaldus seoses [FT-ga], välistades seega [aruka] erainvestori põhimõtte kasutamist ja muutes aktsi[onäri]laenu FT-le määratud abi täideviimiseks. Komisjon tunnistab, et see on esimene kord, mil tal tuleb uurida küsimust, kas sellist tüüpi käitumine on käsitletav abiandmisena. Arvestades, et abi sõltub käitumisest, mis [aktsionäri]laenu projektile eelnes, oleks [hoolas ettevõtja] võinud uskuda, et kõnesoleva liikmesriigi tegevus on seaduslik, kuna viimane oli omakorda projektist eelnevalt ametlikult teatanud. Nagu ütles kohtujurist M. Darmon oma [ettepanekus] kohtuasjas C-5/98[: komisjon *vs.* Saksamaa, milles Euroopa Kohus tegi otsuse 20. septembril 1990 (EKL 1990, lk I-3437, lk 9)] „ei osata arvestada kõhklusi, mis võivad tabada teatud ettevõt[jaid] „ebatüüpiliste" toetusevormide puhul, seoses sellega, kas neist tuleb ametlikult teatada või mitte". [täpsustatud tõlge]

(264) Lõpetuseks võtab komisjon kokku, et FT võis seaduslikult uskuda, et Prantsuse [Vaba]riigi käitumine ei hõlmanud riigipoolset toetust. Eelneva valguses

leiab komisjon, et käesoleval juhul oleks abi tagastamine vastuolus [ü]henduse õiguse [üldpõhimõttega]." [täpsustatud tõlge]

Menetlus ja poolte nõuded

I – *Kohtuasjad T-425/04 ja T-444/04*

69 Prantsuse Vabariik esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 13. oktoobril 2004 ja registreeriti numbri T-425/04 all.

70 FT esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 5. novembril 2004 ja registreeriti numbri T-444/04 all.

71 Prantsuse Vabariik ja FT paluvad Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

72 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagid vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;

– teise võimalusena jätta hagid põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt ja FT-lt.

73 Äriühingud Bouygues esitasid 25. oktoobril 2007 Üldkohtu kantseleile avalduse menetlusse astumiseks kohtuasjas T-444/04 komisjoni nõuete toetuseks.

74 Komisjon märkis 20. novembril 2007 Üldkohtu kantseleisse esitatud dokumendis, et ta ei vaidle vastu tema nõuete toetuseks äriühingute Bouygues menetlusse astumise avalduste rahuldamisele. Ta täpsustas siiski, et ta ei võta veel seisukohta osas, mis puudutab äriühingute Bouygues selle menetlusse astumise raames esitatud argumentide ühtsust võrreldes nende argumentidega, mis nad esitasid oma hagi põhjenduseks kohtuasjas T-450/04 (vt punkt 78 ja järgmised).

75 Üldkohtu kantseleisse 21. novembril 2007 saabunud dokumendiga palus FT Üldkohtul tunnistada see menetlusse astumise avaldus vastuvõetamatuks ning mõista kohtukulud välja äriühingutelt Bouygues, ning teise võimalusena lubada menetlusse astumist suulises menetluses.

76 Üldkohtu kantseleisse 4. detsembril 2007 saabunud dokumendiga palus FT kohtuasja T-444/04 raames esitatud hagiavalduse ning repliigi mõningate osade konfidentsiaalset käsitlemist äriühingute Bouygues suhtes.

77 Üldkohtu kolmanda koja esimehe 30. jaanuari 2008. aasta määrusega anti äriühingutele Bouygues luba astuda menetlusse komisjoni nõuete toetuseks kohtuasja suulise menetluse raames ning kohustati menetlusse astujatele edastama kohtuistungi

ettekande esialgne mittekonfidentsiaalne versioon, jättes siiski FT esitatud konfidentsiaalsena kohtlemise taotluse põhjendatuse üle otsustamise edaspidiseks. Ükski pool ei esitanud vastuväiteid kohtuistungi ettekande mittekonfidentsiaalse versiooni sisu kohta.

II – *Kohtuasi T-450/04*

78 Äriühingud Bouygues esitasid hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 9. novembril 2004 ning registreeriti numbri T-450/04 all.

79 Äriühingud Bouygues paluvad Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

80 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõue vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ning teise võimalusena jätta see põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– jätta vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõue põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja äriühingutelt Bouygues.

81 FT ja Prantsuse Vabariik esitasid 25. ja 29. märtsil 2005 Üldkohtu kantseleile avalduse menetlusse astumiseks kohtuasjas T-450/04 komisjoni nõuete toetuseks. Üldkohtu kolmanda koja esimehe 25. mai 2005. aasta määrusega anti neile luba astuda menetlusse. Menetlusse astujad esitasid menetlusse astuja seisukohad ning äriühingud Bouygues ja komisjon märkused nende seisukohtade kohta ettenähtud tähtaja jooksul.

82 Prantsuse Vabariik palub Üldkohtul:

– jätta vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõue põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja äriühingutelt Bouygues.

83 FT palub Üldkohtul:

– jätta hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja äriühingutelt Bouygues.

III – *Kohtuasi T-456/04*

84 AFORS esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 12. novembril 2004 ning registreeriti numbri T-456/04 all.

85 AFORS palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

86 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõue vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;

– jätta vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõue põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja AFORS-ilt.

87 FT ja Prantsuse Vabariik esitasid 25. ja 29. märtsil 2005 Üldkohtu kantseleile avalduse menetlusse astumiseks kohtuasjas T-456/04 komisjoni nõuete toetuseks. Üldkohtu kolmanda koja esimehe 12. ja 25. mai 2005. aasta määrusega anti neile luba astuda menetlusse. Menetlusse astujad esitasid menetlusse astuja seisukohad ning AFORS esitas märkused nende seisukohtade kohta ettenähtud tähtaja jooksul.

88 Prantsuse Vabariik palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja AFORS-ilt.

89 FT palub Üldkohtul:

– jätta vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõue vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;

– jätta vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõue põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja AFORS-ilt.

IV – *Menetlust korraldavad meetmed, kohtuasjade määramine laiendatud kohtukoosseisule ja kohtuasjade liitmine*

90 Üldkohtu kodukorra artiklis 64 sätestatud menetlust korraldavate meetmete raames kohtuasjades T-425/04, T-444/04 ja T-450/04 palus Üldkohus 11. detsembri 2007. aasta kirjaga komisjonil esiteks esitada teatud dokumendid ning teiseks esitas kirjalikult küsimused Prantsuse Vabariigile, FT-le ja komisjonile, paludes neil küsimustele kirjalikult vastata. Nimetatud pooled täitsid neile menetlust korraldavate meetmete raames esitatud nõuded ettenähtud tähtaja jooksul.

91 Esimese Astme Kohus otsustas 13. veebruaril 2008 kodukorra artikli 14 alusel ja kolmanda koja ettepanekul, olles pooled ära kuulanud vastavalt nimetatud kodukorra artiklile 51, anda kõnealused neli kohtuasja lahendamiseks laiendatud koosseisule.

92 Üldkohtu kantseleisse 15. aprillil 2008 saabunud dokumendiga taotlesid äriühingud Bouygues kohtuasja T-450/04 raames kohtuasjade T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja

T-456/04 liitmist vastavalt kodukorra artikli 50 lõikele 1. Nende kohtuasjade teised pooled esitasid oma märkused selle taotluse kohta ettenähtud tähtaja jooksul.

93 Üldkohtu kantseleisse 14. mail 2008 saabunud dokumendiga palus FT kodukorra artikli 50 lõike 2 alusel kohtuasja T-444/04 raames esitatud hagiavalduse ja repliigi mõningate osade ning hagiavalduse teatud lisade konfidentsiaalset käsitlemist kohtuasjade T-425/04, T-450/04 ja T-456/04 teiste poolte suhtes ning esitas nende menetlusdokumentide mittekonfidentsiaalsed versioonid.

94 Üldkohtu kolmanda koja (laiendatud kooseisus) esimehe 17. veebruari 2009. aasta määrusega liideti kohtuasjad T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04 vastavalt kodukorra artiklile 50 suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides. Lisaks määras kolmanda koja (laiendatud koosseisus) esimees esiteks seda, et liidetud kohtuasjades oleks menetlusdokumentidega tutvumine piiratud menetlusdokumentide mittekonfidentsiaalsete versioonidega ning teiseks, et pooltele edastataks kohtuistungi ettekannete mittekonfidentsiaalsed esialgsed versioonid, jättes siiski FT esitatud konfidentsiaalsena käsitlemise taotluse põhjendatuse üle otsustamise edaspidiseks. Pooled ei esitanud selle kohta vastuväiteid.

V – *Suuline menetlus*

95 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Üldkohus (kolmas koda laiendatud koosseisus) alustada suulist menetlust.

96 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu suulistele küsimustele kuulati ära 21. aprilli 2009. aasta kohtuistungil.

97 Kohtuistungil loobus komisjon kohtuasjas T-456/04 oma nõuete esimesest osast, milles paluti Üldkohtul jätta vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata AFORS-i nõue tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 1; see kanti kohtuistungi protokolli.

Õiguslik käsitlus

I – *Vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõue*

A – *Kohtuasjade T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04 raames esitatud asja läbivaatamist takistavad asjaolud*

1. Poolte argumendid

98 Komisjon väidab, et kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 on hagid ning kohtuasjas T-450/04 vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõue vastuvõetamatud, kuna puudub põhjendatud huvi.

99 Seoses Prantsuse Vabariigi ja FT hagidega väidab komisjon, et nende hagejate hagid on rahuldatud ning neil puudub põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse tervikuna tühistamiseks, kuna isegi kui nimetatud otsus tunnistab kõnesoleva abi ühisturuga kokkusobimatuks, ei kohusta see seda abi tagastama.

100 Kuigi liikmesriik on asutamislepingu tähenduses priviligeeritud hageja ning ta ei pea tõendama, et vaidlusalusel aktil on tema suhtes õiguslikud tagajärjed, peab tal siiski olema tekkinud ja jätkuv huvi selle akti tühistamiseks. Seetõttu saab liikmesriik esitada hagi ainult tema huve kahjustavate aktide peale, st nende peale, mis muudavad selgelt tema õiguslikku olukorda. Selleks et teha kindlaks, kas akt tekitab õiguslikke tagajärgi, tuleb lähtuda selle sisust. Need tingimused on samuti seda enam kohaldatavad teiste hagejate nagu FT ja äriühingud Bouygues suhtes.

101 Äriühingute Bouygues hagide suhtes väidab komisjon, et need hagejad nõustuvad oma esimese tühistamisväite raames arutluskäiguga, mis on vaidlustatud otsuses esitatud kuni eelkõige põhjenduseni 219. Tegelikult ei vaidlusta nad nimetatud otsust osas, milles see kvalifitseerib teatatud meetmed kokkusobimatu abina, kuna selline kvalifitseerimine on nende huvides ning vastab nende soovidele. Nad vaidlustavad selle üksnes osas, milles komisjon ei tuvastanud, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused üheskoos või eraldi on riigiabi. Vaidlustatud otsuse artikkel 1 rahuldab äriühingute Bouygues nõude ning nad ei ole põhjendanud tekkinud ja jätkuvat huvi selle tühistamiseks.

102 Komisjoni arvates tekitab õiguslikke tagajärgi ning seega kahjustab huve ainult akti resolutsioon. Vaidlustatud otsuse põhjendustes sisalduvad hinnangud saavad iseenesest olla tühistamishagi esemeks ning ühenduste kohus saab nende õiguspärasust kontrollida ainult siis, kui nad huve kahjustava akti põhjendustena osutavad vajalikku

tuge selle akti resolutsioonile. Tuleb tunnistada, et hageja kasuks tehtud otsus tema huve ei kahjusta ning see ei kahjusta kolmandate isikute õigusi esitada selle otsuse peale tühistamishagi.

103 Sellega seoses meenutab komisjon Euroopa Kohtu 28. jaanuari 2004. aasta määrust kohtuasjas C-164/02: Madalmaad *vs*. komisjon (EKL 2004, lk I-1177, punktid 18–25), mille kohaselt on põhjendatud huvi puudumise tõttu vastuvõetamatu sellise liikmesriigi hagi, kellele on adresseeritud riigiabi valdkonnas tehtud otsus, mis on soodus osas, milles see tunnistab teatud abimeetmed ühisturuga kokkusobivaks. Euroopa Kohtu arvates ei tekita selle otsuse resolutsioon siduvaid õiguslikke tagajärgi hageja huve puudutaval viisil, kuna see ei muuda tõsiselt ja ilmselt tema õiguslikku olukorda. On kindel, et selle kohtumääruse aluseks olnud olukord erineb mõneti käesoleva kohtuvaidluse aluseks olnud olukorrast osas, milles FT kasuks osutatud meetmed tunnistati ühisturuga kokkusobimatuks abiks. On siiski tõsi, et tuvastades esiteks selle abi tagasinõudmise võimatuse, tehti vaidlustatud otsus Prantsuse Vabariigi ja TF-i kasuks ning oma olemuse poolest ei saa see nende õiguslikku olukorda muuta või nende huve kahjustada. Teiseks osas, milles vaidlustatud otsuse artikkel 1 kvalifitseerib FT-le osutatud meetmed kokkusobimatu abina, on see tehtud äriühingute Bouygues kasuks ning samuti ei saa see nende õiguslikku olukorda muuta või huve kahjustada. Tegelikult ei sea äriühingud Bouygues kahtluse alla seda resolutsiooni, vaid piirduvad nõudega tühistada hinnang, et aktsionärilaen alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste kontekstis kujutab endast riigiabi. Igal juhul ei ole neil neljal hagejal tekkinud ja jätkuvat huvi käesoleva kohtuvaidluse lahendamiseks, kuna isegi siis, kui nende nõudeid põhjendatuks pidada, jääks nende õiguslik olukord pärast artikli 1 tühistamist muutumatuks ning seda sõltumata seda tühistamist õigustavatest põhjendustest.

104 Komisjon, keda toetab Prantsuse Vabariik, lisab, et kuigi ta ei vaidlusta äriühingute Bouygues põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamiseks, leiab ta siiski, et nende seisukoht on vastuoluline. Juhul kui äriühingute Bouygues nõue tühistada

vaidlustatud otsuse artikkel 1 on põhjendatud, ei saa Üldkohus teha otsust nende nõude kohta nimetatud otsuse artikli 2 tühistamiseks. Sellisel juhul ei ole aktsionärilaen enam artiklis 1 viidatud abi, mida tuleb vaidlustatud otsuse artikli 2 kohaldamiseks arvestada. See vastuolu ainult tugevdab komisjoni väidet, et äriühingutel Bouygues ei ole õigust nimetatud otsuse artiklit 1 vaidlustada.

105 Pealegi ei too vaidlustatud otsusel tuginev Prantsuse Vabariigi võimalik kohustus teatada tulevikus kõikidest abimeetmetest, mis on sarnased käesoleval juhul abina kvalifitseeritud abiga, – isegi kui see tähendab teatavaid menetluslikke kohustusi – kaasa muutust tema või FT õiguslikus olukorras, mis oleks piisav nende tekkinud ja jätkuva põhjendatud huvi tunnustamiseks. Seda kinnitab eespool punktis 103 viidatud kohtumäärus Madalmaad *vs.* komisjon, milles Euroopa Kohus ei kinnitanud hagejaks oleva riigi tekkinud ja jätkuvat huvi, kuigi viimane selle argumendi esitas. Kui hageja toetub huvile, mis on seotud tulevikus tekkiva õigusliku olukorraga, peab ta tõendama, et sellele olukorrale tekkiv kahju on juba kindel. Samamoodi juhul, kui liikmesriigi kohus peab arvesse võtma vaidlustatud otsust ning tal on kahtlus selle ulatuses, on sellel kohtul võimalus EÜ artikli 234 alusel esitada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtusse, mistõttu igal juhul ei ole hagejatelt võimaliku vaidluse korral võetud võimalust nõuda oma õigusi liikmesriigi kohtus.

106 Komisjon lükkab tagasi FT argumendi, et vaidlustatud otsus tekitab talle ohu, et vaidlusalune abi tuleb hüvitada, arvestades eriti hagisid kohtuasjades T-450/04 ja T-456/04. Käesolevas asjas ei saa pelk viide kolmandate isikute hagidele iseenesest selle hageja põhjendatud huvi õigustada. Komisjoni arvates on esiteks võimalikud siseriiklikul tasemel esitatud hagid puhtalt oletuslikud. Kuigi abimeetmete rakendamine oli õigusvastane enne seda, kui võeti vastu vaidlustatud otsus, mis sisaldab otsust jätta asjaomane abi tagastamata, ning kuigi liikmesriigi kohtud peavad kaitsma õigussubjektide õigusi, on siiski selge, et käesolevas asjas selliseid hagisid enne selle

otsuse tegemist ei esitatud. Teiseks, mis puudutab kohtuasjades T-450/04 ja T-456/04 esitatud hagisid, siis komisjon täpsustab, et isegi kui eeldada, et need on põhjendatud, võiks FT huve kahjustada ainult uus komisjoni otsus, mis võetaks vastu kohtuotsuse täitmiseks EÜ artikli 233 kohaselt. Seni, kuni sellist uut otsust ei ole olemas, ei ole hageja võimalikku kokkusobimatut abi kohustatud tagastama.

107 Komisjon järeldab sellest, et kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 ei ole ei Prantsuse Vabariigil ega FT-l õigust nõuda vaidlustatud otsuse tühistamist. Kohtuasjas T-450/04 jõuab ta järeldusele, et äriühingute Bouygues nõue nimetatud otsuse artikli 1 tühistamiseks on vastuvõetamatu.

108 Prantsuse Vabariik, FT ja äriühingud Bouygues paluvad komisjoni esitatud asja läbivaatamist takistavad asjaolud tagasi lükata.

109 Äriühingud Bouygues leiavad, et nende nõue tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 1 on vastuvõetav osas, milles see artikkel koostoimes sellele vajalikku tuge osutavate põhjendustega sisaldab kaudselt, kuid tingimata komisjoni õiguslikult siduvat keeldumist nõustuda äriühingute Bouygues väitega, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused kujutavad iseenesest riigiabi.

110 Lõpuks, mis puudutab AFORS-i esitatud hagi kohtuasjas T-456/04, leiab FT, et vaidlustatud otsuse artikli 1 võimalik tühistamise nõue on vastuvõetamatu. Sellega seoses täpsustab AFORS, et tema hagi käsitleb ainult nimetatud otsuse artiklit 2.

2. Üldkohtu hinnang

a) Sissejuhatavad märkused

111 Kõigepealt tuleb tõdeda, et kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 vaidlustab komisjon Prantsuse Vabariigi ja FT põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse kui terviku vastu, ilma et ta teeks sellega seoses vahet nimetatud otsuse artiklil 1 ja artiklil 2. Seevastu kohtuasjas T-450/04 teeb komisjon sellist vahet, kuna ta seab kahtluse alla ainult äriühingute Bouygues põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 ja mitte selle otsuse artikli 2 vaidlustamiseks.

112 Komisjoni arvates on vaidlustatud otsuse artiklid 1 ja 2 osalise tühistamise jaoks teineteisest eraldatavad.

113 Üldkohus leiab, et käesolevas asjas see tegelikult nii ei ole.

114 Vaidlustatud otsuse artikli 2, mis tõdeb, et artiklis 1 ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abi ei kuulu tagastamisele, võib eraldi tühistada, ilma et see tooks kaasa artikli 1 ulatuse või selle põhiliseks aluseks olnud põhjenduste muutmist (vt selle kohta Euroopa Kohtu 27. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-540/03: parlament *vs.* nõukogu, EKL 2006, lk I-5769, punktid 27 ja 28 ning seal viidatud kohtupraktika).

115 Lisaks asjaolu, et vaidlustatud otsuse artikli 1 võimalik täielik tühistamine Prantsuse Vabariigi ja FT esitatud väidete alusel muudab tingimata kehtetuks artikli 2, ei sea

kahtluse alla viimati nimetatud artikli eraldatavuse tingimust, kuna see kehtetus ei mõjuta selle sisu ning on eraldiseisev küsimusest, kas see artikkel kohustab abi tagastama või mitte. Pealegi, nagu märkisid äriühingud Bouygues kohtuistungil, siis juhul kui äriühingute Bouygues poolt kohtuasjas T-450/04 esitatud väidete alusel vaidlustatud otsuse artikkel 1 osaliselt tühistatakse, mis jätab kehtima abi ühisturuga kokkusobimatuse järelduse, on artiklit 2 alati võimalik eraldi tühistada.

116 Mis puudutab põhjendatud huvi, siis väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on tühistamishagi vastuvõetavuse tingimuseks, et selle esitanud füüsilisel või juriidilisel isikul on tekkinud ja jätkuv huvi vaidlustatud akti tühistamiseks. Selline huvi eeldab, et asjaomase akti tühistamine ise võib tingida õiguslikud tagajärjed või teise vormeli kohaselt, et hagi tulemusel võib selle esitanud pool saada mingit kasu. Seega akt, millega rahuldatakse täielikult kaebuse esitaja nõuded, ei saa määratlusest tulenevalt seda isikut kahjustada ning sellel isikul ei ole huvi nõuda selle tühistamist (vt selle kohta Üldkohtu 11. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas T-354/05: TF1 *vs.* komisjon, EKL 2009, lk II-471, punktid 84 ja 85 ning seal viidatud kohtupraktika).

117 Neid põhimõtteid arvestades tuleb analüüsida, kas Prantsuse Vabariigil, FT-l ja äriühingutel Bouygues on põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamiseks.

b) Prantsuse Vabariigi ja FT põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamiseks

118 Esiteks tuleb seoses Prantsuse Vabariigi põhjendatud huviga meenutada, et asutamislepingus tehakse selgelt vahet ühelt poolt ühenduse institutsioonide ja liikmesriikide õigusel esitada tühistamishagi ja teiselt poolt füüsiliste ja juriidiliste isikute õigusel niisuguse hagi esitamiseks; igal liikmesriigil on õigus tühistamishagi esitamise teel

vaidlustada komisjoni otsuste õiguspärasus, ilma et selle õiguse teostamiseks tuleks põhjendada põhjendatud huvi olemasolu. Selleks et hagi oleks vastuvõetav, ei pea liikmesriik seega tõendama, et vaidlustatav komisjoni õigusakt tekitab tema suhtes õiguslikke tagajärgi (Euroopa Kohtu 27. novembri 2001. aasta määrus kohtuasjas C-208/99: Portugal *vs.* komisjon, EKL 2001, lk I-9183, punktid 22 ja 23; Üldkohtu 10. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas T-233/04: Madalmaad *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-591, punkt 37, ning 22. oktoobri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-309/04, T-317/04, T-329/04 ja T-336/04: TV 2/Danmark jt *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-2935, punkt 63). See järeldus tuleneb samuti niisuguse põhjendatud huvi määratlusest kohtupraktikas (vt eespool punkt 116), mis käsitleb ainult füüsiliste ja juriidiliste isikute ja mitte institutsioonide või liikmesriikide esitatud hagisid.

119 Lisaks vastupidi sellele, mida arvab komisjon, ei tohi põhjendatud huvi mõistet segamini ajada vaidlustatava akti mõistega, mille kohaselt selleks, et akti peale saaks tühistamishagi esitada, peab kõnealune akt olema vastu võetud niisuguste õiguslike tagajärgede tekitamise eesmärgil, mis võivad huve kahjustada, ja selle peab kindlaks tegema selle sisust lähtudes (vt selle kohta Euroopa Kohtu 22. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas C-147/96: Madalmaad *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-4723, punktid 25 ja 27; eespool punktis 118 viidatud kohtumäärus Portugal *vs.* komisjon, punkt 24; eespool punktis 103 viidatud kohtumäärus Madalmaad *vs.* komisjon, punktid 18 ja 19; eespool punktis 118 viidatud kohtuotsus TV 2/Danmark jt *vs.* komisjon, punkti 63). Sellega seoses tuleb tõdeda, et võttes arvesse vaidlustatud otsuse sisu, on sellise akti puhul tegemist vaidlustatava aktiga, mis tekitab siduvaid õiguslikke tagajärgi.

120 Võttes arvesse asutamislepingu sätteid ning eespool punktides 118 ja 119 meenutatud kohtupraktikat, on Prantsuse Vabariigil kui liikmesriigil õigus esitada tühistamishagi vaidlustatud otsuse artikli 1 peale ilma, et ta peaks tõendama sellekohast põhjendatud huvi.

121 Teiseks, mis puudutab FT põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamiseks, tuleb esiteks tõdeda, et ka see artikkel on vastu võetud FT suhtes siduvate

õiguslike tagajärgede tekitamise eesmärgil, kuna ta on ainuke selles artiklis ühisturuga kokkusobimatuks tunnistatud abimeetmete alusel abi saaja.

122 Sellega seoses viitab komisjon valesti kohtupraktikale, mille kohaselt tekitab õiguslikke tagajärgi ning seega kahjustab huve ainult akti resolutsioon (vt Üldkohtu 19. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas T-213/00: CMA CGM jt *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-913, punkt 186 ja seal viidatud kohtupraktika). Vaidlustatud otsuse artiklist 1 nähtub, et komisjon kvalifitseeris aktsionärilaenu alates juulist 2002 tehtud avalduste kontekstis riigiabina, mis ei sobi kokku ühisturuga EÜ artikli 87 tähenduses. Just selle järelduse – koostoimes sellele vajalikku tuge osutavate põhjendustega – vaidlustab FT oma hagis põhjendusel, et see mõjutab tema õiguslikku olukorda ning kahjustab tema huve. Samuti tuleb tagasi lükata komisjoni argument, et vaidlustatud otsus on FT-le soodus, kuna see argument ajab omavahel segamini nimetatud otsuse artikli 1 õiguslikud tagajärjed nende õiguslike tagajärgedega, mis on artiklil 2, mis sätestab, et puudub vajadus nõuda kõnesoleva abi tagastamist.

123 Komisjon ei saa pealegi õiguspäraselt väita, et FT-l puudub huvi käesoleva kohtuvaidluse lahendamiseks, kuna tema õiguslik olukord ei muutu isegi siis, kui eeldada, et tema hagi on põhjendatud. Esiteks oleks FT poolt esitatud väidete põhjal vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise tagajärg see, et abimeetme – mis on tema kasuks võetud üksikmeede – tunnistamine õigusvastaseks tühistataks, mis kujutab endast õiguslikku tagajärge, mis muudab tema õiguslikku olukorda ning annab talle eelise. Teiseks, vastupidi sellele, mida väidab komisjon, kinnitab seda FT tekkinud ja jätkuvat huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamiseks hüpotees, mille puhul äriühingute Bouygues ja AFORS-i nõuded selle otsuse artikli 2 tühistamiseks kohtuasjades T-450/04 ja T-456/04 tuleb rahuldada, kuna sellise tühistamise tagajärg on see, et komisjon peab FT kahjuks nõudma tagasi artiklis 1 viidatud ebaseadusliku abi.

124 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et FT-l on tekkinud ja jätkuv huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamiseks.

125 Seega tuleb tagasi lükata komisjoni poolt kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 esitatud asja läbivaatamist takistavad asjaolud osas, milles need käsitlevad Prantsuse Vabariigi ja FT poolt vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõuete vastuvõetavust.

c) Äriühingute Bouygues põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamiseks

126 Sissejuhatuseks tuleb meenutada, et nii vormilt kui sisult kujutab vaidlustatud akt endast siduvate õiguslike tagajärgede tekitamise eesmärgil võetud akti. Pealegi osas, milles vaidlustatud otsuse artikkel 1 tuvastab FT kasuks antava abi ning tunnistab selle ühisturuga kokkusobimatuks, vastab see artikkel äriühingute Bouygues nõudele ja huvidele, nagu need on esitatud nende 22. jaanuari 2003. aasta kaebuses.

127 Vaidlustatud otsuse artiklis 1 tehtud järeldus, et on olemas abi ning see on kokkusobimatu ühisturuga, ei välista *a priori* siiski teiste kokkusobimatute abimeetmete olemasolu, mis hoolimata sellest, et neile nimetud artiklis ei viidatud, on samuti nimetatud otsuse vastuvõtmiseni viinud haldusmenetluse esemeks ning mis pealegi võivad märkimisväärselt mõjutada abisaaja teatud konkurentide turuseisundit (vt selle kohta Euroopa Kohtu 13. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-78/03 P: komisjon *vs.* Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, EKL 2005, lk I-10737, punkt 37). See võib

kehtida äriühingute Bouygues seisundi puhul võrreldes FT seisundiga Prantsuse mobiilside turul.

128 Sellega seoses viitab komisjon veel kord valesti kohtupraktikale, mille kohaselt tekitab õiguslikke tagajärgi ning kahjustab huve ainult akti resolutsioon (vt eespool punktis 122 viidatud kohtuotsus CMA CGM jt *vs.* komisjon, punkt 186 ja seal viidatud kohtupraktika). Käesoleval juhul nähtub vaidlustatud otsuse artiklist 1 ning selle seletuseks nimetatud otsuse põhjendustes 185–230 välja toodud põhjendustest selgelt, et komisjon piirdub aktsionärilaenu enda, nagu seda on analüüsitud alates 2002. aasta juulist esitatud avalduste kontekstis, kvalifitseerimisega riigiabiks, mis ei ole kokkusobiv ühisturuga EÜ artikli 87 tähenduses. See järeldus, mis sisaldub nii nimetatud otsuse resolutsioonis kui ka põhjendustes, on just see, mida äriühingud Bouygues oma hagiga vaidlustavad põhjendusel, et see mõjutab nende õiguslikku olukorda ning kahjustab nende huve osas, milles selles järelduses nähakse ette ainult üks abimeede, samas kui nende arvates võttis Prantsuse riik alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega täiendavaid abimeetmeid, mis sisaldavad eraldiseisvaid eeliseid FT kasuks ning mis kahjustavad rohkem nende turuseisundit. Selles kontekstis toovad äriühingud Bouygues õigustatult välja, et komisjoni üldine lähenemine, nagu see nähtub eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendustest 187–191 ja 203–228, tähendab tingimata tema keeldumist kvalifitseerida alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused iseenesest abimeetmeteks. Seetõttu ei ole komisjonil alust väita, et äriühingud Bouygues ei vaidlusta tegelikult vaidlustatud otsuse artiklit 1 ning nõustuvad selle aluseks olnud arutluskäiguga.

129 Samamoodi ei ole komisjonil alust väita, et vaidlustatud otsuse artikkel 1 on äriühingutele Bouygues soodus ning et neil ei ole tekkinud ja jätkuvat huvi käesoleva kohtuvaidluse lahendamiseks põhjendusel, et isegi kui nende hagi lugeda põhjendatuks, jääks nende õiguslik olukord muutumatuks. Äriühingute Bouygues esitatud väidete alusel vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise tagajärg on see, et järeldus, et on olemas ühisturuga kokkusobimatu abimeede, tunnistatakse kehtetuks ainult osas, milles selles järelduses viidatakse alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustele kui nimetatud

meetme lahutamatule osale, selle asemel et kvalifitseerida need eraldi abimeetmetena, mis täidavad EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused üksinda. Nagu toovad välja äriühingud Bouygues, on selline artikli 1 tühistamine ainult osaline ning jätab kehtima järelduse, et on olemas ebaseaduslik abi aktsionärilaenu vormis. Selline osaline tühistamine võib oluliselt muuta äriühingute Bouygues õiguslikku olukorda.

130 Kohtupraktikas on muu hulgas tunnistatud, et kui hageja väidab, et vaatamata sellele, et vaidlustatud akt on talle osaliselt soodus, ei kaitse see ometigi vajalikul määral tema õiguslikku olukorda, siis tuleb tunnustada tema põhjendatud huvi olemasolu selles osas, et kohus kontrolliks, kas see otsus on õiguspärane (vt selle kohta eespool punktis 116 viidatud kohtuotsus TF1 *vs.* komisjon, punkt 86).

131 Seega tuleb jõuda järeldusele, et äriühingud Bouygues on põhjendanud tekkinud ja jätkuvat huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 osaliseks tühistamiseks eespool punktis 129 kirjeldatud osas.

132 Lõpuks väidavad äriühingud Bouygues õigesti, et nende nõude tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 1 ning nõude tühistada artikkel 2 vahel ei ole mingit vastuolu, kuna ei ole välistatud, et nende artiklite puhul on tegemist kahe eraldiseisva rikkumisega, millest üks on see, et ei nõutud tagasi artiklis 1 tuvastatud õigusvastast abimeedet ning teine see, et ei nõutud selliste võimalike muude abimeetmete tagastamist, millele ei ole viimati nimetatud artiklis viidatud, nagu alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused.

133 Seetõttu tuleb komisjoni poolt kohtuasjas T-450/04 esitatud asja läbivaatamist takistav asjaolu tagasi lükata.

d) Vaidlustatud otsuse artikli 1 suhtes AFORS-i väidetavalt esitatud tühistamisnõude vastuvõetavus

134 Mis puudutab FT poolt kohtuasjas T-456/04 esitatud asja läbivaatamist takistavat asjaolu vaidlustatud otsuse artikli 1 suhtes AFORS-i väidetavalt esitatud tühistamisnõude peale, siis piisab, kui esiteks tõdeda, et hagiavalduses ei nõudnud AFORS ametlikult selle artikli tühistamist ning teiseks, et repliigis ta kinnitas, et ta viitas oma hagis ainult nimetatud otsuse artiklile 2. Seega ei ole vaja selle asja läbivaatamist takistava asjaolu suhtes otsust teha.

B – *Vaidlustatud otsuse artikli 1 õiguspärasus*

1. Poolte argumendid

a) Tühistamisväidete kokkuvõte

135 Kohtuasjades Ts-425/04 ja T-444/04 esitavad Prantsuse Vabariik ja FT vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõude põhjenduseks neli väidet, st esiteks oluliste menetlusnormide ja kaitseõiguste rikkumine, teiseks õigusnormi rikkumine EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses abi mõiste ning täpsemalt aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamisel, kolmandaks ilmne viga alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste sisu ja/või väidetavate tagajärgede hindamisel ning neljandaks põhjenduse puudumine EÜ artikli 253 tähenduses.

136 Kohtuasjas T-450/04 esitavad äriühingud Bouygues vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõude põhjenduseks esimese väite, et on rikutud EÜ artikli 87 lõiget 1, kuna komisjon keeldus alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi eraldi või koos riigiabina kvalifitseerimast, ning teise väite, et põhjendused on vastuolulised või ebapiisavad, mis on vastuolus EÜ artikliga 253.

137 Üldkohus peab asjakohaseks kõigepealt analüüsida kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 esitatud teist ja kolmandat väidet ning kohtuasjas T-450/04 vaidlustatud otsuse artikli 1 peale esitatud esimest ja teist väidet osas, milles need väited sisuliselt puudutavad komisjoni poolt EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses abi mõiste kohaldamise õiguspärasust.

b) Prantsuse Vabariigi ja FT argumendid

Sissejuhatavad märkused

138 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et teatavad järgnevates punktides esitatud argumendid on Prantsuse Vabariik ja FT esitanud samuti menetlusse astuja seisukohtades kohtuasjas T-450/04.

Prantsuse Vabariigi ja FT teine väide

139 Kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 esitatud teine väide on jagatud kaheks osaks. Esimese osaga väidavad Prantsuse Vabariik ja FT, et komisjon kohaldas valesti

turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumi. Teise osaga nad väidavad, et komisjon tuvastas valesti abi olemasolu tulenevalt kahest eraldiseisvast sündmusest, mis toimusid erineval ajal ning mille kohta komisjon tunnistab ise, et eraldi võetuna ei oleks ükski nendest sündmustest piisanud selleks, et seda järeldust põhjendada. Prantsuse Vabariik täpsustab, et kuigi komisjon kinnitab, et ta võttis arvesse kõiki alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi (vaidlustatud otsuse põhjendused 203, 218 ja 229), analüüsis ta ainult 12. juuli 2002. aasta avalduse väidetavaid tagajärgi turule, mida kinnitavad eelkõige viited 28. aprilli 2004. aasta aruandele ja finantsanalüütikute kommentaaridele (vaidlustatud otsuse põhjendus 221).

Prantsuse Vabariigi ja FT kolmas väide

140 Kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 esitatud kolmanda väitega märgivad Prantsuse Vabariik ja FT sisuliselt, et komisjon tegi ilmse hindamisvea, kui ta asus seisukohale, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest võisid turud aru saada kui Prantsuse riigi toetusest ning et neil on mõju turuolukorrale detsembris 2002. Lisaks toob FT välja, et ilmne hindamisviga on tehtud komisjoni arutluskäigus, mille kohaselt aktsionärilaenu projekt annab FT-le eelise, mis ei vasta aruka erainvestori kriteeriumile.

141 Prantsuse Vabariik ja FT väidavad, et 12. juuli 2002. aasta avalduse ajal ei olnud veel otsustatud nende meetmete olemus, mida Prantsuse riik kavatses võtta FT suhtes, ning konkreetselt ei olnud tehtud ühtegi investeerimisotsust, mida oleks võinud kvalifitseerida Prantsuse riigi kindla kohustusena. Seda väga üldist tingimuslikku avaldust, mis ei olnud õiguslikult siduv ning mis väljendab eelkõige tahet tegutseda aruka investorina ning eitada kuulujutte hiljem otsustatud FT kapitali suurendamisest,

ei saa kvalifitseerida Prantsuse riigi selge, täpse ja tühistamatu kohustusena, mis on pealegi meede, mida majandusminister ei saa võtta. Seega tegi komisjon ilmse hindamisvea, kui ta leidis, et 12. juuli 2002. aasta avaldusest võivad turud aru saada kui Prantsuse riigi tõsiseltvõetavast kohustusest.

142 Pealegi vaidlustavad Prantsuse Vabariik ja FT selle, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused mõjutasid turul tegutsejate arusaama detsembris 2002 ning tõid kaasa FT aktsiate ja võlakirjade väärtuse ebanormaalse ning märkimisväärse kasvu (vaidlustatud otsuse põhjendused 217–222 ja eelkõige põhjendus 221). Nad vaidlustavad samuti selle, et see mõju väljendus peamiselt selles, et kuni detsembrini 2002 püsis FT reiting investeerimisjärgus „usaldusväärne", selle asemel, et langeda rämpsvõlakirja tasemele. FT järeldab sellest, et seda vähem on võimalik järeldada, et 12. juuli 2002. aasta avaldus annab FT-le eelise (otsuse põhjendus 188). Lisaks põhinevad 28. aprilli 2004. aasta aruande järeldused ebasobival analüüsimeetodil ning on ilmselgelt ebapiisavad, et tuvastada nii FT aktsia kursi märkimisväärselt ebanormaalne areng juulis 2002 ning põhjuslik seos 12. juuli 2002. aasta avalduse ja sellise arengu vahel. Seetõttu tegi komisjon ilmse hindamisvea, kui ta leidis, et 12. juuli 2002. aasta avaldus mõjutas finantsturgude olukorda ning andis sel ajal FT-le eelise.

143 Sellega seoses ei nõustu Prantsuse Vabariik ja FT järeldusega, et 28. aprilli 2004. aasta aruanne näitab, et „[alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustel] oli reaalne mõju turu arvamusele detsembris [2002]" (vaidlustatud otsuse põhjendused 186 ja 219), kuna see aruanne viitas ainult 12. juuli 2002. aasta avalduse väidetavale mõjule turgudele juulis 2002. [täpsustatud tõlge] Tegelikult piirdus see aruanne analüüsimisega, milline on iga alates 2002. aasta juulist tehtud avalduse mõju eraldi vastavalt turgudele juulis, septembris, oktoobris ja detsembris 2002, ning ei analüüsinud, milline oli nende kõikide avalduste mõju turule detsembris 2002. Prantsuse Vabariik arvab, et kuna

komisjonil ei olnud alust järeldada, et 12. juuli 2002. aasta avaldus mõjutas sel ajal turge ning sisaldas eelise andmist FT-le, siis seda vähem oli tal alust seda teha seoses turgude olukorraga detsembris 2002. Lisaks sellele ei oleks 28. aprilli 2004. aasta aruanne saanud analüüsida 12. juuli 2002. aasta avalduse eeldatavaid tagajärgi turu olukorrale detsembris 2002, kuna võimatu oli eristada selle avalduse tagajärgi nendest tagajärgedest, mis olid juulist kuni detsembrini 2002 toimunud muudel sündmustel. 2002. aasta detsembris mõjutasid turgude arusaama FT head tegevusnäitajad ja tegevusväljavaated 2002. aasta teise poolaasta jooksul, Mobilcomi olukorra lahendamine, uue tegevjuhi ametisse nimetamine ning tasakaalustamise plaani esitamine (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 186 ja 260).

144 FT arvates tegi komisjon ilmse hindamisvea, kui ta leidis, et tuleb hinnata, kas aktsionärilaenu projektiga antud eelis vastab aruka erainvestori kriteeriumile, samas kui ta ise tunnistab, et see kava iseenesest FT-le eelist ei anna (vaidlustatud otsuse põhjendused 190 ja 263). Tegelikult aktsionärilaenu projekti kasutusele ei võetud, nii et Prantsuse riigi poolt krediidiliini avamise kohustust ellu ei viidud. Arvestades selles projektis ettenähtud tingimusi, eelistas FT sellele projektile jätta alla kirjutamata ning võtta detsembris 2002 ja jaanuaris 2003 uuesti laene võlakirjaturgudelt.

145 FT arvates on välistatud, et turg võis aktsionäri ettemakse kavas näha Prantsuse riigi kohustuse materialiseerumist, mis ületab tema tulevast osalemist kapitali suurendamises enamusaktsionärina, kuna see projekt piirdus rangelt 9 miljardi suuruse summaga – mis vastab Prantsuse riigi osale Ambitsioonikavas 2005 ettenähtud kapitali suurendamises – ning 18 kuuga. Lisaks otsustas Prantsuse riik pakkuda FT-le aktsionärilaenu alles pärast Ambitsioonikavast 2005 teadasaamist. Lõpuks on turgude

positiivse reaktsiooni aluseks põhiliselt FT uue tegevjuhi ametisse nimetamine ning tegevusnäitajate paranemise kava ning seda ei saa omistada Prantsuse riigi väidetavale toetusele, mis ületab aktsionäri tavapärast rolli.

146 FT väidab lõpuks, et komisjon tegi samuti ilmse hindamisvea, kui ta leidis, et aruka erainvestori kriteeriumi tingimused ei olnud käesoleval juhul täidetud (vaidlustatud otsuse põhjendus 230). Kogu asjakohase ajavahemiku jooksul Prantsuse riigi tegevuse objektiivne analüüs oleks pidanud viima komisjoni vastupidisele järeldusele.

Prantsuse Vabariigi ja FT esitatud täiendavad argumendid menetlusse astujatena kohtuasjas T-450/04 ning vastusena Üldkohtu kirjalikele küsimustele

147 Vastusena Üldkohtu kirjalikele küsimustele kordasid Prantsuse Vabariik ja FT ka Prantsuse õigust arvestades põhiliselt seda, et Prantsuse riik ei olnud võtnud kindlat ja tühistamatut kohustust FT või kolmandatest isikutest investorite suhtes. Alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused on ebatäpsed ja tingimuslikud ning neid ei saa kvalifitseerida siduvate õiguslike aktide või asjaoludena ega riigi sõnaselge või kaudse garantiina Prantsuse haldusõiguse tähenduses. Lisaks, kuna need avaldused ei ole kindlad, selged ja täpsed, siis ei kujuta nad endast lubadust, mis tooks kaasa riigi vastutuse.

148 Prantsuse Vabariik ja FT lisavad, et alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste tõlgendamine kuulub Prantsuse haldusõiguse, mitte Prantsuse tsiviil-, äri- ja kriminaalõiguse alla. Kuna nende avalduste olemus on ebatäpne ja tingimuslik, siis ei saa neid

igal juhul kvalifitseerida lepingulise või ühepoolse kohustusena, olgu see siis eellepingu, moraalse kohustuse täitmise lubaduse või täidetava lubaduse vormis. Tegemist ei ole ka lepingulise kohustusega sarnaneva kohustusega ega õiguslike asjaoludega, mis võiks kaasa tuua riigi lepinguvälise vastutuse.

149 Seetõttu leiavad Prantsuse Vabariik ja FT, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ei sisalda riigi ressursside kaasamist EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses (vaidlustatud otsuse põhjendus 188). Kohtupraktikast nähtub seevastu, et liikmesriikide ühepoolsed ja sõltumatud otsused, millega viimased näevad ette ettevõtjate kasutusse selliste ressursside andmise või neile eeliste andmise, mille eesmärk on soodustada taotletud majanduslike ja sotsiaalsete eesmärkide saavutamist, peavad olema sõltumatud ning õiguslikult siduvad aktid. Igal juhul saab riigi lubadust kvalifitseerida abina ainult siis, kui see lubadus on tingimusteta ning õiguslikult siduv.

c) Äriühingute Bouygues argumendid

Äriühingute Bouygues esimene väide

150 Äriühingud Bouygues vaidlustavad vaidlustatud otsuse artiklis 1 sisalduva järelduse, et aktsionärilaen kujutab endast alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste kontekstis ühisturuga kokkusobimatut riigiabi osas, milles see järeldus tähendab, et neid avaldusi ei saa samuti iseenesest kvalifitseerida riigiabina. Äriühingute Bouygues arvates

kujutavad need avaldused endast tegelikult eraldi ja koosvõetuna ühte või mitut riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, mille neli kumulatiivset tingimust on täidetud. Faktiliste asjaolude kvalifitseerimise sellise vea puhul on seega tegemist EÜ artikli 87 lõike 1 rikkumisega.

151 ”Esiteks iga alates 2002. aasta juulist tehtud avaldus andis FT-le valikulise ning aruka erainvestori kriteeriumi kohaselt õigustamata lisaeelise. See eelis seisnes turu usalduse taastamises ning eriti reitingu paranemises ning FT aktsiakursi tõusus, mis võimaldas tal uuesti ligi pääseda finantsturule väga soodsatel tingimustel, mis arvestades FT sel ajal katastroofilist rahalist olukorda, ei oleks muud moodi olnud võimalik. Nii takistasid alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused FT reitingu langemist rämpsvõlakirja tasemele (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 37 ja 212) ning tõid kaasa tema aktsiakursi ebanormaalse ja märkimisväärse kasvu (otsuse põhjendused 35 ja 221). 12. ja 13. septembri 2002. aasta avaldused julgustasid Moody’st muutma FT võlakohustuse väljavaate negatiivsest stabiilseks lähtuvalt Prantsuse ametivõimude kinnitatud toetusest (otsuse põhjendus 52). Hiljem FT *spread inversions*„’ite (vt eespool punkt 34) sagedus vähenes, mis näitab, et turg arvas, et lühiajaliste võlakohustustega seotud risk olid muutunud vähem tähtsaks võrreldes pikaajalise võlakohustuse riskiga. Sama mõju täheldati pärast 2. oktoobri 2002. aasta avaldust (otsuse põhjendus 30): FT aktsiakurss tõusis järgmise nädala jooksul 10,4% (otsuse põhjendus 180) ning see tõusis 2002. aasta detsembri lõpuks tasemele, mis oli kahekordne tema väärtusega võrreldes 2002. aasta oktoobri algusega (otsuse põhjendus 35). Need eelised FT jaoks saadi enne Prantsuse ametivõimude 4. detsembril 2002. aasta teadet aktsionärilaenu projekti kohta 9 miljardi euro suuruse krediidiliini vormis ning need võimaldasid tal vältida täiendavaid refinantseerimiskulusid (otsuse põhjendus 222).

152 Äriühingud Bouygues märgivad, et nad väitsid haldusmenetlusest alates, et Prantsuse riik andis FT-le mitu korda abi ning see hõlmab nii alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi kui ka aktsionärilaenu 9 miljardi euro suuruse krediidiliini vormis. Kuigi ta jagab komisjoni arvamust, et Prantsuse ametivõimude strateegia oli osa jätkuvast päästmistegevusest, mis viis abi andmiseni aktsionärilaenu vormis, vaidlustavad nad komisjoni järelduse, mille kohaselt materialiseerus selle laenu kaudu vaid üks abimeede. Äriühingute Bouygues arvates kinnitab kohtupraktika järeldust, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused on täiendav riigiabi (Üldkohtu 15. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-11/95: BP Chemicals *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-3235). Seda varasemat abi, mis on lahutamatu osa jätkuvast toetusoperatsioonist, võib nii sanktsioneerida kui ka arvestada erainvestori kriteeriumi kohaldamisel järgneva abi kvalifitseerimise raames, kuna eelnevaid meetmeid arvestades võib see ainult tunduda toiminguna, mille võib teha arukas erainvestor. Eespool viidatud kohtuotsuse BP Chemicals *vs.* komisjon (punkt 170) aluseks olnud asjaolud puudutasid mitmeid abimeetmeid, millest kaks esimest võimaldasid iseloomustada kolmandat, tuvastades, et aruka erainvestori kriteerium ei olnud täidetud. See on just täpselt see, mida äriühingud Bouygues käesolevas asjas väidavad, tuues välja mitu abi juhtumit, mis on Prantsuse riigi arendatud loogika kohaselt üksteisega seotud. Nii leidis abi, mis seisnes alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustes, loogiliselt pikendust aktsionärilaenus. Siiski ei olnud komisjon nõus varasema abi olemasoluga, vaid tuli välja mõttega, mis on liiga kitsas ja ekslik, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused materialiseerusid aktsionärilaenus.

153 Äriühingud Bouygues lisavad, et komisjoni lähenemine kujutab endast omavolilist valikut, mis eitab sellise eelise olemasolu, mis tuleneb FT reitingu paranemisest pärast alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 222 ning komisjoni teatise 2000/C 71/07 [EÜ] artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes (EÜT 2000, C 71, lk 14; ELT eriväljaanne 08/01, lk 369; edaspidi „teatis garantiidena antava riigiabi kohta") punkt 3.2) ning selline eelis on palju tähtsam kui aktsionärilaenuga seotud eelis. Vastupidi sellele, mida väidab komisjon,

oli nende avalduste kvalifitseerimine abina täiesti käesoleva kohtuasja keskmes. Sellega seoses ei saa nõustuda argumendiga, et aktsionärilaen oli ainuke teatatud meede, kuna teatamise ulatus ei saa mõjutada abi mõiste hindamist.

154 Äriühingud Bouygues vaidlustavad FT argumendi, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi ei saa kvalifitseerida riigiabina põhjendusel, et nende puhul ei ole kaasatud riigi ressursse. See argument ei ole mitte ainult ebatäpne, vaid see on ka vastuolus vaidlustatud otsuse põhjendustega 208 ja 218. Isegi kui eeldada, et need avaldused on ainult poliitilised, ei ole siduvad, on ebatäpsed ja tingimuslikud – mille lükkavad selgelt ümber aga nimetatud otsuse põhjendused 209 ja 210 – võivad need avaldused siiski hõlmata riigi ressursside kaasamist EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

155 Äriühingud Bouygues täpsustavad, et arukas erainvestor ei oleks selliseid avaldusi teinud. Enne neid avaldusi oli FT raskete struktuuriliste probleemide ja tasakaalustamata bilansiga ettevõtja (vaidlustatud otsuse põhjendus 17). Seetõttu oli ta kaotanud turgude usalduse (vt otsuse põhjendus 20 ja järgmised). Sellistel tingimustel ei oleks arukas erainvestor nii selgelt FT-le toetust avaldanud (otsuse põhjendus 229). Lisaks toetas Prantsuse riik FT-d 2002. aasta juulis, septembris ja oktoobris, ilma et ta oleks võtnud meetmeid eesmärgiga tagada FT saneerimine või taastada tema elujõulisus, sest need meetmed võeti vastu alles hiljem (vt otsuse põhjendused 39, 53, 54, 228 ja 229).

156 Äriühingute Bouygues arvates on seega alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste osas täidetud esimene EÜ artikli 87 lõike 1 tingimus, st eelise andmine (vaidlustatud otsuse põhjendused 188 ja 229).

157 Teiseks väidavad äriühingud Bouygues, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused tõid õiguslikult ja faktiliselt kaasa Prantsuse riigi rahalise vastutuse.

158 Sellega seoses meenutavad äriühingud Bouygues, et riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses hõlmab kõiki meetmeid, mis ei ole toetused selle sõna kitsamas tähenduses, kuid mis erinevas vormis vähendavad ettevõtja eelarvel tavaliselt lasuvaid kulutusi ja seetõttu sarnanevad toetustega nii oma iseloomult kui ka toimelt. Lisaks ei saa põhimõttelist vahet teha selle alusel, mis vormis abi võib olla, kuna abi mõiste on rajatud majandusliku kasu mõistele, sõltumata seega formaalsest kriteeriumist. Asutamislepingu normid riigiabi kohta ei erista riigipoolseid sekkumisi vastavalt nende põhjustele või eesmärkidele, vaid määratlevad ainult nende tulemused. Sellest tuleneb, et abi mõiste on objektiivne mõiste ning sõltub ainult sellest, kas riiklik meede annab ühele või teatud ettevõtjatele eelise või mitte.

159 Äriühingud Bouygues leiavad, et arvestades ühenduse õiguse kasuliku mõju üldpõhimõtet, võivad suulised avaldused ja lubadused olla kvalifitseeritud abina, kui neil on tagajärjed. Kohtupraktikas on tunnistatud, et pressis tehtud avaldused võivad olla otsused ning abi hindamise raames võib võtta arvesse riigi lubadusi, et teha kindlaks, kas avaldused aitasid kaasa sellele, et ettevõtja hakkab käituma EÜ artikli 87 lõikes 3 sätestatud eesmärkide täitmisesse panustades (Üldkohtu 14. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas T-126/99: Graphischer Maschinenbau *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-2427). Lisaks kvalifitseeris komisjon oma 23. juuni 1999. aasta otsuses 2001/89/EÜ Prantsusmaa poolt Crédit foncier de France'ile antud abi tingimisi heakskiitmise kohta (EÜT 2001, L 34, lk 36; edaspidi „Crédit foncier otsus") valitsuse avaldused riigiabiks, rõhutades, et võttes arvesse nende tagajärgi, tuleb need samastada garantiiga. Äriühingute Bouygues arvates ei ole Üldkohtu 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-358/94: Air France *vs.* komisjon (EKL 1996, lk II-2109) selle otsuse ja

kohtupraktikaga vastuolus, kuna tegemist on avaldusega, mis on seotud riigi võimaliku tegevusega vastuseks kolmandate isikute tulevasele otsusele, mille täpne ulatus ei ole veel kindlaks määratud. Seevastu riigi kindel otsus enda tegevuse kohta, mis ei sõltu kolmandate isikute käitumisest, võib olla abi, isegi kui see on avalduse vormis.

160 Muu hulgas kinnitas komisjon ise teatise garantiidena antava riigiabi kohta punktis 1.1 (vt eespool punkt 153), et see teatis hõlmab kõiki garantiivorme, olenemata nende õiguslikust alusest ja hõlmavast tehingust. Äriühingute Bouygues arvates tuleb garantii mõistest kõige laiemalt võttes nii aru saada, et see on mehhanism, mis kaitseb isikut majandusliku kahju eest. Seda määratlust arvesse võttes on avaldused, milles äriühingu aktsionär kohustub võtma vajalikke meetmeid ning eelkõige tugevdama selle omavahendeid selleks, et nimetatud äriühingul ei oleks rahastamisprobleeme, teatud vormis garantii, mis antakse äriühingu praegustele ja tulevastele võlausaldajatele.

161 Samamoodi tuleb riigi ressursside kaasamise tingimust tõlgendada laialt ning seda võib iseloomustada saamata jäänud tulu või selliste ressursside potentsiaalse kaasamise kaudu. Isegi kui riigi ressursse kohe ei kasutata, annab võimalus, et riik võib olla niisuguse kaasatuse tõttu olla kohutatud kandma kulutusi, alust järeldada, et abi anti riigi ressurssidest. Seega tuleb garantii vormis abina kvalifitseerida igasugune riigi sekkumine, mille tagajärjel tekib õiguslikult või faktiliselt oht, et riik peab kandma kulutusi. Käesolevas asjas on see nii.

162 Selles osas ei oma asjaolu, kas riigi ressursside kasutamise otsus on õiguslikult siduv või mitte, EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisel tähtsust. Kõikides konkurentsiõiguse ja vaba liikumise õiguse valdkondades võtab kohtupraktika ühenduse õiguse kasuliku mõju tagamise eesmärgil arvesse ka akte, mis ei ole siduvad. Seda kinnitab ka komisjoni praktika. Garantiidena antavat riigiabi käsitleva teatise punkti 2.1.3 kohaselt (vt eespool punkt 153) on garantii kujul antud abiks ka asjaolu, et riigiosalusega

ettevõtjate puhul on välistatud pankroti- või muud maksejõuetusmenetlused, ning seda siis, kui puudub riigi kohustus anda nendele ettevõtjatele rahalist abi. Nagu kinnitas komisjoni 4. aprilli 2003. aasta kiri, milles ta kutsus Prantsuse Vabariiki esitama märkusi seoses abimeetmega, mis anti Électricité de France'ile (EDF) riigi piiramatu garantiina, mis on seotud avalik-õiguslikuks tööstus- ja kaubandusasutuse (EPIC) staatusega (Abi E 3/02 – Abimeede Électricité de France'i kasuks (ELT 2003, C 164, lk 7)), põhineb see väide mõttekäigul, et riigil on faktiliselt kohustus sellist abi anda, kuna kui ta seda ei tee, ei soovi ükski majandustegevuses osaleja selliste ettevõtjatega lepinguid sõlmida. Käesoleval juhul oleks komisjon pidanud juba nende põhimõtete kohaldamise tulemusena jõudma järeldusele, et tegemist on riigi ressursside kaasamisega.

163 Alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused kujutavad endast kindlalt, selgelt ja täpselt väljendatud kohustust garantii andmiseks, mis kaasab õiguslikult või faktiliselt riigi ressursse. Igaühega neist avaldustest võttis Prantsuse riik selgel ja täpsel viisil finantskogukonna ees kohustuse, et ta toetab FT-d rahaliselt raskuste korral, et toime tulla tema sissenõutavate võlgadega. Nii nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 209, et need avaldused on selged, täpsed ja kindlad, et väljendada Prantsuse riigi poolse tõsiseltvõetava kohustuse olemasolu. Turu reaktsioon ning eelkõige FT aktsiate ja võlakirjade väärtuse kasv pärast 12. juuli 2002. aasta avaldust kinnitab, et turg oli veendunud, et FT-l on Prantsuse riigi garantii ja toetus (vaidlustatud otsuse põhjendus 221). Seda, et see toetus oli tingimusteta, ei sea kahtluse alla väljend „kui vajalik", kuna selline reservatsioon on puhtalt formaalne, sest FT olukord oli juba sel ajal kahjustatud ning rahalistes raskustes olemine oli kindel (nimetatud otsuse põhjendus 210). Need avaldused eraldi või üheskoos näitavad selgelt Prantsuse riigi kohustust toetada ning anda FT-le garantii (nimetatud otsuse põhjendused 208 ja 212).

164 Äriühingute Bouygues arvates on iga alates 2002. aasta juulist tehtud avaldus nii Prantsuse kui ka anglosaksi õiguse kohaselt määratletav võetud kohustusena. Ta täpsustab, et Prantsuse õiguses ei tule ühe haldusvõimu poolt võetud kohustuse olemasolu vaadelda selle vormi seisukohast, vaid selle olemuslike omaduste järgi. Nii tunnistab Prantsuse halduskohus, et haldusotsused võivad esineda mitte ainult kirjaliku otsusena, vaid ka lihtsalt suulise otsusena. Isegi kui nendega ei kaasne konkreetset õigusakti, kujutavad lubadused endast kohustusi, sest need on haldusvõimu tahteavaldused. Riigi kohustuse tunnistamiseks piisabki tegelikult sellest, et haldusvõimu käitumine „veenis", et ta tegutseb teataval viisil. Seega riigi kindlad, selged ja täpsed avaldused on igal juhul sellised, mis toovad kaasa tema vastutuse ja seda seetõttu, et andes lubaduse, tekitas ta endale õigusliku kohustuse, millest ta ei saa ilma rikkumist toime panemata loobuda, kuna pelgalt see fakt, et ta lubadust ei täida, on piisav, et tuua kaasa tema vastutus, või siis kas just vastupidi seetõttu, et andes lubaduse, võttis riik endale õigusvastase kohustuse.

165 Olemuslike omaduste osas leiavad äriühingud Bouygues, et kõik alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused on sellised, et nendega võttis Prantsuse riik endale kohustuse. Samamoodi pidas turg neid avaldusi täpseteks ja tingimusteta avaldusteks, mis näitavad Prantsuse riigi tõsiseltvõetavat ning tegelikku kohustust, mis oli FT finantskriisi lahendamise aluseks. Vastavalt Prantsuse õiguses kohaldatavatele põhimõtetele oleks juhul, kui Prantsuse riik ei oleks neid kohustusi täitnud, võinud tema peale kohustuste täitmata jätmise hagidega pöörduda kõik põhjendatud huvi omavad kolmandad isikud, st siis kas FT aktsionärid, töötajad või võlausaldajad. Juba ainult see põhjendus on piisav, et asuda seisukohale, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega iseenesest kaasati riigi ressursse.

166 Isegi kui Prantsuse õiguse kohaselt ei ole alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest tulenev kohustus siduv, kaasavad need avaldused riigi ressursse, sest see mõiste on

laialt tõlgendatav. Tegelikult oli Prantsuse riigil kohustus oma lubadust täita, arvestades nende avaldustega turu suhtes tekitatud tegelikku ootust (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 217 ja 221). Kui Prantsuse riik ei oleks seda lubadust täitnud, oleks selle hind talle kui ettevõtja omanikule ja haldajale ning tähtsale majandustegevuses osalejale ja finantsturul olulisele võlgnikule olnud veel suurem, kuna ta oleks nendel turgudel kaotanud oma usaldusväärsuse ja maine (nimetatud otsuse põhjendused 217 ja 221). Isegi kui puudub siduv õiguslik kohustus, võrdub see Prantsuse riigi finantsrisk riigi ressursside kaasamisega. Äriühingud Bouygues täpsustavad, et kõik valituse liikme poolt tehtud avalikud avaldused ettevõtja kasuks ei ole *per se* riigiabi, vaid neid tuleb hinnata vastavalt selle avalduse sõnastusele, kontekstile ja konkreetse asja asjaoludele. Võttes käesoleval juhul arvesse avalduste täpsust ning FT tähtsust, tema seisundit pikalt tegutsenud operaatorina ning tema rahalise olukorra erilist tõsidust, oli nendel avaldustel eriline tähendus, mis võrdub Prantsuse riigi antud garantiiga.

167 Äriühingute Bouygues arvates nähtub majandusministri 22. juuli 2003. aasta ringkirjast „[Prantsuse r]iigi poolt antud [kaudse] ja sõnaselge garantii vahendite loendus" (edaspidi „22. juuli 2003. aasta ringkiri") ning eriti sellele ringkirjale lisatud selgitavast teatest, et sõnaselge garantii eeldab, et selle õiguslikus aluses on kasutatud sõnastust „riik garanteerib", samas kui kaudse garantii puhul peab ainult kindlaks tegema, kas haldusakt „tekitab või sisaldab riigi jaoks rahalisi tagajärgi". Selgitav teade märgib lisaks, et riigi garantii võib eelkõige tuleneda „ministri kirjast või muust alusest", ning garantiid, mida võis olla antud ilma kehtiva õigusliku aluseta, võivad siiski „luua selle saajatele õigusi". Kuna komisjon möönis, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused sisaldavad finantsriski ning et need olid piisavalt selged, täpsed ja kindlad Prantsuse

riigi tõsiseltvõetava kohustuse näitamiseks, oleks komisjon pidanud tegema järelduse, et niisuguse kaudse garantiiga anti riigiabi.

168 Kolmandaks toovad äriühingud Bouygues välja, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused kahjustasid konkurentsi ning liikmesriikidevahelist kaubandust.

169 Eeltoodud kaalutlustest järeldavad äriühingud Bouygues, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused andsid FT-le valikulise eelise, mis ei ole aruka erainvestori kriteeriumi arvestades õigustatud ning mis kaasab Prantsuse riigi ressursse, kahjustab konkurentsi ning liikmesriikidevahelist kaubandust. Seega vastavad need avaldused eraldi või koos neljale EÜ artikli 87 lõikes 1 sätestatud tingimusele ning kujutavad endast ühte või mitut riigiabi juhtu, mis on eraldiseisvad aktsionärilaenu hõlmavast abist. Kuna komisjon keeldus neid avaldusi eraldiseisva abina kvalifitseerimast, siis rikkus komisjon EÜ artikli 87 lõiget 1.

Äriühingute Bouygues teine väide

170 Äriühingute Bouygues arvates tuleb vaidlustatud otsuse artikkel 1 samuti tühistada, kuna kaks korda on rikutud olulisi menetlusnorme, st et põhjendused on vastuolulised ja ebapiisavad.

171 Mis puudutab põhjenduste vastuolu, siis väidavad äriühingud Bouygues, et kuigi esimene osa põhjendusi tuvastavad, et alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste puhul on täidetud kõik tingimused, mille põhjal võib väita, et on antud riigiabi, siis teised põhjendused lähevad selle väitega vastuollu.

172 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 36, 51 ja 53 sisalduvates järeldustes leidis komisjon kõigepealt, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused on piisavalt selged, täpsed ja kindlad Prantsuse riigi ühemõttelise, kindla ja tõsiseltvõetava kohustuse näitamiseks (selle otsuse põhjendused 185, 207–210). Komisjon tuvastas seejärel, et selle kohustuse võtmisega kaasati riigi ressursse ning see võis Prantsuse riigile kaasa tuua kulu. Viimasel oli õiguslik või faktiline kohustus sellest lubadusest kinni pidada, sest kui ta ei oleks seda teinud, oleks ta pidanud hüvitama FT võlausaldajatele kahju või ta oleks vähemalt kaotanud finantsturgudel usalduse, mis oleks olnud veel suurem rahaline kaotus (nimetatud otsuse põhjendused 217 ja 221).

173 Lisaks leidis komisjon, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused andsid FT-le kindla lisaeelise, aidates kaasa tema reitingu säilimisele ning tema aktsiakursi tõusule (vaidlustatud otsuse põhjendused 188 ja 221); eelise, mida FT ei oleks turu tavatingimustel saanud, kui võtta arvesse tema katastroofilist rahalist olukorda (nimetatud otsuse põhjendus 212). Vaidlustatud otsuse põhjendustest 56, 221 ja 222 nende koostoimes nähtub, et see FT eelis, st võimalus pöörduda finantsturgude poole soodsatel tingimustel, oli olemas enne aktsionärilaenust teatamist. Samamoodi kinnitab nimetatud otsuse põhjendus 188, et komisjon leidis, et alates 2002. aasta juulikuust kuni oktoobrini oli FT-l valikuline eelis.

174 Muu hulgas tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 17, 20–35, 37, 39, 41, 49, 59, 229 ja 230, et arvestades FT keerulist rahalist olukorda sel ajal, ei ole sellisel viisil antud eelis aruka erainvestori kriteeriumi arvestades õigustatud. Lõpuks tunnistas komisjon, et see eelis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi eriti tundlikul

viisil (vaidlustatud otsuse põhjendus 198) ning et see olukord võis kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust (nimetatud otsuse põhjendus 200).

175 Hoolimata siiski järeldusest, et kõik EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses abi mõiste tingimused olid täidetud, keeldus komisjon alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi riigiabina kvalifitseerimast (vaidlustatud otsuse põhjendus 219), põhjendusel et tal ei ole piisavalt elemente, et tõestada ümberlükkamatult sellise abi olemasolu (nimetatud otsuse põhjendused 189 ja 219). Äriühingute Bouygues arvates on selline järeldus vastuoluline, kuna vaidlustatud otsuse põhjendused, mis tuvastasid kõikide abi mõiste tingimuste täitmist, olid piisavad ning ei vajanud lisatõendeid.

176 Põhjenduste puudulikkuse osas väidavad äriühingud Bouygues, et alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste riigiabina kvalifitseerimisest keeldumine toetub ebapiisavatele põhjustele. Kõigepealt tunnistas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 188 ja 218, et on võimalik kvalifitseerida neid avaldusi abina, kuid leidis samas selle siiski olevat „uuendusliku teesi, kuid tõenäoliselt mitte alusetu". Nimetatud otsuse põhjendustes 189 ja 219 leidis komisjon siiski, et tal ei ole „piisavalt elemente, et tõestada ümberlükkamatult abi olemasolu selle uuendusliku teesi alusel". Äriühingute Bouygues arvates ei võimalda sellised ebamäärased põhjendused õigustada komisjoni keeldumist kvalifitseerida alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused riigiabina ning need on põhjendamiskohustusega vastuolus. Esiteks ei selgita komisjon, miks oleks abina kvalifitseerimine „uuenduslik". Teiseks ei nimeta ta tõendeid, mis on puudu selleks, et tuvastada abi olemasolu.

177 Esiteks, mis puudutab abina kvalifitseerimise väidetavat uuenduslikkust, siis meenutavad äriühingud Bouygues, et abi mõiste on objektiivne mõiste, mis kehtib kõikide riiklike meetmete kohta, mis võivad otse või kaudselt soodustada ettevõtjat. Sellel

mõistel on rangelt õiguslik olemus ning see sõltub ainult küsimusest, kas abi saanud ettevõtja saab majandusliku eelise, mida ta tavalistes turutingimustes ei oleks saanud. Sellest järeldub, et komisjonil ei ole kaalutlusõigust selle kindlakstegemisel, kas meede on riigiabi. Alles EÜ artikli 87 lõike 3 tähenduses abi võimaliku kokkusobivuse analüüsimise etapis, mis tähendab keerulist majanduslikku, sotsiaalset, piirkondlikku ja sektoraalset hindamist, on tal ulatuslik kaalutlusõigus. Seega peab komisjon kvalifitseerima riigiabina igasuguse meetme, mis täidab objektiivselt EÜ artikli 87 lõikes 1 ette nähtud tingimusi.

178 Kui komisjon järeldab, et tegemist ei ole riigiabiga, ei saa ta seega piirduda kinnitusega, et konkreetsel juhul on EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamine uuenduslik. Kui nõustuda vastupidisega, tähendaks see tunnistamist, et abi mõiste ei ole arenev ning selle tulemusena võetaks EÜ artiklilt 87 ja järgmistelt artiklitelt nende kasulik mõju.

179 Äriühingud Bouygues rõhutavad, et igal juhul ei ole käesolevas asjas tegemist esimese niisuguse juhtumiga, kus komisjon tegi EÜ artiklit 87 ja EÜ artiklit 88 arvestades otsuse liikmesriigi poolt ettevõtja kasuks tehtud toetusavalduste õigusliku kvalifitseerimise kohta. Crédit foncier otsuses (vt eespool punkt 159) leidis komisjon, et Prantsuse ametivõimude avalike avalduste eesmärk oli rahustada Crédit foncier de France'i (edaspidi „CFF") võlausaldajaid nende võlanõuete kvaliteedi osas ning kvalifitseeris need riigiabina. Äriühingute Bouygues arvates peab käesolevas asjas andma analoogilise hinnangu, kuna kahe kohtuasja vahel on olulisi faktilisi sarnasusi. Esiteks olid CFF-il ja FT-l sarnased rahalised raskused, mida iseloomustas suur võlakoormus ning reitingute langemine, mis keelas võlakirjade turu kasutamise (Crédit foncier otsuse põhjendus 14). Teiseks märkis 26. juuli 1996. aasta pressiteates majandusminister analoogilisel viisil sellega, mida ta kinnitas 12. juuli 2002. aasta avalduses, et

„[Prantsuse] riik võtab endale kohustuse, et kõikidest CFF-i väärtpaberiga tõendatud võlgade põhisumma või intressi tasumise tähtaegadest kinni peetaks" (Crédit foncier otsuse põhjendus 36; vt ka vaidlustatud otsuse põhjendus 208). Kolmandaks meenutas komisjon Crédit foncier otsuse põhjenduses 40 vajadust arvestada abimeetmete mõjuga ning sellega seoses seda, et „rahustades võlausaldajaid nende võlanõuete kvaliteedi osas, oli asjaomase avalduse mõju see, et välditi CFF-i väärtpaberite hüvitamise nõudmist likviidsuskriisi ajal, kui asutus ei suutnud ennast turul tavatingimustel finantseerida". FT puhul olid turu taastatud usaldusega seotud mõju samasugune. FT puhul on täiesti kohaldatav Crédit foncier otsuse põhjendus 44, mille kohaselt „komisjon leiab, et [majandus]ministri 1996. aasta aprilli avaldusel, isegi kui seda õiguslikult ei vormistatud, olid siiski sisuline mõju ning seda tuleb pidada garantiiga võrdväärseks". Äriühingud Bouygues möönavad siiski, et erinevalt Crédit foncier otsuses kõne all olevast majandusministri pressiteatest ei sisalda alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused sõna „kohustus". Siiski võib kohustus tuleneda kasutatud sõnadest, nende kindlusest ning kordamisest, nagu see on nimetatud avalduste puhul.

180 Eeltoodust tuleneb, et abina kvalifitseerimise väidetavat uuenduslikkust puudutav põhjendus on ebapiisav.

181 Teiseks, mis puudutab väidetavat piisava teabe puudumist, et tõestada ümberlükkamatult abi olemasolu (vaidlustatud otsuse põhjendus 189), heidavad äriühingud Bouygues komisjonile ette seda, et viimane ei selgitanud, millised on selles osas puuduvad tõendid. Kuna komisjoni kasutuses olid 28. aprilli 2004. aasta aruanne ning mitmed kolmandate isikute, sh äriühingute Bouygues koostatud aruanded ja uurimused, siis ei saa ta põhjendatult väita, et tal ei olnud piisavalt teavet, et teha otsus alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste õigusliku kvalifitseerimise kohta. Selle teabe põhjal oleks komisjonil olnud võimalik lõplikult need avaldused kvalifitseerida või

vähemalt oleks ta pidanud analüüsima selle teabe asjakohasust, et põhjendada selgelt ja täpselt sellisest kvalifitseerimisest keeldumist. Isegi kui eeldada, et see ei olnud võimalik, oleks komisjon pidanud koguma täiendavat teavet enne haldusmenetluse lõpetamist ning vaidlustatud otsuse tegemist.

d) Komisjoni argumendid

Prantsuse Vabariigi ja FT teise väite esimene osa

182 Komisjon väidab sissejuhatuseks, et Prantsuse riik tõlgendab vastuvõetamatul viisil eraldiseisvana vaidlustatud otsuse põhjendust 194, mille kohaselt aktsionärilaen annab FT-le eelise, käsitledes seda lahus nimetatud otsuse põhjendusest 197 ja eelkõige põhjendustest 203–230, milles komisjon analüüsis, kas nii antud eelis täidab aruka erainvestori kriteeriumi.

183 Komisjoni arvates tõlgendavad Prantsuse Vabariik ja FT kõnesolevat tegevust valesti statistiliselt ja „fotograafiliselt" ning tõlgendavad vaidlustatud otsust kitsalt ja osaliselt. Nende lähenemise eesmärk on piirduda ainult detsembris 2002 teatatud meetmete analüüsimisega, välistades alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused, mis olid mõeldud turgude rahustamiseks enne 9 miljardi euro suuruse krediidiliini avamist detsembris 2002. Siiski ei ole 2002. aasta detsembri aktsionärilaenule eelnevaid

sündmusi võimalik osadeks jaotatult analüüsida. Vaidlustatud otsuse põhjendustes 187 ja 222 ning järgmised selgitas komisjon pealegi põhjusi, miks ta peab alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi ning aktsionärilaenu koos analüüsima. Samuti märkis ta samades põhjenduses, et sõltumata küsimusest, kas need avaldused iseenesest võib lugeda abiks, oli detsembris 2002 aset leidnud sündmuste jada konkretiseerimise hetkel tuvastatud, et Prantsuse riigi nüüdsest tühistamatu kohustus ei olnud erainvestori kriteeriumiga kooskõlas ning kujutas endast riigiabi. Prantsuse ametivõimude strateegia oli osa pidevast FT päästmiseks mõeldud tegevusest, mis ei piirdunud 2002. aasta detsembri sündmustega (vaidlustatud otsuse põhjendus 219 ja järgmised). See aspekt nähtub piisava täpsusega vaidlustatud otsusest, eelkõige selle põhjendustest 191 ja 223.

184 Eespool kirjeldatud lähenemine on kokku võetud põhjenduses 191 ning see kajastub eelkõige vaidlustatud otsuse põhjenduses 20 (ja järgmised) ning põhjenduses 36 (ja järgmised) esinevas faktide kronoloogilises ülevaates. Sellega seoses toob komisjon välja eespool punktis 152 viidatud kohtuotsuse BP Chemicals *vs.* komisjon (punkt 179), mille raames meenutas Üldkohus vajadust võtta arvesse ettevõtja päästmiseks mõeldud tegevust tervikuna ning tühistas komisjoni otsuse, mis ebaõigesti lahutas üksteisest erinevad kapitali ülekandmise tehingud. Sellest tuleneb, et komisjonil on eriti keeruka päästmis- ja ümberkorraldamistegevuse hindamise raames kohustus analüüsida, mil määral minevikus toimunud toimingud, mida arukas investor ei oleks teinud, tingisid või hõlbustasid aset leidnud toiminguid. Sellistel juhtudel võib mõni konkreetne protsessi lõpus aset leidnud toiming näida eraldivõetuna „arukas", kui see kontekstist eraldada, nagu püüavad käesoleval juhul teha Prantsuse Vabariik ja FT. Komisjon lisab, et eespool punktis 152 viidatud kohtuotsuses BP Chemicals *vs.* komisjon ei asunud Üldkohus seisukohale, et kolmas kapitali sissemakse kujutas endast riigiabi.

185 Peamiste sündmuste jada, nagu on kirjeldatud vaidlustatud otsuse põhjendustes 36–56, näitab selgelt Prantsuse Vabariigi väljendatud kavatsust toetada FT-d, et takistada tema reitingu igasugust hilisemat langemist. Sellega seoses ei uurinud finantsturud, kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused olid siduvad või mitte ning kas need väljendavad tühistamatut kohustust või mitte. Arvestades FT aktsiakursi tõusu pärast 12. juuli 2002. aasta avaldust, siis pigem Prantsuse riigi jäetud mulje, et kohustus oli siduv, oli see, mis oli reitinguagentuuride ning turgude arusaama jaoks otsustav. Prantsuse Vabariik ei selgitanud ega näidanud põhjusi, miks turud oleksid pidanud kahtlema Prantsuse riigi kohustuse kindluses. Vastupidi, FT haldusnõukogule 4. detsembril 2002 esitatud olukorra ülevaatest nähtub, et FT-l ei olnud mingit kahtlust, et Prantsuse riigi toetus oli reitinguagentuuridele oluline. Seetõttu ei ole küsimus, kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused olid abi või mitte, enam asjakohane, kuna nende alates 2002. aasta detsembrist tehtud avalduste materialiseerumise hetkel aktsionärilaenu projekti vormis oli esiteks kindlaks tehtud, et kohustus oli tol hetkel tühistamatu ning teiseks, et see ei olnud kooskõlas erainvestori kriteeriumiga, kuna see ei toimunud tavalistes turutingimustes.

186 Seda järeldust ei sea kahtluse alla eespool punktis 159 viidatud kohtuotsus Air France *vs.* komisjon (punktid 74 ja 79). See kohtuotsus kinnitab pigem seda, et arvestades FT olukorda 2002. aasta juulis, ei oleks erainvestor teinud selliseid avaldusi, mida Prantsuse ametivõimud alates 2002. aasta juulist tegid ning mis võisid ohustada tema usaldusväärsust ning mainet, ilma vähemalt enne FT-le auditi tegemist (vaidlustatud otsuse põhjendus 228 ja järgmised). Prantsuse ametivõimud ei olnud 12. juuli 2002. aasta avalduse ajal teadlikud FT rahaliste raskuste täpsest ulatusest. Komisjon tunnistab siiski, et eespool punktis 159 viidatud kohtuotsuses Air France *vs.* komisjon ei käsitlenud Üldkohus küsimust, kas aruka erainvestori kriteeriumi kohaldatakse ainult õiguslikult tühistamatule kohustusele.

187 Komisjon märgib, et ta ei ole kunagi eitanud, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused võivad sisaldada finantsriski. Ta leidis siiski, et tal ei ole piisavalt elemente, et tõestada ümberlükkamatult selle uuendusliku teesi alusel, et need avaldused väljendasid niisuguse tühistamatu kohustuse võtmist, mis hõlmas riigi ressursside kaasamist, ja kujutasid endast seega abi EÜ artikli 87 tähenduses (vaidlustatud otsuse põhjendused 218 ja 219). Tal oli siiski õigus kontrollida, kas sellistes tingimustes nagu 2002. aasta juuli tingimused oleks arukas erainvestor võtnud sama riski (otsuse põhjendused 218 ja 229), milleks oli esiteks majanduslik risk, mis oli seotud nende avalduste usaldusväärsusega turul (otsuse põhjendused 217, 220 ja 221), ning teiseks õiguslik risk, kuna neid avaldusi oleks võinud mitmetes siseriiklikes õiguskordades pidada siduvaks (otsuse põhjendus 215). Selle tõttu kvalifitseeris komisjon kõigepealt „uuendusliku, kuid tõenäoliselt mitte alusetuna" väite, et 12. juuli 2002. aasta avaldus iseenesest on abi (otsuse põhjendused 188 ja 218), seejärel tunnistas, et ta ei saa ümberlükkamatult tõendada abi olemaolu selle alusel (nimetatud otsuse põhjendused 189 ja 219) ning lõpuks otsustas abi mõiste „traditsioonilisema" lähenemise kasuks (otsuse põhjendused 219–230). Ta järeldas sellest, et alates 2002. aasta juulist oli muutunud võimatuks võrrelda avalik-õigusliku investori käitumist erainvestori käitumisega tavalises turuolukorras, kuna ükski erainvestor ei oleks olnud võimeline mõjutama turgu nii, nagu seda tegid Prantsuse ametivõimud oma avaldustega alates 2002. aasta juulist. Selle tõttu jõudis komisjon järeldusele, et aruka investori kriteeriumi kohaldamine pelgalt 2002. aasta detsembri olukorrale oli ebaõige, kuna sel hetkel ei olnud võimalik teha otsust FT olukorra kohta tavalistes turutingimustes (otsuse põhjendused 219–230).

188 Komisjon lükkab tagasi väite, mille kohaselt ta takistavat liikmesriike arukate investoritena käitumast. Erainvestor võib samuti ennast väljendada või käituda viisil, mis toob kaasa tühistamatu õigusliku kohustuse, mis hõlmab finantsriski, samas ilma et selle kohustuse tühistamatus oleks kindel. Seega võib komisjon õiguspäraselt kontrollida, kas erainvestor oleks niisuguse riski võtnud, ja seega kohaldada erainvestori kriteeriumi käitumisele, mis potentsiaalselt ei too kaasa tühistamatuid õiguslikke kohustusi. Seega piirdub ta Prantsuse riigi ja erainvestori käitumise võrdlemisega selle

protsessi jooksul, mis viis riigi toetuse konkretiseerimiseni aktsionärilaenu vormis, kuna see laen kujutab endast tema põhimõttelise otsuse materialiseerumist toetada FT-d asjakohaste meetmetega, mis tehti teatavaks alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega (vaidlustatud otsuse põhjendused 36 ja 185). Siiski sisaldas turu suhtes selle selge ja kategoorilise kohustuse avalik väljendamine finantsriske, mida erainvestor ei oleks sellise ettevaatamatusega võtnud, vähemalt mitte enne FT majandusliku olukorra kohta täieliku teabe saamist (vaidlustatud otsuse põhjendus 229). Prantsuse ametivõimud tunnistasid ise haldusmenetluse käigus, et 12. juulil 2002 ei olnud nad teadlikud FT täpsest olukorrast ega tõhusatest meetmest selle saneerimiseks. Sellises olukorras oleks kõik arukad investorid vältinud avalduste tegemist, mis oleks võinud kaasa tuua endale kohustuse võtmise – isegi tulevikus – ja mis oleks võinud ohtu seada nende endi rahalise olukorra turgudel. Komisjon täpsustab, et kui riik kavatseb võtta abimeetmeid ettevõtja kasuks, kes on raskustes, ning teavitada oma kavatsusest turgu, siis peab ta püüdma mitte tekitada konkurentsimoonutusi ning vajadusel pidama kinni riigiabi eeskirjadest. Seega kui see toetus võib olla riigiabi, peavad kõik toetusavaldused sisaldama sõnaselget reservatsiooni, et kõikidest hilisematest sekkumistest teavitatakse komisjoni ning need tehakse teoks alles pärast nende heakskiitmist, mis muudab selle avalduse tingimuslikuks.

Prantsuse Vabariigi ja FT teise väite teine osa

189 Arvestades 12. juuli 2002. aasta avalduse ning aktsionärilaenu projekti vahelist sisulist ja majanduslikku seost, oli komisjoni arvates vaja analüüsida kogu Prantsuse riigi käitumist alates 2002. aasta juulist (vaidlustatud otsuse põhjendus 187). Kui analüüs puudutaks üksnes teatisega hõlmatud asjaolusid, tooks see kaasa selle, et liikmesriigile

jäetaks vaba valik määrata ajavahemik, millest analüüsimisel lähtutakse ja mis oleks vastuolus abi mõiste objektiivse laadiga, arvestades, et see põhineb majanduslikul tegelikkusel. Seega kui komisjon on teadlik varem aset leidnud objektiivselt asjassepuutuvatest asjaoludest, peab ta oma analüüsis käsitlema ka neid. Käesoleval juhul on 12. juuli 2002. aasta avaldus osa „laiemast tegevuste reast", milles aktsionärilaenu projekt ning kapitali suurendamine on alles viimased elemendid. Seetõttu pidi komisjon neid analüüsima üheskoos, mis oleks viinud ta õigele järeldusele, et abi mõiste moodustavad elemendid olid 2002. aasta detsembris olemas.

190 Komisjon vaidlustab väite, et 12. juuli 2002. aasta avaldus ei sisaldanud riiklikku kohustust FT võimaliku rahalise toetamise osas ning et ta olevat tuginenud puhtalt subjektiivsele muljele selle viisi osas, kuidas turud oleksid võinud tema arvates sellest avaldusest aru saada. Vastupidi, ta tugines objektiivsetele asjaoludele, mis tõendavad, et turu seisukohast tekitas see avaldus mulje siduvast kohustusest ning Prantsuse riigi sekkumisest tulevikus. Alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused olid mõeldud turgude rahustamiseks ning Prantsuse ametivõimud võtsid ühendust reitinguagentuuridega, et vältida seda, et FT võlakirjade reiting langetataks rämpsvõlakirja tasemele. Lisaks, nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 210, on Prantsuse Vabariigi ja FT väide vastuoluline. Kuna mainitud hagejad selle põhjenduse õiguspärasust üksikasjalikumalt ei vaidlusta, tuleb see väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

191 Komisjon järeldab eeltoodust, et Prantsuse Vabariigi ja FT teine väide tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Prantsuse Vabariigi ja FT kolmas väide

– 12. juuli 2002. aasta avaldusega seotud ilmne hindamisviga

192 Komisjoni arvates pärineb Prantsuse riigi otsus toetada FT-d sisuliselt 12. juulist 2002, samas kui selle kohustuse täitmise viisi ei oldud sel ajal veel täpselt kindlaks määratud. 12. juuli 2002. aasta avaldus oli osa „riigi usaldusväärsest kohustusstrateegiast FT-d toetada" ning turud said sellest niimoodi aru (vaidlustatud otsuse põhjendus 220 ja järgmised). Selle avalduse tähttähelisest analüüsist ning kontekstist nähtub, et see kohustus oli selge ning lisaks seda ka korrati (otsuse põhjendused 205–212), eriti reitinguagentuuride suhtes. S & P täpsustas oma 12. juuli 2002. aasta pressiteates, et Prantsuse ametivõimud võtsid temaga otse ühendust, et kinnitada oma toetust FT-le (otsuse põhjendus 38). Nende reitinguagentuuride vaatepunktist, kellega ühendust võeti, väljendas 12. juuli 2002. aasta avaldus Prantsuse riigi tahet FT-d toetada. Sellised korduvad ja üksteisega kattuvad avaldused, mis on tehtud ministri poolt, kes on pädev haldama Prantsuse riigi osalusi ja kes esindab FT enamusaktsionäri, on täielikult käsitletavad turu jaoks usutava ja tingimusteta Prantsuse riigi kohustusena toetada FT-d rahaliselt (otsuse põhjendus 217). Komisjon tõendas, et seda turu arusaama kinnitas reaktsioon ja kommnetaarid finantsanalüütikute poolt, kes tõlgendasid 12. juuli 2002. aasta avaldust nii, et see väljendas kindlat endale võetud kohustust rahalise abi andmise osas ning toetas FT reitingu säilimist investeerimisjärgus „usaldusväärne" (otsuse põhjendused 220, 221, 37, 38, 52 ja 58).

193 Komisjoni arvates ei sea asjaolu, et Prantsuse riik hindas oma käitumist arukaks, kahtluse alla tema kohustuste tingimusteta olemust. Samamoodi ei saa FT rahaliste

raskuste jätkumise mainimist tõlgendada selle kohustuse edasilükkava või tühistava tingimusena (vaidlustatud otsuse põhjendus 210). Miski ei võimalda näidata, et turule oli tekkinud mulje sellekohasest tingimuslikkusest. Kui majandusminister oleks soovinud väljendada võetud kohustust nii, et selle eeltingimuseks on vastavus ühenduse õigusele, ei oleks ta piirdunud väljendi „arukas investor" kasutamisega, mida turud ei pea ilmtingimata just riigiabi õiguse alla kuuluvaks, vaid ta oleks pidanud esitama sõnaselge reservatsiooni, mille kohaselt teavitataks komisjoni eelnevalt igasugusest edasisest sekkumisest, mida rakendataks ainult viimase nõusolekul (vaidlustatud otsuse põhjendus 229). Lõpuks, mis puudutab Crédit foncier otsuse (vt eespool punkt 159) ja vaidlustatud otsuse erinevust, siis tunnistab komisjon, et käesoleval juhul ei olnud Prantsuse riigi kohustus sama täpne kui olukorras, mis oli teise mainitud otsuse aluseks.

194 Seoses küsimusega, kas 12. juuli 2002. aasta avaldus mõjutas turu olukorda detsembris 2002, viitab komisjon oma argumentidele, mis ta esitas Prantsuse Vabariigi ja FT esimesele ja teisele väitele vastates. Selle avalduse tagajärg oli, et kuni detsembrini 2002 sai FT reiting jääda investeerimisjärku „usaldusväärne", selle asemel, et langeda rämpsvõlakirja tasemele. Septembris 2002 kordas Prantsuse riik oma toetust FT-le nii, et Moody's muutis võlakohustuse väljavaate negatiivsest stabiilseks (vaidlustatud otsuse põhjendus 52). Detsembris 2002 kordas S & P, et alates 2002. aasta juulist oli Prantsuse riigi toetus olnud üks võtmetegur FT reitingu säilitamisel investeerimisjärgus „usaldusväärne" (nimetatud otsuse põhjendus 58). Ilma selles järgus reitingu säilitamiseta juulis 2002 ei oleks FT omakapitali tugevdamine, mis oli Ambitsioonikava 2005 põhikomponent, saanud samadel tingimustel toimuda. Seega mõjutas 12. juuli 2002. aasta avaldus 2002. aasta detsembri meetmeid ning kõik järgnevad sündmused juulis 2002 toimusid selle avaldusega „nakatatud" turu kontekstis. Sellega seoses väidab Prantsuse Vabariik valesti, et ebatavaline ei ole asjaolu, et ta võttis

FT enamusaktsionärina ühendust reitinguagentuuridega. Arvestades FT võlakoorma suurust (70 miljardit eurot) ning FT rahalise olukorra kohta selge ja täieliku teabe puudumist, ei oleks eraõiguslik enamusaktsionär teinud FT kasuks selliseid toetusavaldusi samadel tingimustel (vaidlustatud otsuse põhjendus 229). Komisjon arvab, et selle tõttu „nakatasid" alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ning reitinguagentuuridega ühendust võtmine turuolukorda nii, et detsembris 2002 aktsionärilaenu projektist teatamist ei saa lugeda selliseks, mis toimus tavalistes turutingimustes. „Nakatamise" sellist mõju ei kõrvaldanud teised sündmused, mis mõjutasid turu arusaama pärast 2002. aasta juulit (nimetatud otsuse põhjendused 260 ja 261).

195 Muu hulgas lükkab komisjon tagasi kriitika, mis puudutab 28. aprilli 2004. aasta aruandes kasutatud metodoloogiat. Lisaks ei pea ta asjakohaseks Deutsche Telekomi ja FT kõrvutamist, mille Prantsuse Vabariik ja FT tõid välja eesmärgiga näidata, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ei olnud otsustavad.

– Aruka erainvestori kriteeriumiga seotud ilmne hindamisviga

196 Mis puudutab väidetavat ilmset hindamisviga, mis seisneb aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamises hoolimata asjaolust, et komisjon ei tunnistanud eelise olemasolu, viitab komisjon oma kaitseargumentidele, mis puudutavad Prantsuse Vabariigi ja FT teise väite teist osa. Siiski ta lisab, et ta on alati olnud seisukohal, et aktsionärilaenu tühistamatu pakkumus sisaldab eelist FT kasuks. Komisjon ei pidanud siiski kasulikuks teha otsust teoreetilises küsimuses, kas see eelis, kui seda käsitleda eraldi ning ilma alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi arvestamata, oleks võinud olla aruka

investori kriteeriumiga kooskõlas. Selle küsimuse ese on ära langenud põhjustel, mis on toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 225.

197 Sellega seoses meenutab komisjon vaidlustatud otsuse põhjendusi 187 ja 222 ning järgmised, ning oma argumente, mis ta esitas vastuseks Prantsuse Vabariigi ja FT teisele väitele ning mis toovad välja põhjused, miks ta pidi analüüsima alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi ning 2002. aasta detsembri aktsionärilaenu projekti üheskoos. Sõltumata küsimusest, kas nende avalduste või selle projekti puhul on eraldivõetuna täidetud kõik abi mõiste tingimused, tuvastas komisjon, et 2002. aasta detsembris aset leidnud sündmuste jada konkretiseerumise ajal ei olnud Prantsuse riigi poolt endale võetud ja tühistamatuks muutunud kohustus alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste kontekstis kooskõlas erainvestori kriteeriumiga ning seega kujutas see endast riigiabi. Mis puudutab FT argumenti, et aktsionärilaenu kunagi ei allkirjastatud, siis viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjendusele 196. Lisaks ei ole ta kunagi väitnud, et aktsionärilaenu pakkumuses nägi turg Prantsuse riigi kohustuse materialiseerumist, mis ületab tema tulevast osalemist kapitali suurendamises. Põhiline oli tähtsus, mida reitinguagentuurid Prantsuse riigi toetusele osutasid. See toetus ning reitinguagentuuride reaktsioon leidis aset alates 2002. aasta juulist. Komisjon ei vaidlusta turgude positiivset reaktsiooni pärast 2. oktoobri 2002. aasta teadet FT uue tegevdirektori ametisse nimetamise kohta. FT jättis siiski selgitamata, mis põhjusel oli see ametisse nimetamine otsustavam kui avaldused ning otsekontaktid reitinguagentuuridega juulis 2002, et vältida FT reitingu alanemist rämpsvõlakirja tasemele. 2002. aasta detsembri aktsionärilaenu projekti mõju turule oli samuti väiksem kui alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste mõju, kuna detsembris 2002 oli turg juba paljuski maha rahustatud osas, mis puudutab Prantsuse riigi toetuse tegelikkust ning kindlust FT-le. Võttes arvesse alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste mõju, toimus aktsionärilaen ebatavalistes turutingimustes ning andis nii eelise FT-le.

– Ilmne hindamisviga seoses Prantsuse riigi käitumisega aruka investorina

198 Komisjon leiab, et ta vastas täielikult väitele, mis on seotud väidetava ilmse hindamisveaga seoses aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamisega, mida ta ei pea eraldiseisvaks väiteks. Seetõttu on selle väite analüüs kas esemetu või vastuvõetamatu kodukorra artikli 44 tähenduses.

199 Komisjon järeldab eeltoodud kaalutlustest, et Prantsuse Vabariigi ja FT kolmas väide on osaliselt esemetu või vastuvõetamatu ning osaliselt põhjendamatu ning tuleb tagasi lükata.

Äriühingute Bouygues esimene väide

– Äriühingute Bouygues argumendid

200 Komisjon vaidlustab äriühingute Bouygues statistilise ja „fotograafilise" lähenemise seoses FT päästmiseks mõeldud tegevusega, mille eesmärk on analüüsida EÜ artikli 87 lõike 1 alusel üksnes alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi, samas kui kohtuasjas T-425/04 soovib Prantsuse Vabariik piirduda selle analüüsi puhul ainult

detsembris 2002 teatatud meetmetega. Komisjoni arvates tuleneb väide, et nende avalduste puhul on eraldivõetuna või üheskoos täidetud neli abi mõiste tingimust, vaidlustatud otsuse kitsast, osalisest ja valest tõlgendamisest ning see ei võta arvesse asjaolu, et sündmused, mis eelnesid kestva päästmistegevuse raames 2002. aasta detsembri aktsionärilaenule, on seotud nii sisuliselt kui ka majanduslikult.

201 Komisjon oleks aruka erainvestori kriteeriumi osas pidanud analüüsima alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi ning aktsionärilaenu projekti üheskoos, kuna see projekt oli ainult eelnevate sündmuste jada konkretiseerumine (vaidlustatud otsuse põhjendused 187–189, 191, 215–230). See lähenemine on kooskõlas kohtupraktikaga, mis nõuab, et võetaks arvesse kogu keerukat päästmis- ja ümberkorraldamistegevust ning et peab eelkõige analüüsima, mil määral isoleeritud praegune käitumine, mis võib näida „arukas", kui see kontekstist eraldada, oli muudetud vajalikuks või mida oli lihtsustatud eelnevate toimingutega, mida turumajanduse tingimustes tegutsev arukas investor ei oleks teinud (eespool punktis 152 viidatud kohtuotsus BP Chemicals *vs.* komisjon, punkt 179). Komisjon lisab, et erainvestori kriteeriumi kohaldades võib eelneva abi, mis on hõlmatud jätkuva tegevusega, põhimõtteliselt sellisena nii sanktsioneerida kui arvestada järgneva abi kvalifitseerimisel, mis eelnevat abi arvestades ainult näib olevat toiming, mille võib teha arukas erainvestor. Äriühingud Bouygues ei vaidlustanud asjaolu, et vaidlustatud otsus kvalifitseerib aktsionärilaenu abina. Seega küsimus, kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused on abi või mitte, ei ole enam asjakohane, kuna nende avalduste materialiseerumise ajal detsembris 2002 aktsionärilaenu vormis oli tuvastatud esiteks, et Prantsuse riigi kohustus oli muutunud tühistamatuks ning teiseks, et see kohustus ei olnud kooskõlas erainvestori kriteeriumiga.

202 Sellega seoses vaidlustab komisjon järelduse, et käesoleva juhtumi asjaolud on sarnased nendega, mis olid Crédit foncier otsuse aluseks (vt eespool punkt 159). Käesolevas kohtuasjas ei olnud majandusministri avaldustel Prantsuse riigi kindla kohustuse

osas sama jõudu ja täpsust võrreldes nendega, mis olid Crédit foncier otsuse aluseks (vt esiteks Crédit foncier otsuse põhjendus 36, ning teiseks vaidlustatud otsuse põhjendus 219).

203 Komisjon lisab, et selle ajavahemiku määratlemine, millest analüüsimisel lähtutakse, ei ole teatanud riigi ega huvitatud isikute ülesanne. Abi mõiste on objektiivne ning põhineb majanduslikul tegelikkusel. Seega peab komisjon oma analüüsis käsitlema ka varasemaid objektiivselt asjassepuutuvaid asjaolusid, niivõrd kui ta on neist teadlik. Käesoleval juhul on alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused osa „laiemast tegevuste reast", milles aktsionärilaenu projekt ning kapitali suurendamine on alles viimased elemendid. Komisjonil oli seega alust jõuda järeldusele, et käesoleval juhul olid kõik abi mõiste elemendid olemas alles alates 2002. aasta detsembrist.

204 Seega tuleb äriühingute Bouygues esimene väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

– Menetlusse astuja FT argumendid

205 Mis puudutab menetlusse astuja FT esitatud argumente, siis meenutab komisjon kõigepealt, et kuna menetlusse astujad peavad nõustuma kohtuasja staadiumiga menetlusse astumise ajal ning kuna menetlusse astumise avaldus piirdub Euroopa Kohtu põhikirja artikli 40 neljanda lõigu kohaselt ühe poole nõuete toetamisega, siis ei saa menetlusse astuja esitada väidet, mida hageja ei ole esitanud.

206 Komisjon on imestunud selle üle, et menetlusse astuja FT toetab tema nõudeid vaidlustatud otsuse artikli 1 õiguspärasuse kaitseks, samas kui kohtuasjas T-444/04 nõuab ta nimetatud artikli tühistamist, kuigi teistel põhjustel. See seab seega kahtluse alla FT kui menetlusse astuja nõuete vastuvõetavuse, kuna teises mainitud kohtuasjas heidab FT komisjonile ette, et ta läks liiga kaugele, kui ta asus vaidlustatud otsuse artiklis 1 seisukohale, et aktsionärilaen alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste kontekstis on riigiabi, mis ei ole kooskõlas ühisturuga. Tuues kohtuasjas T-450/04 välja, et komisjon ei läinud liiga kaugele seeläbi, et ei kvalifitseerinud abina alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi, läheb FT vastuollu enda seisukohaga, mille ta on esitanud kohtuasja T-444/04 hagi raames. Tegelikult ei saa FT esiteks menetlusse astujana väita, et vaidlustatud otsuse artikkel 1 on kehtiv ning teiseks oma hagis nõuda nimetatud artikli tühistamist. Komisjoni arvates peab see FT menetlusse astujana esitatud uus seisukoht viima loogiliselt selleni, et FT loobub oma hagist kohtuasjas T-444/04.

207 Teise võimalusena vaidlustab komisjon selle, et 12. juuli 2002. aasta avaldus tehti kõigi eraõiguslike enamusaktsionäride poolt ning et see oli selles osas üldine ja tingimuslik ning seda ei saa tõlgenda kui FT toetamise garantiid. Komisjon rõhutas, et Prantsuse riigi jaoks oli otsustav jätta reitinguagentuuridele ning finantsturgudele mulje, et 12. juuli 2002. aasta avaldusega väljendati siduvat kohustust. See avaldus, millele lisandusid Prantsuse ametivõimude ja reitinguagentuuride vahelised otsekontaktid, oli selgelt mõeldud turgude rahustamiseks ning selleks, et vältida FT võlakirjade reitingu langemist rämpsvõlakirja tasemele, mida kinnitas FT aktsiate ja võlakirjade väärtuse kursi tõus pärast nimetatud avaldust. Tegelikult ei oldud selle kohustuse puhul võetud eeltingimuseks seda, et see peab olema vastavuses ühenduse eeskirjadega riigiabi vallas (vaidlustatud otsuse põhjendus 229). Lõpuks lükkab komisjon tagasi väite, et 12. juuli 2002. aasta avaldus ei andnud FT-le mingit eelist. Sellest avaldusest tulenev

eelis seisnes selles, et kuni detsembrini 2002 püsis FT reiting investeerimisjärgus „usaldusväärne", selle asemel, et langeda rämpsvõlakirja tasemele (nimetatud otsuse põhjendused 219 ja järgmised).

Äriühingute Bouygues teine väide

208 Komisjon leiab, et ta põhjendas piisavalt oma seisukohta, et ta ei saa jõuda järeldusele, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused on iseenesest riigiabi (vt eelkõige vaidlustatud otsuse põhjendused 188, 189, 215 et 217–230). Komisjoni arvates ei ole vaidlustatud otsuse põhjendused vastuolulised, vaid on piisavad, ning äriühingud Bouygues ajavad segamini põhjendamiskohustuse kontrolli ning ilmse hindamisvea kontrolli.

Komisjoni täiendavad argumendid, mille ta esitas vastuseks Üldkohtu kirjalikele küsimustele

209 Oma vastuses Üldkohtu kirjalikele küsimustele viitab komisjon sisuliselt vaidlustatud otsuse põhjendustes 188 ja 214–216 esitatud kaalutlustele ning õigus- ja majandusanalüüsile, mis ta oli saanud või palunud koostada ning mida ta analüüsis haldusmenetluse jooksul ning millest enamus jõudis järeldusele, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused olid siduvad. Nii järeldas komisjon, et ta ei saa nende avalduste alusel tõestada „ümberlükkamatult abi olemasolu", arvestades kui keeruline on veenvalt tuvastada, et nende avaldustega kaasati vähemalt potentsiaalselt riigi ressursse.

Ekspertide uurimused sisaldasid nende avalduste üsna mitmesuguseid tõlgendusi Prantsuse tsiviil, äri- ja haldusõiguse alusel ning Prantsuse kohtupraktika ja doktriini keerulisi ning vastuolulisi õiguslikke kontseptsioone. Selle analüüsi tulemus on kokku võetud vaidlustatud otsuse põhjendustes 216–218.

210 Seevastu ei eita komisjon seda, et teatud siseriikliku õiguse elemendid võivad õiguspäraselt toetada väidet, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused sisaldavad Prantsuse riigi ühepoolset kohustust; väide, mis seega ei ole ilmselt põhjendamatu. Sellega seoses toob komisjon välja kaks Prantsuse Cour de cassation'i otsust. Need kohtuotsused ei ole siiski otseselt Prantsuse haldusõigusele ülekantavad, kui arvestada 22. juuli 2003. aasta ringkirja (vt eespool punkt 167), mis meenutab, et ainult Rahvuskogu poolt hääletatud eelarveseadus võib kaasa tuua Prantsuse riigi rahalise vastutuse. Lisaks näitab FT poolt haldusmenetluse raames 22. märtsi 2004. aasta aruande kohta esitatud kriitika, et Prantsuse riik ei ole Prantsuse haldusõigust arvestades eksinud. Komisjon arvab, et isegi siis, kui 22. märtsi 2004. aasta aruandes leiti, et Prantsuse riigi garantiikohustus kui kohustus saavutada tulemus tuleneb juba 12. juuli 2002. aasta avaldusest, siis tunnistati samas aruandes, et on raske asuda seisukohale, et Prantsuse riik soovis ennast sellest hetkest siduda FT kapitali suurendamises osalemisega; see kohustus võeti tema arvates 13. septembril 2002 (22. märtsi 2004. aasta aruande punkt 62).

211 Komisjon meenutab oma lähenemist seoses aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamisega ning tema analüüsi finantsturgude arusaamast alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste kohta, mis seostuvad FT heaks võetud kohustuste ning tema päästmise strateegiaga. Neil asjaoludel ei soovinud komisjon väga vastuolulise siseriikliku õiguse aspekti kohta jõuda Prantsuse riigi ja FT suhtes tõlgendusele, mis oleks eriti karm ja piirav. Kuna komisjon ei olnud piisavalt kindel, milline on alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste ulatus siseriiklikku õigust arvestades, et jõuda järeldusele riigi ressursside siduvast kaasamisest, siis sai ta järeldada, et aktsionärilaenu andmine sisaldas sellist kaasamist (vaidlustatud otsuse põhjendus 219). Komisjon tuletab sellest, et kuna alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste ning aktsionärilaenu vahel on

sisuline ja majanduslik seos, siis on põhjendatud, et ta hindab neid üheskoos. Arvestades nende avalduste materialiseerumist detsembris 2002 aktsionärilaenu vormis, mis on ainuke Prantsuse Vabariigi teatatud meede, tuvastas ta esiteks, et kohustus oli muutunud tühistamatuks ning teiseks, et see ei ole kooskõlas erainvestori kriteeriumiga. Seetõttu ei ole enam asjakohane küsimus, kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused on abi või mitte.

2. Üldkohtu hinnang

a) Abi mõiste EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses

212 Mis puudutab küsimust, kas käesoleval juhul komisjon eiras abi mõistet, siis tuleb kõigepealt meenutada, et EÜ artikli 87 lõike 1 kohaselt on „igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust".

213 Seejärel tuleb asuda seisukohale, nagu seda on tunnistatud väljakujunenud kohtupraktikas, et abi mõiste on laiem kui toetuse mõiste, kuna hõlmab mitte ainult konkreetseid sooritusi nagu toetus, vaid ka riigi meetmeid, mis ei ole toetused selle sõna kitsamas tähenduses, kuid mis erinevas vormis vähendavad ettevõtja eelarvel

tavaliselt lasuvaid kulutusi ja seetõttu sarnanevad toetustega nii oma iseloomult kui ka toimelt (vt Euroopa Kohtu 8. mai 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-328/99 ja C-399/00: Itaalia ja SIM 2 Multimedia *vs.* komisjon, EKL 2003, lk I-4035, punkt 35, ning 15. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-393/04 ja C-41/05: Air Liquide Industries Belgium, EKL 2006, lk I-5293, punkt 29 ning seal viidatud kohtupraktika).

214 Muu hulgas on kohtupraktika tunnistanud, et riigiabiks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses saab pidada vaid neid eeliseid, mis on otseselt või kaudselt antud riigi ressurssidest. Asjaolu, et selles sättes tehakse vahet „liikmesriigi poolt" antaval abil ja „riigi ressurssidest" antaval abil, ei tähenda, et kõik riigi poolt tagatavad eelised kujutavad endast abi, olgu see siis riigi ressurssidest rahastatud või mitte, vaid tähendab üksnes seda, et selle mõiste alla kuuluvad nii vahetult riigi antud eelised kui ka need eelised, mida antakse riigi poolt määratud või asutatud avalik-õigusliku või eraõigusliku isiku kaudu (Euroopa Kohtu 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-379/98: PreussenElektra, EKL 2001, lk I-2099, punkt 58; Üldkohtu 6. märtsi 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-228/99 ja T-233/99: Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-435, punkt 179, ning 12. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-95/03: Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid ja Federación Catalana de Estaciones de Servicio *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-4739, punkt 104).

215 Sellest järeldub, et selleks, et meedet saaks kvalifitseerida riigiabina EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, peab see eelkõige esiteks sisaldama eelist, mis võib olla erinevas vormis („ükskõik missugusel kujul"), ning teiseks peab see eelis tulenema otse või kaudselt avalikest ressurssidest („igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest" antud).

216 Kohtupraktika on veel täpsustanud riigiabi mõistet seoses riigi osalusega ettevõtjate ja eraõiguslike ettevõtjate võrdse kohtlemise põhimõttega nii, et avaliku võimu sekkumine ettevõtja kapitali, st riigi ressurssidest pärinev rahaline panus, ei kujuta endast siiski riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, kui see sekkumine on toimunud asjaoludel, mis vastavad tavapärastele turutingimustele. Sellega seoses tuleb hinnata, kas sarnastel asjaoludel oleks avalikku sektorit juhtivate asutustega võrreldava suurusega eraõiguslik investor andnud sama suure rahalise panuse, eriti kui arvestada selle panuse kuupäeval kättesaadavat teavet ja prognoositavaid arenguid (eespool punktis 213 viidatud kohtuotsus Italia ja SIM 2 Multimedia *vs.* komisjon, punktid 37 ja 38). Lisaks, kuigi sellise erainvestori käitumine, kellega tuleb võrrelda majanduspoliitilistel eesmärkidel tegutseva avalik-õigusliku investori sekkumist, ei ole tingimata suhteliselt lühiajalist tasuvust taotleva kapitali paigutava tavalise investori käitumine, peab see olema vähemalt eraõigusliku valdusühingu käitumine või eraõigusliku kontserni käitumine, kellel on vastav struktuuriline, globaalne või sektoraalne poliitika ja kes taotleb tulusust pikas perspektiivis (Euroopa Kohtu 14. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-42/93: Hispaania *vs*. komisjon, EKL 1994, lk I-4175, punkt 14, ja Üldkohtu 18. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas T-455/05: Componenta *vs.* komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 86).

217 Nagu pooled kohtuistungil tunnistasid, eeldab erainvestori kriteeriumi kohaldamine tingimata seda, et riigi poolt ettevõtja kasuks võetud meetmed annavad riigi ressurssidest tuleneva eelise (vt selle kohta eespool punktis 214 viidatud kohtuotsus Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon, punktid 180 ja 181).

218 Mis puudutab kohtuliku kontrolli ulatust, siis tuleb meenutada, et abi mõiste on objektiivne mõiste ning et teatava meetme riigiabina kvalifitseerimine, mis asutamislepingu kohaselt on nii komisjoni kui ka kohtu ülesanne, ei saa põhimõtteliselt õigustada komisjoni ulatuslikku kaalutlusõigust, kui puuduvad asjaomase riikliku meetme keerukusest tingitud konkreetsed asjaolud. Komisjonil on ulatuslik kaalutlusõigus alles etapis, mil ta peab analüüsima riigi poolt võetud meetmete võimalikku

kokkusobivust ühisturuga EÜ artikli 87 lõike 3 alusel ning mille raames ta peab arvesse võtma keerulisi majanduslikke, sotsiaalseid, piirkondlikke ja sektoraalseid hinnanguid (vt selle kohta Üldkohtu 27. jaanuari 1998. aasta otsus kohtuasjas T-67/94: Ladbroke Racing *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

219 Euroopa Kohus on täpsustanud, et asutamislepingus määratletud riigiabi mõiste on õigusliku tähendusega ning seda tuleb tõlgendada objektiivsetest teguritest lähtudes. Seetõttu peab kohus, võttes arvesse nii talle esitatud vaidluse konkreetseid asjaolusid kui ka komisjoni kaalutluste tehnilist või kompleksset laadi, põhimõtteliselt teostama täieliku kontrolli, et otsustada, kas meede kuulub EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisalasse (Euroopa Kohtu 16. mai 2000. aasta otsus kohtuasjas C-83/98 P: Prantsusmaa *vs.* Ladbroke Racing ja komisjon, EKL 2000, lk I-3271, punkt 25; 1. juuli 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-341/06 P ja C-342/06 P: Chronopost *vs.* UFEX jt, EKL 2008, lk I-4777, punkt 141, ning 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-487/06 P: British Aggregates *vs.* komisjon, EKL 2008, lk I-10515, punkt 111).

220 Neid põhimõtteid arvestades tuleb kontrollida, kas komisjon kohaldas käesolevas asjas õigesti abi mõistet EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

221 Sellega seoses tuleb hagejate poolt kohtuasjades T-425/04, T-444/04 ja T-450/04 esitatud väidete suhtes, mis osaliselt puudutavad õigusnormide rikkumist ning osaliselt ilmseid hindamisvigu, kõigepealt analüüsida, kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ning 2002. aasta detsembri aktsionärilaenu projekt eraldivõetuna või koos andsid FT-le ühe või mitu eelist. Jaatava vastuse korral tuleb teisena hinnata, kas need võimalikud eelised FT kasuks tulenevad riigi ressursside ülekandmisest. Kui see on nii, siis kolmandaks tuleb uurida, kas riigi ressurssidest tulenevad võimalikud

eelised anti turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumiga kooskõlas.

b) Sellise eelise olemasolu, mis anti alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste ning aktsionärilaenu projektiga

Sissejuhatavad märkused

222 Sissejuhatuseks tuleb analüüsida, kas ja millisel määral identifitseeris komisjon vaidlustatud otsuses alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega seotud ühe või mitu eelist. Arvestades otsest sidet, mis on eelise kriteeriumi ning riigi ressursside ülekandmise kriteeriumi vahel, tuleb võtta arvesse kõiki kaalutlusi, mis on nimetatud otsuses selle kohta välja toodud.

223 Tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse artiklis 1 kvalifitseeris komisjon EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses riigiabina aktsionärilaenu, mis määrati FT-le 9 miljardi euro suuruse krediidiliini vormis alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste kontekstis, st selliste avalduste kontekstis, mis tehti enne aktsionärilaenu projektist teatamist 4. detsembril 2002.

224 Selle järelduse põhjenduseks tõi komisjon põhiliselt välja, et alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste abil, mis tehti hetkel, kui FT oli finantskriisis suure lühiajalise tähtajaga võlakoorma tõttu, saavutasid Prantsuse ametivõimud selle, et FT sai tagasi

finantsturgude usalduse selleks, et saada ligipääs uuele krediidile, mis pani aluse hiljem võetud FT bilansi tasakaalustamise ning refinantseerimise meetmele. Sellega seoses leidis komisjon sisuliselt, et kui hinnata neid üheskoos, siis need avaldused ja meetmed, mis on osa Prantsuse riigi poolt juhitud jätkuvast FT päästmiseks mõeldud tegevusest, ei ole kooskõlas turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumiga, kuna erainvestor ei oleks sellised toetusavaldusi teinud kriisiolukorras, milles FT oli 2002. aasta juulis. Need avaldused „nakatasid" turuolukorda, mille tulemus oli aktsionärilaenu projekt, sest viimast ei oleks saanud kavandada, kui ei oleks olnud olemas nimetatud avaldustega finantsturgudele tekitatud mõju (vt eriti vaidlustatud otsuse põhjendused 225–230).

225 Mis puudutab täpsemalt riigi ressursse kaasava eelise mõistet, siis komisjon leidis sisuliselt, et isegi kui alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi võib kvalifitseerida abina osas, milles need mõjutasid turgu ning andsid FT-le eelise, ei olnud need tingimata sellised, mis kaasasid „vähemalt potentsiaalselt riigiressursse" (vaidlustatud otsuse põhjendus 188). Vaidlustatud otsuse põhjenduses 189 märkis komisjon, et tal ei ole piisavalt elemente, et tõestada ümberlükkamatult abi olemasolu selle „uuendusliku" teesi alusel. Ta leidis siiski, et ta saab tõestada abi olemasolu, kui ta võtab arvesse eelist ning riigi ressursside kaasamist, mis on seotud alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste kontekstis hinnatud aktsionärilaenu projektiga (nimetatud otsuse põhjendus 190).

226 Nii tuvastas ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 194, et „aktsia[onäri]laen […] annab FT-le eelise, sest see võimaldab tal suurendada oma finantseerimisvahendeid ja rahustada turgu seoses oma võimega tähtaegadest kinni pidada". [täpsustatud tõlge] Isegi kui aktsionärilaenu lepingut ei ole allkirjastatud, võib „turule laenu olemasolu

kohta antud mulje" tuua endaga kaasa eelise FT jaoks, sest turg eeldas, et tema turusituatsioon on tugevam, mis võis mõjutada tema laenutingimusi.

227 Mis puudutab riigi ressursside kaasamise tingimust, siis komisjon täpsustas vaidlustatud otsuse põhjenduses 195, et esiteks „tõsiasi, et eelis tuleneb riikliku kohustuse määramisest, mis toob endaga kaasa võimaliku, kuid mitte viivitamatu ressursside ülekandmise, ei välista, et see eelis määratakse riiklike ressursside kaudu" ning teiseks viidates Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsusele kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa *vs.* komisjon (EKL 2002, lk I-4397, punkt 36, edaspidi „kohtuotsus Stardust"), et „ei ole vaja kõigi juhtumite puhul konstateerida, et toimunud on riigi ressursside ülekandmine, selleks et […] antud eelist võiks käsitleda riigiabina". Komisjon arvab kohtupraktikale tuginedes, et isegi eelis, mis on antud riigi võimaliku lisakohustuse vormis, võib kujutada endast riigiabi (Euroopa Kohtu 1. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-200/97: Ecotrade, EKL 1998, lk I-7907, punkt 43, ning Üldkohtu 13. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-204/97 ja T-270/97: EPAC *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-2267, punkt 80).

228 Vaidlustatud otsuse põhjenduse 196 kohaselt tõid aktsionärilaenu andmise teade, millega käis kaasas selle laenuandmisega seotud eeltingimuste täitmine, asjaolu, et turule jäi mulje, et laenu tõesti anti, ja lõpuks allkirjastatud laenulepingu saatmine FT-le kaasa „võimaliku [Prantsuse] riigi lisakohustuse", mis oli piisav jõudmaks järeldusele, et on olemas „võimalik riigi ressursside kaasamine". Komisjoni arvates:

„Arvestades seda, et nimetatud dokument kujutas endast lepingulist pakkum[u]st ja et senikaua, kuni see ei olnud tühistatud, oleks FT võinud sellele suvalisel hetkel alla kirjutada, saades seega õiguse lasta endale viivitamatult 9 miljardi euro suurune

summa üle kanda. [Prantsuse r]iik […] pidi seega hoidma FT käsutuses […] vastavate ressursside summat".

229 Prantsuse riik ja FT väitsid kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 esitatud teise ja kolmanda väitega sisuliselt seda, et ei toetusavaldused ega aktsionärilaenu projekt ei vasta üksi abi mõiste tingimustele ning eelkõige riigi ressurssidest tuleneva eelise kriteeriumile ning neid erinevaid elemente ei ole võimalik hinnata üheskoos, et jõuda järeldusele, et Prantsuse riigi käitumine ei vasta aruka erainvestori kriteeriumile. Komisjoni lähenemine on vastuoluline selles osas, et ta ka ise tunnistas, et eraldi ei ole nimetatud avaldused ega aktsionärilaen riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Igal juhul ei saa toetusavaldusi kvalifitseerida Prantsuse riigi kindla kohustusena, mis annab FT-le eelise ning kaasab riigi ressursse.

230 Oma esimese väitega kohtuasjas T-450/04 väidavad äriühingud Bouygues sisuliselt vastupidi, et komisjon ei läinud vaidlustatud otsuses piisavalt kaugele, kuna ta ei kvalifitseerinud iga alates 2002. aasta juulist tehtud avaldust eraldiseisva riigiabina. Tegelikult täidavad kõik need avaldused abi mõiste kumulatiivseid tingimusi, sh riigi ressursse kaasava eelise tingimust.

Alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest tulenev eelis

231 Eespool punktis 213 viidatud kohtupraktikast nähtub, et eelise mõiste tähendab, et riigi sekkumise tulemus peab olema majandusliku ja/või rahalise olukorra

parandamine, sh eelisesaaja rikastumine nt vähendades ettevõtja eelarvel tavaliselt lasuvaid kulutusi.

232 Seega tuleb kontrollida, kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ning 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu kohta tähendavad iseenesest sellise eelise andmist FT-le.

233 Sellega seoses tuleb teha vahet esiteks võimalikul eelisel, milleks on FT ligipääsu lihtsustamine finantsturgudele ning tema refinantseerimiskulude vähendamine ning teiseks võimalikul positiivsel mõjul, mis nendel avaldustel olid FT aktsiate ning võlakirjade kursile.

234 Mis puudutab alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste mõju FT ligipääsule finantsturgudele ning tema refinantseerimiskuludele, siis tuleb tunnistada, et komisjon tõendas vaidlustatud otsuses piisavalt, et need avaldused tõid kaasa arvestatava eelise FT kasuks osas, milles need võimaldasid finantsturgude usalduse taastada, tegid võimalikuks, lihtsamaks ning vähem kulukaks FT ligipääsu uuele krediidile, mis oli vajalik tema 15 miljardi euro suuruse lühiajalise tähtajaga võlakoorma refinantseerimiseks ning andsid kindlalt oma panuse sellise väga hapra rahalise olukorra stabiliseerumisse, mis 2002. aasta juunis ja juulis võis tõsiselt halveneda.

235 ”Täpsemalt nähtub eespool punktides 33–50 esitatud vaidlustatud otsuse kokkuvõttest, et komisjon koondas kokku kõik asjaolud selle tuvastamiseks, et pärast 12. juuli 2002. aasta avaldust ning sellele järgnevaid avaldusi ning 4. detsembri 2002. aasta teadet aktsionärilaenu projekti kohta säilitasid reitinguagentuurid FT parema reitingu

kui see, mis nad olid enne andnud või kavatsesid anda, võttes arvesse tema finantskriisi, eriti *spread inversion*'i tähtsust ning vastavat võlakirjade hinna ning aktsiakursi langust eelkõige 2002. aasta juunis ja juulis (vt eespool punkt 34).

236 FT endise ja uue tegevdirektori, reitinguagentuuride ning Deutsche Banki kokkulangevatest kommentaaridest nähtub, et nende reitinguagentuuride reitingu, mis nad olid enne andnud või kavatsesid anda, tagajärg oleks sel ajal olnud see, et FT-le oleks olnud suletud ligipääs kapitaliturgudele, mis oleks nii takistanud tema lühiajalise tähtajaga võla refinantseerimist ning seda ligipääsu sulgemist võis vältida ainult tänu soodsama reitingu säilitamisele, mis omakorda sai võimalikuks 12. juuli 2002. aasta avaldusega (vt eespool punktid 37–43 ja 47). Seoses eespool punktides 45–48 toodud kaalutlustega on komisjon ühtlasi piisavalt tõendanud, et 2002. aasta septembri, oktoobri ja detsembri avaldused avaldasid samuti positiivset mõju reitinguagentuuride otsustele säilitada FT reiting ning soodustasid finantsturgude usaldust, võimaldades nii FT-l uuesti kontrollida oma lühiajaliste tähtaegadega võlgade haldamist ning ennast sobivatel tingimustel refinantseerida.

237 Ilma et oleks vaja üksikasjalikumalt täpsustada, milline mõju oli finantsturgudele igal neil avaldusel eraldi, tuleb järeldada, et igal juhul mõjutasid nimetatud avaldused üheskoos otsustavalt reitinguagentuuride reaktsioone ning see reaktsioon oli seejärel otsustav FT imago ümberhindamiseks investorite ja võlausaldajate silmis ning nende finantsturgudel osalejate tegevuse suhtes, kes hiljem osalesid FT refinantseerimises. Põhjuslik seos nende erinevate elementide vahel on tõendatud eelkõige asjaoluga, et 2002. aasta septembris seadis Ambitsioonkava 2005 elluviimisega seotud pangakontsern FT rekapitaliseerimises osalemise tingimuseks tema reitingu säilitamise Moody'se ja S & P poolt (vt eespool punkt 44). Lisaks kinnitas S & P 17. detsembril 2002 reaktsioonina 4. detsembri 2002. aasta aktsionärilaenu projektile, et esiteks oli valitsuse toetus FT-le, mida kinnitati pidevalt alates 2002. aasta juulist, olnud üheks võtmeteguriks FT reitingu säilitamisel investeerimisjärgus „usaldusväärne", ning teiseks et tema teade aktsionärilaenu kohta oli kinnitanud seda toetust ning märkimisväärset FT võlausaldajate kaitset (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 58 ning 52.

ja 53. joonealune märkus). Eespool viidatud S & P kommentaari kohta võis komisjon samuti põhjendatult järeldada, et alates 2002. aasta juulist korratud toetusavaldustest tulenev soodne mõju kestis kuni detsembrini 2002 (vt samuti Moody'se märkused veebruaris 2003, millele on viidatud eespool punktis 48, ning eespool punktis 37 mainitud Deutsche Banki aruanne).

238 Muu hulgas tuleb nentida, et nende põhimõtete alusel, mis reguleerivad krediidi andmist ja refinantseerimist kapitaliturgudel, nagu on meenutatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 28 ja järgmised, on ettevõtja reitingutase – ning seega talle antud krediidiga seotud maksejõuetuse risk – otsustav selleks, et hinnata refinantseerimiskulutusi, mida see ettevõtja peab kandma eelkõige uute võlakirjade emiteerimise puhul viivitusintressi osas. Sellest tuleneb, et mida väiksem on see maksejõuetuse risk, seda lihtsam ning vähem kulukas on asjaomaste krediitide refinantseerimine kapitaliturgudel. Teisisõnu, igasugune positiivne mõju ettevõtja reitingule, olgu see kas või siis tänu avalikele avaldustele, mis võivad luua või tugevdada investorite usaldust, mõjutab kohe tema selliste kulutuste taset, mida ta peab kandma, et ennast kapitaliturgudel refinantseerida. Sellega seoses viitab komisjon FT esitatud dokumendile, mille asjakohasust Prantsuse Vabariik ja FT ei vaidlustanud ning mis viitab aastaintresside kulude umbes 75 miljoni euro võrra automaatsele suurenemisele, kui S & P ja Moody's oleksid FT pikaajalise laenu reitingutaset ühe taseme võrra alandanud (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 222 ning 148. joonealune märkus).

239 Täiendavalt tuleb täpsustada, et komisjon on samuti tõendanud, et alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste, FT reitingu säilitamise ning uuele krediidile ligipääsu lihtsustamise, sh tema refinantseerimise kulutuste vähendamise vaheline põhjuslik seos oli Prantsuse ametivõimude poolt mitte ainult ettearvatav, vaid ka nende poolt plaanitud. Vaidlustatud otsuse põhjendustest 38 ja 212 nähtub, et 12. juuli 2002. aasta avaldusega samal päeval võtsid Prantsuse ametivõimud ühendust selliste reitinguagentuuridega

nagu S & P (vt eespool punktid 35 ja 37), et neid oma kavatsustest teavitada, et anda turule kiiresti kindlustunne ning vältida FT reitingu hilisem alandamine rämpsvõlakirja tasemele. Seda aspekti Prantsuse riik ja FT ei vaidlustanud, vaid piirdusid märkimisega, et see lähenemine on aruka erainvestori kriteeriumiga kooskõlas.

240 Seega oli FT reitingule positiivse ning tasakaalustava mõju – mis tuleneb otse alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest ning Prantsuse ametivõimude tahtest – tagajärg tingimata see, et FT-le anti rahaline eelis ning tema majanduslik olukord tugevnes. See järeldus üksi võimaldab komisjonil tõdeda, et FT-le anti eelis EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses ilma, et oleks vaja määratleda selle suurust.

241 Seetõttu tuleb tagasi lükata Prantsuse Vabariigi ja FT argumendid, et need alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ei mõjuta turge ning ei anna FT-le eelist.

242 Neil tingimustel ei ole vaja teha otsust selle kohta, kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused hõlmasid samuti eelist FT kasuks, mõjutades positiivselt tema aktsiate ja võlakirjade kurssi.

Aktsionärilaenu projektist tulenev eelis

243 Tuleb analüüsida, kas iseenesest aktsionärilaen, mis jäi FT poolt allkirjastamata lepinguprojektiks ning mida kunagi ellu ei viidud, andis FT-le eraldiseisva lisaeelise võrreldes eespool punktides 235–237 kirjeldatud eelisega. Sellega seoses peab meenutama,

nagu toodi välja eespool nimetatud punktides, et komisjon on piisaval määral tuvastanud, et hinnates seda koostoimes alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega, sisaldab 4. detsembril 2002 Prantsuse ametivõimude tehtud avalik avaldus aktsionärilaenu projekti kohta eelist FT kasuks selles osas, milles see tõi kaasa finantsturgudel osalejate positiivse reaktsiooni ning seetõttu eelkõige parandas tingimusi, mis võimaldas tema refinantseerimist.

244 Mis puudutab küsimust, kas viimase eelisega võrreldes sisaldas aktsionärilaenu projekt eraldiseisvat lisaeelist, tuleb eeskätt viidata vaidlustatud otsuse põhjendusele 194, mille kohaselt isegi siis, kui laenukokkulepet ei olnud allkirjastatud ega seega ka ellu viidud, annab see eelise FT kasuks, sest see võimaldab tal suurendada oma finantseerimisvahendeid, rahustada turgu seoses oma võimega tähtaegadest kinni pidada ning mõjutada FT laenutingimusi. „[T]urule laenu olemasolu kohta antud mulje [võib] tuua endaga kaasa eelise FT jaoks, sest turg eeldas, et [tema] turusituatsioon on tugevam".

245 Siiski osas, milles komisjon samastab kirjeldatud eelise rahustava mõjuga turule ning kolmandatele isikutele jäetud muljega FT-le aktsionärilaenu andmise kohta, läheb see eelis ilmselgelt segamini eelisega, mis tuleneb alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest ning eriti sellega, mis on seotud 4. detsembri 2002. aasta aktsionärilaenu projekti teatega, mis juba mõjutas sel viisil finantsturge ning tõi kaasa FT laenutingimuste paranemise (vt eespool punktid 235–237).

246 Näib olevat välistatud, et ERAP poolt parafeeritud, allkirjastatud ja FT-le saadetud laenulepingu esemeks olev aktsionärilaenu projekt oleks võinud sarnaselt 4. detsembri

2002. aasta teatega omada neile turgudele samasugust või vähemalt sarnast mõju. Nagu Prantsuse Vabariik Üldkohtu küsimusele vastuseks kohtuistungil ise märkis – mille kohta on tehtud märge kohtuistungi protokolli – ei avalikustatud ERAP poolt FT-le 20. detsembril 2002 saadetud aktsionärilaenu lepingut eraldi ja lisaks 4. detsembri 2002. aasta teatele aktsionärilaenu projekti kohta. Kui sellist avalikustamist ei toimunud, mida FT kinnitas kohtuistungil, ei ole olemas kolmandatele isikutele jäetud „muljet" aktsionärilaenu andmise kohta vaidlustatud otsuse põhjenduse 194 tähenduses, mida võiks omistada just nimetatud aktsionärilaenu lepingu saatmisele. Moody'se reaktsioon, millele ta viitab vaidlustatud otsuse 112. joonealuses märkuses, ei sea seda hinnangut kahtluse alla, kuna reageeriti 9. detsembril 2002, st arvatavasti vastusena 4. detsembri 2002. aasta teatele ning igal juhul enne ERAP poolt FT-le aktsionärilaenu lepingu saatmist 20. detsembril 2002. Sama kehtib ka S & P 17. detsembri 2002. aasta reaktsiooni kohta, mida on mainitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 58 ning 52. ja 53. joonealuses märkuses.

247 Vastuseks Üldkohtu küsimusele kinnitas komisjon siiski kohtuistungil, et ta on alati olnud seisukohal, et aktsionärilaenu projekt kui selline ning selle laenu andmine tähendab eraldiseisvat lisaeelist FT jaoks (vt samuti eespool põhjendus 196) selles mõttes, et viimane sai pärast 20. detsembril 2002 allkirjastatud lepingu saatmist ühepoolse ja tingimusteta õiguse aktsionärilaen nimetatud lepingule alla kirjutades aktiveerida. Majanduslikus mõttes on selline ainult saaja tahtest sõltuv õigus – saada 9 miljardi euro suurune krediidiliin – eraldiseisev eelis sellest, mis tuleneb 4. detsembri 2002. aasta teatest aktsionärilaenu kohta. FT vaidlustas sellise hinnangu kohtuistungil, viidates vaidlustatud otsuse põhjendustele 188 ja 190.

248 Seega tuleb kõigepealt kontrollida, kas vaidlustatud otsus on komisjoni argumendi jaoks piisav alus.

249 Sellega seoses tuleb välja tuua, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 194 viidatakse asjaolule, et aktsionärilaen annab FT-le eelise, „sest see võimaldab tal suurendada oma finantseerimisvahendeid". Kuigi viimane järeldus on üsna ebamäärane, kokkuvõtlik ning otseselt seotud eespool punktis 245 viidatud eelise kirjeldusega, täpsustab sellegipoolest nimetatud otsuse põhjenduse 196 teine ja kolmas lause, mis selgelt viitab riigi ressursside ülekandmisele, lisaks ka seda, et osas, milles aktsionärilaenu leping „kujutas endast lepingulist pakkumist ja et senikaua, kuni see ei olnud tühistatud, oleks FT võinud sellele suvalisel hetkel alla kirjutada, saades seega õiguse lasta endale viivitamatult 9 miljardi euro suurune summa üle kanda", ning et Prantsuse riik „pidi seega hoidma FT käsutuses läbi ERAP vastavate ressursside summat". Nimetatud otsuse põhjenduses 197 järeldas komisjon, et tuleb uurida, kas „FT-le antud eelis" vastab aruka erainvestori kriteeriumile ning kas see kahjustab konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust.

250 Sellest tuleneb, et isegi kui vaidlustatud otsus on mitmetimõistetav osas, mis puudutab seda, kuidas on eristatud käsitletava eelise või eeliste erinevaid elemente, väljendab see siiski nõutud minimaalse selguse ja täpsusega seda, et komisjon oli arvamusel, et FT-le aktsionärilaenu lepingu saatmine oli eraldiseisev lisaeelis võrreldes selle eelisega, mida kirjeldati eespool punktides 235–237.

251 Seejärel tuleb hinnata, kas komisjon on õiguslikult piisaval määral tõendanud, et pelgalt FT õigus saada ühepoolselt ja tingimusteta aktsionärilaenu lepingu esemeks olev 9 miljardi euro suurune krediidiliin on eelis tema kasuks, samas kui lepinguprojektile kunagi alla ei kirjutatud ning seda ellu ei viidud.

252 Sellega seoses kordas kohtuistungil FT, kes vaidlustab sellise eelise olemasolu, et ta keeldus aktsionärilaenu lepingut allkirjastamast põhjendusel, et sellel on liiga

nõudlikud tingimused ning et igal juhul eelistas ta refinantseerida oma võlgasid võlakirja turul.

253 Tuleb meenutada, et komisjon peab objektiivsetest teguritest lähtudes tuvastama, et kõik abi mõiste kumulatiivsed tingimused, sh eelise olemasolu EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses on täidetud (vt eespool punktis 219 viidatud kohtuotsus British Aggregates *vs.* komisjon, punkt 111), võttes arvesse asjaomase meetme majanduslikke tagajärgi (vt selle kohta eespool punktis 219 viidatud kohtuotsus Chronopost *vs.* UFEX jt, punkt 123, ning eespool punktis 214 viidatud kohtuotsus Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon, punkt 180).

254 Tuleb tunnistada, et peale vaidlustatud otsuse põhjenduses 196 aktsionärilaenu lepingu saatmise kvalifitseerimise „lepingulise pakkum[u]sena", mida FT oleks võinud „suvalisel hetkel" heaks kiita, „saades seega õiguse lasta endale viivitamatult 9 miljardi euro suurune summa üle kanda", ei ole komisjon, kellel lasub tõendamiskoormis, kindlaks teinud ega tõendanud FT majandusliku olukorra võimalikku paranemist, mis võis tuleneda sellest pakkumusest võrreldes olukorraga, milles ta oli eelkõige pärast talle antud võimalust oma võlad 9 miljardi euro suuruses refinantseerida sel ajal võlakirjaturul valitsevatel tingimustel.

255 Komisjon ei saa pelgalt teatud summas krediidiliini andmise kohta tehtud riigi ühepoolse pakkumise põhjal eeldada, et see pakkumus toob selle saajale kaasa soodsad majanduslikud tagajärjed, ilma et ta võtaks tingimata arvesse tingimusi, mis reguleerivad asjaomase krediidilepingu täitmist ning eelkõige neid, mis on seotud nimetatud krediidi saamise ning tagasimaksmisega ning seda veel vähem, kui saaja ei ole seda pakkumist heaks kiitnud, vaid on piirdunud refinantseerimisega turul valitsevatel tingimustel. Kui see oleks teisiti, siis isegi krediidilepingud, mis sisaldavad objektiivselt

ebasoodsaid tingimusi, nagu turul pakutavast kõrgem intressimäär ning rangemad tagasimaksmise tingimused, peaks kvalifitseerima eeliseks EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses ning seda ainult põhjusel, et avalik-õiguslik võlausaldaja tunnistas ennast olevat valmis saajale teatud summa andma.

256 Sellise lähenemisega ei ole komisjon täitnud kohustust tuvastada – lähtudes objektiivsetest teguritest, mis on piisavalt põhjendatud ning täielikud – kas on olemas eelis EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses (vt selle kohta eespool punktis 219 viidatud kohtuotsus British Aggregates *vs.* komisjon, punkt 111; vt samuti selle kohta eespool punktis 214 viidatud Üldkohtu otsus Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon, punkt 180, ning 26. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas T-442/03: SIC *vs.* komisjon, EKL 2008, lk II-1161, punkt 126). Esiteks ei võimalda selline lähenemine hinnata niisugust krediidipakkumist tervikuna ning selle majanduslikus kontekstis ning teiseks ei võta see arvesse tegelikke ja võimalikke ebasoodsaid majanduslikke tagajärgi, mis võivad selle saajale selles sisalduda, ega tema tahet sellega mitte nõustuda.

257 Neil asjaoludel tuleb tunnistada, et komisjon ei saa piirduda järeldusega, et on olemas ERAP poolt allkirjastatud lepinguline pakkumus, selleks et leida, et see toob kaasa FT jaoks eraldiseisva lisaeelise EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

258 Asjaolu, et komisjon ei ole õiguslikult piisavalt tuvastanud eraldiseisvat lisaeelist, mis tuleneb aktsionärilaenu projektist kui sellisest, ei too sellegipoolest kaasa vaidlustatud otsuse tühistamist (vt selle kohta eespool punktis 159 viidatud Üldkohtu otsus Graphischer Maschinenbau *vs.* komisjon, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 19. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-318/00: Freistaat Thüringen *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-4179, punkt 191 ja seal viidatud kohtupraktika).

259 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb asuda seisukohale, et komisjon tõendas piisavalt, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ning 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu projekti kohta sisaldavad üheskoos FT-le eelise andmist EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, ilma et oleks vaja määratleda selle suurust.

260 Neil asjaoludel tuleb tagasi lükata Prantsuse Vabariigi ja FT argument, et komisjon ei toiminud õigesti, järeldades eelise olemasolu üksnes alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste alusel, põhjendusel, et esiteks see eelis ei ole identifitseeritav, kui võtta arvesse muude sündmuste ning FT enda poolt 2002. aasta teisel poolaastal võetud meetmete positiivset mõju, ning teiseks põhjendusel, et 28. aprilli 2004. aasta aruanne ei analüüsinud ega teinud kindlaks nendest avaldustest üheskoos tuleneva eelise täpset olemust ning väärtust.

261 Nüüd tuleb analüüsida, kas ja mil määral on eespool määratletud eelis seotud riigi ressursside ülekandmisega EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

c) Riigi ressursside ülekandmine

Sissejuhatavad märkused

262 Eespool punktides 214 ja 215 toodud kaalutlustest nähtub, et eespool punktides 234–259 tuvastatud eelis peab tulenema riigi ressursside ülekandmisest. See tuvastatud eelise ning riigi ressursside kaasamise vahelise seose nõue eeldab põhimõtteliselt, et

nimetatud eelis on otseselt seotud riigieelarvel lasuva vastava kohustusega või sellele eelarvele piisavalt konkreetse majandusliku riski tekitamisega riigi poolt võetud õiguslikult siduvate kohustuste alusel (vt selle kohta Euroopa Kohtu 17. märtsi 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-72/91 ja C-73/91: Sloman Neptun, EKL 1993, lk I-887, punkt 21; 19. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-156/98: Saksamaa *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-6857, punkt 27, ning eespool punktis 214 viidatud kohtuotsus PreussenElektra, punkt 58; kohtujurist F. G. Jacobsi ettepanek eespool punktis 214 viidatud kohtuasjas PreussenElektra, EKL 2001, lk I-2103, punktid 115–117).

263 Tuleb meenutada, et käesolevas asjas on pooled eriarvamusel küsimuses, kas eelkõige alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused – mille suhtes komisjon tuvastas õigesti, et need annavad FT-le eelise – tähendavad riigi ressursside ülekandmist. Kui Prantsuse Vabariik ja FT vaidlustavad riigi ressursside ülekandmise, väidavad äriühingud Bouygues, et kõik need avaldused – igaüks neist – väljendavad selliste ressursside kaasamist – kas Prantsuse riigi õiguslikult siduva kohustuse alusel või tema jaoks piisavalt konkreetse ja vahetu majandusliku riski tõttu, mis toob kaasa ükskõik mis vormis rahalise vastutuse FT võlakoorma suhtes äriühingute Bouygues, aktsionäride ning tema võlausaldajate ees.

264 Vaidlustatud otsuses tugines komisjon kõigepealt eeldusele, et riigi ressursside potentsiaalne ülekandmine on piisav EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamiseks. Selles osas märkis ta nimetatud otsuse põhjendustes 195–197 järgmiselt:

„(195) ”„Selles osas, mis puudutab riigi ressurssidega seotud tingimust, rõhutab komisjon, et tõsiasi, et eelis tuleneb riikliku kohustuse määramisest, mis toob endaga kaasa võimaliku, kuid mitte viivitamatu ressursside ülekandmise, ei välista, et see eelis määratakse riiklike ressursside kaudu. ”Sellega seoses oleks oluline mainida […], et vastavalt [väljakujunenud kohtupraktikale] ei

ole vaja kõigi juhtumite puhul konstateerida, et toimunud on riigi ressursside ülekandmine, selleks et ühele või mitmele ettevõtjale antud eelist võiks käsitleda riigipoolse abina [EÜ] artikli 87 lõike 1 […] tähenduses „[113. joonealune märkus: kohtuotsus Stardust, punkt 36; vt ka Euroopa Kohtu 15. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-387/92: Banco Exterior de España, EKL 1994, lk I-877, punkt 14, ja 19. mai 1999. aasta otsus kohtuasjas C-6/97: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 1999, lk I-2981, punkt 16). Seega, isegi riigi võimaliku lisakohustuse kaudu antud eelis moodustab riigi[…]abi, kui ta mõjutab konkurentsi ja liikmesriikidevahelist [kaubavahetust] [114. joonealune märkus: Euroopa Kohtu 1. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-200/97: Ecotrade, EKL 1998, lk I-7907, punkt 43, ja Üldkohtu 13. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-204/97 ja T-270/97: EPAC *vs*. komisjon, EKL 2000, lk II-2267, punkt 80]

(196) [K]omisjon [märgib], et võimalik [lisa]kohustus seoses riigi ressurssidega loodi aktsi[onäri]laenu andmise teatega, millega käis kaasas nimetatud laenuandmisega seotud eeltingimuste täitmine […], turule mulje jätmisega, et laen tõesti määrati […] ja lõpuks ERAP poolt parafeeritud ja allkirjastatud laenulepingu saatmisega FT-le […]. Tõsi on see, et FT ei ole sellele lepingule alla kirjutanud, kuid see ei tähenda, nagu ei oleks olnud võimalikku riigi ressursside kaasamist. Arvestades seda, et nimetatud dokument kujutas endast lepingulist pakkumist ja et senikaua, kuni see ei olnud tühistatud, oleks FT võinud sellele suvalisel hetkel alla kirjutada, saades seega õiguse lasta endale viivitamatult 9 miljardi euro suurune summa üle kanda. Prantsuse [r]iik, kes ei saanud sellest mitte teadlik olla, pidi seega hoidma FT käsutuses läbi ERAP vastavate ressursside summat.

(197) ”Komisjon peab seega uurima, kas FT-le antud eelis vastab [aruka] erainvestori […] põhimõttele ja kas see mõjutab konkurentsi ning liikmesriikidevahelist [kaubavahetust]. [täpsustatud tõlge]

265 Pärast seda, kui komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjendustes 208–213 sisuliselt, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused olid „piisavalt selged, täpsed ja kindlad, et väljendada [Prantsuse] riigi poolse tõsiseltvõetava kohustuse olemasolu", tõi komisjon seejärel turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori kriteeriumi hindamise raames nimetatud otsuse põhjendustes 214–219 välja järgmist:

„(214) Komisjon mainib ääremärkusena, et ta uuris küsimust, kas riigisiseste seaduste kohaselt oleks erainvestor, kes on teinud sarnaseid [avaldusi] nagu riik, kohustatud oma lubadusi pidama. Kuna antud juhul on investeerijaks [Prantsuse] riik, puudutas siseriiklike seaduste uurimine ka haldusõigust.

(215) Komisjon märgib, et ta palus selle küsimuse kohta ekspertraportit ja sai ka kolmandate isikute käest mitmeid raporteid. Selle informatsiooni põhjal ei saa komisjon selles staadiumis välistada, et nimetatud deklaratsioonidel on Prantsuse haldus-, tsiviil-, kaubandus- ja kriminaalõiguse alusel kohustuslik jõud […], samuti nagu New Yorgi osariigi seaduste järgi.

(216) Prantsuse ametivõimude peamine kriitika seisneb märkimises, et ühepoolsed kohustused vastavalt siseriiklikele seadustele on erand ja et kavatsuste kohta käivad dokumendid, mis ei moodusta ühtset kategooriat, on ainult erandjuhul ühepoolse kohustuse väärtusega. Kuid küsimus ei ole selles, et saada teada, kas Prantsuse seadus on selles küsimuses ühene, vaid selles, et uurida välja, kas on olemas eraõiguse elemente, mis lubaksid tuvastada ühepoolset

kohustust kirjeldatud tingimustel. See, et on olemas kasutatav kassatsioonikohtu kohtupraktika [134. joonealune märkus: Vt komisjon, 28. märts 2000, D. 2000, õiguste ja kohtuasjade register, lk 210], mille ulatust Prantsuse võimud üritavad lihtsalt miinimumini viia […], on vaieldamatu.

[…]

(218) Üheskoos võib neid elemente vaadelda kui tõelist riski riigi ressurssidele (olgu siis muutes riigi vastutavaks investorite ees või suurendades riigi tulevaste tehingute hinda). Väide, mille kohaselt Prantsuse võimude […] alates [2002. aasta juulist tehtud avaldused] olid riigipoolne toetus, on uuenduslik, kuid ilmselt mitte ilma aluseta.

(219) Kuid komisjoni arvates ei ole võimalik sel alusel kindlalt väita riigi toetuse olemasolu. Vastupidi, ta arvab, et on suuteline näitama riigi toetuse elementide olemasolu traditsioonilisemal viisil alates detsembri 2002 meetmetest, millest teavitati ametlikult. Sellega seoses piisab tõestamisest, et eelnevatel deklaratsioonidel oli reaalne mõju turu arvamusele detsembris, ilma et oleks vajadust kvalifitseerida neid […][avaldusi] riigi[abina]." [täpsustatud tõlge]

266 Oma vastuses Üldkohtu kirjalikele küsimustele täpsustas komisjon peamiselt, et arvestades haldusmenetluse käigus saadud ja analüüsitud erinevaid uurimusi, mis jõudsid üsna mitmesugustele tõlgendustele nende alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste kohta Prantsuse tsiviil, äri- ja haldusõiguse alusel, loobus ta lõplikult järeldamast, et ainult sel alusel on olemas Prantsuse riigi ühepoolne kohustus, samas kui ta tunnistas, et teatud siseriikliku õiguse aspektid võivad õiguspäraselt seda väidet põhjendada. Selle asemel, et jääda eriti karmi ja piirava tõlgenduse juurde väga

vastuolulise siseriikliku õiguse aspekti suhtes, valis ta üldise lähenemise, mis võtab arvesse alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste ning aktsionärilaenu vahelist sisulist ja majanduslikku seost ning asjaolu, et aktsionärilaenu andmine sisaldab sellist kohustust.

267 Seega tuleb analüüsida, kas komisjon oli õigustatud esiteks nentima, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega iseenesest riigi ressursside ülekandmist ei toimunud, ning teiseks tuvastama, et see kriteerium oli siiski täidetud 2002. aasta detsembri aktsionärilaenu projektiga.

Riigi ressursside ülekandmine seoses alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega

268 Kõigepealt on vaja kindlaks teha alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste olemus, kuna see on otsustav nende kvalifitseerimiseks, arvestades riigiabi puudutavat ühenduse õigust ning asjakohaseid siseriiklikke õigusnorme.

269 Sellega seoses tuleb märkida, et ühenduse riigiabi puudutavates kohtuvaidlustes on Üldkohus faktiliste asjaolude ning tõendite hindamisel vaba. Lisaks tähendab selles kontekstis küsimus, kas ja mil määral käsitletavale asjale siseriiklikku õigusnormi kohaldatakse, kohtu poolt faktiliste asjaolude hindamist ning sellele kehtivad tõendite hankimise ja tõendamiskoormise jagamise eeskirjad.

270 Muu hulgas tuleb meenutada, et kuigi komisjon tunnistas vaidlustatud otsuse põhjenduses 208, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused olid „piisavalt selged, täpsed ja kindlad, et väljendada [Prantsuse] riigi poolse tõsiseltvõetava kohustuse olemasolu", lükkas ta lõpuks tagasi väite, et neid avaldusi tuleb lugeda õiguslikult siduvaks vastavalt asjakohasele siseriiklikule õigusele ning seega kvalifitseerida abimeetmeteks, mis kaasavad riigi ressursse (vaidlustatud otsuse põhjendused 188, 218 ja 219). Sisuliselt leidis komisjon siiski, et arvestades muljet, mida need avaldused jätsid turgudele, tekkis Prantsuse riigil teatud finantsrisk, sh pidades silmas siseriiklikku õigust, ja mis lubas aktsionärilaenu projekti pidada selliseks, mis ei ole aruka erainvestori kriteeriumiga kokkusobiv (nimetatud otsuse põhjendused 220–230). Seda tehes ei võtnud komisjon ei vaidlustatud otsuses ega kohtumenetluses selgelt ja lõplikult seisukohta küsimuses, kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused võisid iseenesest tähendada riigi ressursside ülekandmist, kui hinnata seda asjakohase siseriikliku õiguse alusel.

271 Alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste olemuse kindlakstegemiseks tuleb märkida, et neid tuleb tõlgendada ainult objektiivsetest kaalutlustest tulenevalt (vt selle kohta eespool punktis 256 viidatud kohtuotsus SIC *vs.* komisjon, punkt 126). Sellegipoolest võib turul osalejate arusaam ja reaktsioon, kui need on tuvastatud, anda kasulikke viiteid, et määratleda nende avalduste olemust.

272 Mis puudutab 12. juuli 2002. aasta avaldust (vt eespool punkt 4), siis tuleb tõdeda, et selle avalduse tegi majandusminister eelkõige Prantsuse riigi kui FT enamusaktsionäri esindaja ülesannetes („[m]e oleme enamusaktsionärid"). Selles rollis kinnitas ta sõnaselgelt, et vaatama sekkumise viisile, kavatseb Prantsuse riik käituda aruka erainvestorina („[r]iik aktsionäri osas käitub aruka investorina […]"). Sellega seoses ei toonud ei komisjon ega äriühingud Bouygues välja asjaolusid, mis võiksid tõendada, et Prantsuse riigi tahe seada tulevikus sekkumise tingimuseks aruka erainvestori

kriteeriumi arvessevõtmine, oli selle avalduse tegemise ajal pelgalt sõnakõlks, mitte tegelik ja tõsine.

273 Lisaks oli 12. juuli 2002. aasta avaldus ebamäärane ja ebatäpne seoses võimalike toetusmeetmetega, mida Prantsuse riik võis võtta hilisemas etapis, ning mitte veel täpne („käitub aruka investorina ja […] võtame asjakohased meetmed"). Arvestades nende sõnavõttude üldisust ja ebamäärasust, ei olnud komisjonil alust järeldada, et Prantsuse riigi võetud väidetav kohustus oli selge ning et ainult „sekkumise viis, [st] täitmise formaalsused" tuleb veel täpsustada (vaidlustatud otsuse põhjendus 209), kuna selge kohustuse eeldus on tingimata sellise võimaliku tulevikus toimuva sekkumise olemuse ja ulatuse identifitseerimine. Nagu kinnitab Deutsche Banki 22. juuli 2002. aasta aruanne, millele komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 221 ning 142. joonealuses märkuses ise tugines, ei saanud 12. juuli 2002. aasta avalduse suhtes turg veel kindlaks teha Prantsuse riigi sellise sekkumise olemust ja ulatust („[FT] sai kasu turu kasvavast usaldusest [seetõttu], et [Prantsuse] valitsus toetab krediiti ühel või teisel viisil"; see „[Prantsuse] riigi vaikiv[..] toetus[..] võib võtta laenu vormi turu tingimustel, saadud läbi pankade või [Prantsuse] valitsuse"). 12. juuli 2002. aasta avaldus tugevdab sellise sekkumise tulevikus toimuvat, tingimuslikku ja ebatäpset olemust ning lükkab sõnaselgelt tagasi FT kapitali suurendamise hüpoteesi, samas kui Prantsuse riik tegi just selle valiku detsembris 2002 („Ei, kindlasti mitte! Ma kinnitan lihtsalt, et me võtame sobival ajal tarvitusele adekvaatseid abinõusid […]").

274 Seda tõlgendust kinnitab faktiline kontekst, milles 12. juuli 2002. aasta avaldus tehti. Komisjon näib ise tunnistavat (vt eespool punktid 188 ja 189), et selles etapis – kui puudus teave FT rahaliste raskuste täpse ulatuse, selle avaldusega tekitatava finantsturgude reaktsiooni ning kavandatud FT ümberkorraldamisele järgneva arengu

kohta – ei saanud Prantsuse riik veel teada ning piisavalt täpselt kindlaks määrata FT jaoks võimaliku abimeetme olemust, ulatust ning andmise tingimusi. Pigem nähtub Prantsuse ametivõimude kõikidest toimingutest 12. juulil 2002, sh asjaolust, et nad võtsid otse ühendust reitinguagentuuridega, et need ametivõimud soovisid kiiresti veenda finantsturge Prantsuse riigi võimalikus ja tulevases toetuses FT-le ainult sel eesmärgil, et takistada tema reitingu veelgi alanemist ning võlakirjaturul uutele krediitidele ligipääsu sulgemist, samas ilma seda võimalikku toetust sel täpsel hetkel veel konkretiseerimata. Võimalike toetusmeetmete enneaegne konkreetsus oleks võinud kaasa tuua ohu, et piiratakse põhjendamatult hiljem FT-le avatud refinantseerimise võimalusi, tekitades samal ajal vajaduse teatada komisjonile nendest EÜ artikli 88 lõike 3 alusel. Pealegi oleks selline lähenemine võinud oma kiiruse tõttu õõnestada võlausaldajate ning investorite usaldust Prantsuse riigi tegevuse usaldusvääruse vastu. Neil tingimustel ning vastupidi sellele, mis on välja toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 212, ei tule reitinguagentuuridega ühendust võtmise asjaolu mõista nii, et see toetab Prantsuse riigi väidetava kohustuse kindlat olemust, vaid ainult nii, et tegemist on esimese sammuga, mis on mõeldud sellise surve vähendamiseks, mis 2002. aasta juulis oli FT seisundil finantsturgudel.

275 Vastupidi sellele, mida väidavad äriühingud Bouygues ja komisjon (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 210), siis pelgalt asjaolu, et 12. juuli 2002. aasta avalduse ajal oli FT-l juba tõsiseid refinantseerimisraskusi (vt eespool punkt 236), ei muuda midagi selle avalduse kui terviku lahtises ja ebamäärases olemuses ega tema olulisuses seoses faktilise kontekstiga, milles see tehti (vt eespool punkt 274). Isegi kui eeldada, et selles etapis need raskused esinesid, ei ole otsustav asjaolu, et see avaldus ei väljendanud õigesti FT lühiajalise tähtajaga võlakoorma kriitilist olukorda sel ajal („kui [FT-l] peaks esinema raskusi"; „kui [FT-l] on rahastamisprobleeme, millega ei ole antud juhul tegemist, teeb [Prantsuse] riik vajalikud otsused nende lahendamiseks").

276 Lisaks ei saa komisjon 12. juuli 2002. aasta avalduse grammatilise tõlgendamise raames põhjendatult väita, et „[m]itte ükski element ei luba tõestada, et turgu oleks teavitatud mingist tingimusest" (vaidlustatud otsuse põhjendus 210) ning et „turu reaktsioon kui ka finantsanalüütikute kommentaarid [kinnitavad], et turg käsitleb neid deklaratsioone [Prantsuse] riigi usaldusväärse kohustusstrateegiana FT-d toetada" (nimetatud otsuse põhjendus 220), kuna selline subjektiivne arusaam ning teatud turul osalejate reaktsioon ei ole otsustav sellise avalduse olemuse iseloomustamiseks (vt eespool punkt 271). Muu hulgas ei võta see kaalutlus arvesse asjaolu, et selles etapis ei olnud Deutsche Bank vastupidi võimeline ette nägema, milline on Prantsuse riigi tulevikus võimaliku FT kasuks sekkumise olemus ja ulatus (vt eespool punkt 273).

277 Mis puudutab 13. septembri 2002. aasta avaldust (vt eespool punkt 7), siis peab märkima, et see avaldus oli samuti suunatud tulevikku, oli tingimuslik ning ebatäpne Prantsuse riigi pikas perspektiivis kavandatud võimalike meetmete osas („[Prantsuse r]iik toetab [FT-d] [raamatupidamise saneerimise] kava elluviimisel ja aitab omalt poolt kaasa [FT] omakapitali väga olulisele tugevdamisele turutingimustest lähtuvalt määratud graafikuga ja korras"); väitest nähtus kindlalt vaid see, et tulevikus aidatakse kaasa FT „omakapitali väga olulisele tugevdamisele" ning et seda tehakse „turutingimustest lähtuvalt". Lisaks ei täpsusta 13. septembri 2002. aasta avaldus sarnaselt 12. juuli 2002. aasta avaldusega FT kasuks Prantsuse riigi tulevikus toimuva sekkumise olemust, ulatust ning tingimusi ning seab võimalikud toetusmeetmed sõltuvusse vajaduse kriteeriumist („[s]eni võtab [Prantsuse] riik vajadusel meetmed, mis võimaldavad vältida [FT] finantseerimisprobleeme").

278 Mis puudutab 2. oktoobri 2002. aasta avaldust (vt eespool punkt 8), siis tuleb tõdeda, et see ei ole vähem ebamäärane ning ei too mingit märgatavat selgust võrreldes

13. septembri 2002. aasta avalduse sisuga („[Prantsuse r]iik toetab saneerimistegevuse elluviimist ja aitab omalt poolt kaasa ettevõtte omakapitali tugevdamisele korras, mis määratakse […] [Prantsuse] riik [võtab] seni vajadusel meetmed, mis võimaldavad vältida [FT] mis tahes finantseerimisprobleeme"). Nimetatud avalduses piirdub Prantsuse riik sellega, et ähmaselt on ette näha tema tulevast ning potentsiaalset rahalist abi FT omakapitali tugevdamiseks, kuid selle olemus, ulatus ning andmise tingimused ei ole veel kindlaks määratud. Sarnaselt eelnevate avaldustega seab see Prantsuse riigi poolse n.ö vahepealse võimaliku abi puhul – mida ei ole täpsemalt kirjeldatud – tingimuseks vajaduse lahendada FT finantseerimise potentsiaalsed probleemid.

279 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et vastupidi sellele, mida väidavad äriühingud Bouygues, ei saa 12. juuli, 13. septembri ja 2. oktoobri 2002. aasta avaldusi selle tõttu, et need on olemuselt lahtised, ebatäpsed ja tingimuslikud eriti osas, mis puudutab riigi poolt FT kasuks võetavate võimalike meetmete – sekkumise – olemust, ulatust ning tingimusi, ning arvestades nende avalduste faktilist konteksti, samastada riigi garantiiga või tõlgendada nii, et need toovad esile tühistamatu kohustuse anda FT heaks konkreetset rahalist abi, nagu on tema lühiajalise tähtaegadega võlgade tagasimaksmine.

280 Prantsuse riigi poolt endale võetud konkreetne, tingimusteta ning tühistamatu kohustus avalike ressursside kaasamiseks oleks eeldanud, et nendes avaldustes oleks sõnaselgelt ära näidatud kas investeeritav summa, konkreetsed garanteeritavad võlad või vähemalt kindlaksmääratud finantsraamistik nagu krediidiliin teatud summa ulatuses ning ka kavandatud abi andmise tingimused. Alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ei võta nende aspektide osas seisukohta ning jätavad kõrvale võimaluse, et tulevikus suurendatakse FT kapitali teatud summa ulatuses, samas kui hiljem otsustas Prantsuse riik just selle valiku kasuks, esiteks aktsionärilaenu vormis, mille eesmärk oli anda FT kasutusse 9 miljardi euro suurune krediidiliin, ning seejärel osaleda samas summas viimase kapitali suurendamises võrdeliselt oma osaga FT kapitalis (vt eespool punkt 16).

281 Tuleb lisada, et sellega seoses ei saa äriühingud Bouygues tugineda Crédit foncier otsusele (vt eespool punkt 159), mille õiguspärasust Üldkohus ei kontrollinud, kuna erinevalt alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest väljendas selle otsuse aluseks olnud Prantsuse majandusministri avaldus Prantsuse riigi kindlat ja tingimusteta tahet, et „kõikidest CFF väärtpaberiga tõendatud võlgade põhisumma või intressi tasumise tähtaegadest peetakse kinni" (Crédit foncier otsuse põhjendus 36).

282 Sellegipoolest soovis Prantsuse riik finantsturgude osas käesoleval juhul alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega, ning tuginedes enda kui maksejõulise ja usaldusväärse võlausaldaja ja võlgniku mainele, aktiivselt mõjutada nende turgude reaktsiooni, taastada nende usaldus ning eriti püüdis riik teha nii, et FT reiting säilitatakse, eesmärgiga valmistada ette tema refinantseerimine hilisemas etapis soodsamates majandustingimustes ning vähemate kulutustega, ilma et see tähendaks kohe ja kindlaksmääratud viisil riigieelarve kasutamist. Selle asemel, et kaasata riigi ressursse otse või kaudselt EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, kasutas Prantsuse riik ära finantsturgude toimimist reguleerivaid erieeskirju, et tasakaalustada FT majanduslikku olukorda lühiajaliselt ning seda just eesmärgiga, et täita ärilised ja rahalised tingimused, mis on hädavajalikud konkreetsemate toetusmeetmete võtmiseks, mis peavad aset leidma hiljem. Pelgalt asjaolu, et sellises kontekstis kasutas Prantsuse riik oma erilist mainet finantsturgudel, ei ole piisav selleks, et tõendada, et tema ressurssidele tekkis oht, mida võib pidada selliseks, mis kujutab endast riigi ressursside ülekandmist EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses ning mis oleks piisavalt seotud FT-le alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega antud eelisega.

283 Neil asjaoludel ei ole äriühingud Bouygues tõendanud, et liikmesriigi kohus, eriti Prantsuse haldus- või tsiviilkohus võiks jõuda järeldusele, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused täidavad siiski Prantsuse riiki õiguslikult siduva ühepoolse kohustuse tingimusi, olgu see siis eellepingu vormis, mis tähendab riigi ressursside ülekandmist EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Äriühingute Bouygues argumentide ning nende põhjenduseks koostatud õiguslike analüüside suhtes tuleb tõdeda, et siseriikliku

õiguse asjakohaste normide kohaldamine alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustele sõltub omakorda nende avalduste olemuse eelnevast tõlgendusest, st eeskätt küsimusest, kas need on piisavalt selged, täpsed, tingimusteta ning kindlad – see tähendab siduvate õiguslike tagajärgede allikad –, mis võivad tuua kaasa Prantsuse riigi rahalise vastutuse.

284 Esiteks ei saa nõustuda äriühingute Bouygues argumendiga, mis tugineb Prantsuse Conseil d'État' kohtupraktikale, mille kohaselt alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused on selged, täpsed ja kindlad ning seega toovad kaasa Prantsuse riigi vastutuse FT aktsionäride, töötajate või võlausaldajate ees, kuna andes lubaduse, tekitas Prantsuse riik endale õiguslikud kohustused, millest ta ei saa ilma rikkumist toime panemata loobuda, või siis kas just vastupidi seetõttu, et andes lubaduse, võttis riik endale õigusvastase kohustuse, kuna antud lubadus on õigusvastane. Vastupidi sellele, mida väidavad äriühingud Bouygues (vt eespool punktid 164 ja 165), ei ole täpselt tuvastatud, et arvestades nende avalduste olemuslikke jooni, võivad need avaldused olla aluseks Prantsuse riigi õiguslikult siduvale ning tingimusteta kohustusele toetada FT-d.

285 Teiseks ei ole äriühingutel Bouygues alust tugineda 22. juuli 2003. aasta ringkirjale ning sellele lisatud selgitavale teatele (vt eespool punkt 167), kuna nagu leiti eespool punktis 284, ei sisalda alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused midagi, mis võiks tõendada Prantsuse riigi kaudse garantii olemasolu FT kasuks. Kuna tingimused, mis võimaldaksid järeldada sellise garantii olemasolu, ei ole täidetud, siis tuleb tagasi lükata äriühingute Bouygues argument, et Prantsuse õigusnormid kinnitavad tagasiulatuvalt teatavaid riigi antud garantiisid, kuna see on tulemusetu. Igal juhul – nagu väitis Prantsuse Vabariik kohtuistungil – viitab 30. detsembri 2002. aasta seadus nr 2002-2576 2002. aasta lisaeelarve kohta (*JORF*, 31.12.2002, lk 22070) artiklis 80 üksnes „ERAP-ga sõlmitud laenudele [FT] aktsionäritoetuse raames", mitte teistele võimalikele riigi garantiidele FT heaks.

286 Kolmandaks ei ole äriühingud Bouygues tõendanud, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused sisaldavad riigi ressursside kaasamist, kui hinnata neid New Yorgi osariigi lepinguõiguse alusel. Uurimus, mille äriühingud Bouygues selle kohta haldusmenetluse jooksul koostasid, täpsustab, et tegemist ei ole õigusliku arvamusega ning see lähtub ilmselgelt valest eeldusest, et Prantsuse riigi ühepoolne ettepanek investoritele lepingu sõlmimiseks sisaldab lubadust katta FT võlad, mille need investorid heaks kiitsid, kui nad FT-sse investeerisid. Selle pakkumuse siduvuse ning täidetavusega seoses on neis uurimustes korratud vaid seda, et lubadus on antud, ning esitavad ebamäärase võrdluse pädevate kohtute kohtupraktikaga, mis käsitleb brošüürides sisalduvaid lubadusi ning reklaame ajakirjades. Muu hulgas ei võta see analüüs lõplikku seisukohta küsimuses, kas need kohtud võivad teha otsuse sellise lepingulise lubaduse piisava kindluse kohta. Lõpuks, mis puudutab lepingulise kohustusega sarnaneva kohustuse või *promissory estoppel* (keeld lubadusest taganeda) tingimusi, siis uurimus näitab, et asjaomane lubadus peab olema selge ning ei tohi olla mitmeti mõistetav, millega ei ole käesolevas asjas tegemist (vt eespool punktid 272–279).

287 Neljandaks osas, milles komisjon viitab ise Prantsuse Cour de cassationi 28. märtsi 2000. aasta otsusele (vaidlustatud otsuse 134. joonealune märkus), tuleb tõdeda, et selles kohtuotsuses tunnistati, et ühepoolne avaldus raskustes oleva ettevõtja ülevõtja poolt, mis tehti saneerimiskava raames ning ülevõtmiskava määratleva otsuse vormis, on kehtiv *erga omnes* ning on siduv ja täidetav kõikide huvitatud isikute kasuks. Siiski ei ole tõendatud, et sellest kohtupraktikast võiks lähtuda ka käesolevas asjas. Eelkõige tuleneb see asjaolust, et mainitud kohtuotsusega tunnistatud siduvus ning täidetavus tugineb saneerimismenetlust reguleerivale Prantsuse ärikoodeksi sättele, mille kohaselt „otsus, mis määratleb [ülevõtmis]kava, muudab sätted kõikidele kehtivaks".

288 Viiendaks ning viimase asjaoluna ei ole tõendatud, et kui siseriikliku õiguse kohaselt ei ole alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest tulenev väidetav kohustus õiguslikult siduv, sisaldavad need avaldused riigi ressursside ülekandmist. Sellega seoses

on iseenesest vastuoluline äriühingute Bouygues argument, et Prantsuse riik pidi oma väidetavast lubadusest kinni pidama – võttes arvesse turu jaoks nende avalduste poolt tekitatud tegelikku ootust – ning see argument ei arvesta seda, et abi olemasolu tunnustamine peab tuginema objektiivsetel kaalutlustel ning mitte ainult turul osalejate arusaamal. Igal juhul ei tekita pelk turu ootus iseenesest õiguslikku kohustust tegutseda soovitud suunas (vt eespool punkt 271). Teiseks, isegi kui eeldada, et Prantsuse riik ei pea kinni ettevõtja kasuks tehtud võimalikust lubadusest teda toetada ning see võib seada ohtu tema usaldusväärsuse ja maine finantsturgudel, ei ole käesolevas asjas sellegipoolest tõendatud, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused sisaldavad täpset, tingimusteta ja kindlat kohustust FT suhtes, mis võib kaasa tuua kahjulikud tagajärjed. Nagu toodi välja eespool punktides 273 ja 282, on alates 2002. aasta juulist Prantsuse ametivõimude käitumise eesmärk selliseid tagajärgi vältida, jättes siiski õhku kahtluse tema võimaliku tulevase sekkumise olemuse, ulatuse ja tingimuste osas, mida kinnitab Deutsche Banki reaktsioon (vt eespool punkt 273). Samadel põhjustel ei ole tulemuslik komisjoni argument vaidlustatud otsuse põhjenduse 221 lõpus, mille kohaselt „Prantsuse valitsus oli kohustatud oma reputatsiooni säilitamiseks finantsturgudel pidama kinni lubadustest, mis ta oli andnud". Igal juhul tuleb meenutada, et vaatamata väljendatud kahtlustele, loobus komisjon võtmast lõplikku seisukohta küsimuses, kas alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused sisaldavad riigi ressursside ülekandmist (vaidlustatud otsuse põhjendused 188, 218 ja 219).

289 Neil asjaoludel tuleb järeldada, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ei tähenda riigi ressursside kaasamist EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

290 Seega tuleb tagasi lükata äriühingute Bouygues esimene väide, et on rikutud EÜ artikli 87 lõiget 1.

Riigi ressursside ülekandmine seoses 4. detsembri 2002. aasta teatega aktsionärilaenu projekti kohta ning seoses 20. detsembri 2002. aasta pakkumusega aktsionärilaenu lepingu kohta

– Sissejuhatavad märkused

291 Tuleb tõdeda, et alles siis, kui Prantsuse riik avaldas 4. detsembril 2002 teate aktsionärilaenu projekti kohta, st samal päeval, kui ta teatas sellest meetmest komisjonile (vt eespool punkt 20), selgitas ja täpsustas ta esimest korda avalikkuse ees FT heaks kavandatavat rahalist abi, milleks oli 9 miljardi euro suuruse krediidiliini avamine laenulepingu kaudu, mille ERAP poolt parafeeritud ja allkirjastatud pakkumus saadeti FT-le alles 20. detsembril 2002.

292 Sellega seoses tuleb meenutada sarnaselt alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega, et see teade sisaldas eelise andmist FT-le selles mõttes, et see aitas kaasa finantsturgude usalduse tugevdamisele ning parandas FT refinantseerimise tingimusi (vt eespool punkt 234 ja järgmised). Siiski, nagu toodi välja eespool punktis 243 ja järgmised, ei analüüsinud ega tõendanud komisjon õiguslikult piisavalt, et 20. detsembri 2002. aasta pakkumus aktsionärilaenu lepingu kohta, mida FT kunagi heaks ei kiitnud ega mida ei viidud ka ellu, sisaldab eraldiseisvat lisaeelist võrreldes eelisega, mis tuleneb alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest ning 4. detsembri 2002. aasta teatest aktsionärilaenu projekti kohta.

– 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu projekti kohta

293 Mis puudutab küsimust, kas 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu projekti kohta toob kaasa riigi ressursside ülekandmise, siis tuleb tõdeda, et komisjon ega

äriühingud Bouygues ei ole väitnud, et see teade sisaldab iseenesest piisavalt täpset, kindlat ja tingimusteta ning seega asjakohase siseriikliku õiguse alusel õiguslikult siduvat kohustust, mis võimaldaks järeldada, et tegemist oli riigi ressursside ülekandmisega EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

294 Ainuke asjakohane viide nimetatud teatele on ära toodud vaidlustatud otsuse põhjenduse 205 lõpus, st aruka erainvestori kriteeriumi hindamise raames, ilma et komisjon seostaks neid riigi ressursside võimaliku ülekandmise kas või kaudsete tagajärgedega. Samamoodi viitavad äriühingud Bouygues esimese väite raames ainult alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustele ilma 4. detsembri 2002. aasta teadet arvestamata ning piirduvad oma argumentides nende avaldustega seotud väidetava riigi ressursside ülekandmisega.

295 Kui puuduvad komisjoni ja äriühingute Bouygues poolt selles osas toodud asjakohased ja tõendavad elemendid, ei ole Üldkohtul kohustust kontrollida, kas 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu projekti kohta sisaldab Prantsuse haldus- või tsiviilõiguse tähenduses riigi ressursside ülekandmist.

296 Igal juhul vastab riigi ressursside ülekandmine, mis tuleneb 4. detsembri 2002. aasta teatest, ainult eelisele, mis seisneb 9 miljardi euro suuruse krediidiliini avamises, mis oli selles teates sõnaselgelt väljendatud. Esiteks, nagu meenutati eespool punktis 292, ei iseloomustanud komisjon vaidlustatud otsuses sellist eelist õiguslikult piisavalt. Teiseks on see eelis eraldiseisev sellest, mis tuleneb alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest, nagu seda on kinnitatud nimetatud otsuses (vt eespool punkt 243 ja järgmised), ilma et see mõjutaks küsimust, kas see eelis tähendab FT refinantseerimise tingimuste parandamist ja/või tema aktsiate ja võlakirjade kursi võimalikku tõusu.

297 Eespool punktis 214 viidatud kohtupraktikast nähtub, et vastavalt EÜ artikli 87 lõikele 1 peab eelis tulenema avalikest ressurssidest. Nõue, mille kohaselt peab tuvastatud eelise ning riigi ressursside ülekandmise vahel esinema seos, eeldab et nimetatud

eelis langeb kokku riigieelarvel lasuva sellega võrdväärse kohustusega (vt eespool punkt 262). Käesoleval juhul ei ole siiski tegemist niisuguse seosega – pidades silmas seda, kuidas on omavahel seotud ühelt poolt vaidlustatud otsuses tuvastatud eelis, mis tuleneb alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest, ning teiselt poolt väidetav avalike ressursside ülekandmine, mis seisneb 9 miljardi euro suuruse krediidiliini avamises, nagu see nähtub 4. detsembri 2002. aasta teatest aktsionärilaenu projekti kohta.

298 Seega tuleb järeldada, et komisjon ei ole tõendanud, et 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu projekti kohta sisaldab riigi ressursside ülekandmist.

– 20. detsembri 2002. aasta pakkumus aktsionärilaenu lepingu kohta

299 Mis puudutab küsimust, kas ERAP poolt allkirjastatud aktsionärilaenu lepingu saatmine FT-le 20. detsembril 2002 sisaldab riigi ressursside ülekandmist, siis tuleb tõdeda, et kuna komisjon ei ole vaidlustatud otsuses piisavalt tõendanud, et on olemas eelis, mis tuleneb lepingulisest pakkumusest kui sellisest (vt eespool punktid 264–267), ei ole Üldkohtul seda enam võimalik järeldada, et on olemas riigi ressursside ülekandmine, mis on seotud sellise eelisega.

300 Eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et ei komisjon ega äriühingud Bouygues ei ole tõendanud, et 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu projekti kohta või 20. detsembri 2002. aasta pakkumus aktsionärilaenu lepingu kohta sisaldavad riigi ressursside ülekandmist EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

301 Siiski tuleb analüüsida, kas tulenevalt üldisest lähenemisest (vt eespool punkt 266) oli komisjonil siiski õigus hinnata alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi koos aktsionäri laenulepingu projekti teate ning aktsionäri laenulepingu saatmisega, mille tulemusena ta jõudis järeldusele, et riigi ressursside ülekandmise kriteerium on käesoleval juhul täidetud.

– Riigi ressursside ülekandmine, mis on seotud alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega ning 2002. aasta detsembri meetmetega

302 Esiteks tuleb kontrollida, kas võimalik riigieelarvel lasuv kohustus, mida komisjon kinnitas seoses aktsionärilaenu projekti ning aktsionärilaenu lepingu saatmisega, tulenes kaudselt juba alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest ning teiseks, kas see kohustus vastab eelisele, mida komisjon nendest avaldustest tuletas.

303 Kuigi 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu projekti kohta on loogiline osa Prantsuse riigi strateegiast alates 2002. aasta juulist, mille eesmärk ja tagajärg on üldkokkuvõttes tagasi võita turgude usaldus, et oleks võimalik soodsamatel tingimustel FT lühiajalise tähtajaga võlgu refinantseerida (vt eespool punktid 234–240), ei nähtu sellest siiski, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega väljendati juba ette valmisolekut sellise konkreetse rahalise toetuse suhtes, mis lõpuks konkretiseerus 2002. aasta detsembris.

304 Eespool punktis 270 ja järgmised esitatud kaalutlustest tuleneb, et erinevalt 4. detsembri 2002. aasta teatest aktsionärilaenu projekti kohta, millega avalikustati pakkumus avada 9 miljardi euro suurune krediidiliin FT kasuks, on alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused lahtised, ebatäpsed ja tingimuslikud osas, mis puudutab Prantsuse

riigi tulevase võimaliku sekkumise olemust, ulatust ning tingimusi. Kuna Prantsuse riigi otsus 2002. aasta detsembris teatada ning pakkuda välja aktsionärilaenu projekt oli sisuliselt erinev alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste olemusest, kujutab see endast olulist murrangut FT refinantseerimiseni viinud sündmuste jadas.

305 Sellega seoses tuleb tagasi lükata väide, mida on vähe põhjendatud ning mis on välja toodud vaidlustatud otsuse põhjendustes 185 ja 226 ning mille kohaselt aktsionärilaenu projekt tähendas Prantsuse riigi varasemate avalduste materialiseerumist, kuna komisjon ei ole tõendanud – ning ei saa seda pealegi teha alates 2002. aasta juulist tehtud avaldusi silmas pidades –, et Prantsuse riik kavandas sellist rahalist abi alates 2002. aasta juulist. See väide on seda vähem usutavam, et Prantsuse riik peab kõigepealt ootama ja kontrollima, kas pärast 2002. aasta juulis tehtud avaldusi ning nende oodatavat mõju, st finantsturgude usalduse taastamine ning FT reitingu säilitamine, ning ka pärast FT-s võetud ümberkorraldamis- ning tasakaalustamismeeteid on riigi sellise sekkumise jaoks vajalikud majanduslikud tingimused tegelikud täidetud. Nagu tuvastati eespool punktis 274, ei saanud Prantsuse riik nende avalduste etapis, kui puudub asjakohane teave eriti seoses turu reaktsioonidega ning võetud meetmete eduga, veel piisavalt teada ega määratleda seda, milline on võimaliku FT kasuks võetava toetusmeetme – sh võimalik kapitali suurendamine, mida majandusminister sõnaselgelt eitas veel 2002. aasta juulis – olemus, ulatus ning tingimused. Ilmselgelt leidis Prantsuse riik alles 2002. aasta detsembris, et sellise rahalise abi majanduslikud tingimused on täidetud, mida kinnitab selles etapis toimunud oluline murrang sündmuste jadas.

306 Vaidlustatud otsuse põhjendused 186–190, mille eesmärk on selgitada komisjoni üldist lähenemist, on kaugel sellest, et tõestada väidet alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste materialiseerumise kohta aktsionärilaenu projektis, ning need võtavad

vaid ebamääraselt kokku kaalutlused, mis võimaldavad asuda seisukohale FT-le eelise andmise, kuid mitte riigi ressursside ülekandmise kohta, mis on seotud kõikide tehtud avaldustega ning Prantsuse riigi võetud meetmetega alates 2002. aasta juulist.

307 Ebamäärane tõdemus, et on „võimalik analüüsida Prantsuse ametivõimude järjestikuseid avaldusi ja meetmeid alates 2002. aasta juulist tervikuna, mille konkretiseerimise hetk oleks [2002. aasta] detsembri meetmed" (vaidlustatud otsuse põhjendus 187) või ka kinnitus, et tegemist on jätkuva päästmiseks mõeldud tegevusega, mis on analoogiline sellele, mis on aluseks eespool punktis 152 viidatud kohtuotsusele BP Chemicals *vs.* komisjon, ei luba komisjonil eirata kohustust identifitseerida konkreetne eelis, mis hõlmab sellele vastavat riigi ressursside ülekandmist. See on tõsi seda enam, et eespool punktis 152 viidatud kohtuotsus BP Chemicals *vs.* komisjon puudutab – seoses aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamisega kõikidele abi saava ettevõtja kasuks tehtud kapitali sissemaksetele, mille soodus olemus ning riigi päritolu ei ole kahtluse all – üksnes tõsiste raskuste esinemist, mis õigustavad ametliku uurimismenetluse alustamist EÜ artikli 88 lõike 2 alusel.

308 Kui võtta arvesse tõsist murrangut sündmuste jadas ning Prantsuse riigi käitumises 2002. aasta detsembris, siis komisjon ei toiminud õigesti, kui ta nentis selles etapis seose olemasolu riigi ressursside võimaliku kaasamise ning varasemate meetmete, st alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega antud eeliste vahel, seda enam, et need meetmed olid olemuselt oluliselt erinevad detsembris 2002 võetud meetmetest (vt eespool punkt 303). Selline seos – millele ei ole viidatud eespool punktis 152 viidatud kohtuotsuses BP Chemicals *vs.* komisjon – abi mõiste moodustavate aspektide vahel, mis puudutavad erinevatel etappidel aset leidnud ja eraldiseisvaid faktilisi asjaolusid, on vastuolus nõudega, mis eeldab eelise ning riigi ressursside ülekandmise omavahelist seotust (vt eespool punkt 262), nagu seda on kinnitatud eespool punktis 214 viidatud kohtuotsusega PreussenElektra (punkt 58).

309 Seega, isegi kui komisjon võis eelise iseloomustamisel õigustatult arvestada kõiki sündmusi, mis leidsid aset enne Prantsuse riigi poolt detsembris 2002 võetud lõplikku

otsust toetada FT-d aktsionärilaenu kaudu ning mõjutasid seda, ei ole ta suutnud tõendada, et on toimunud riigi ressursside ülekandmine, mis on selle eelisega seotud. Nagu tõdeti eespool punktis 297 – asjaolu, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ning 4. detsembri 2002. aasta teade tõid kaasa eelise FT kasuks, kuna need taastasid finantsturgude usalduse ning parandasid tema refinantseerimise tingimusi, ei too kaasa vastavalt riigieelarve vähenemist ega tekita piisavalt konkreetset majanduslikku riski sellel eelarvel lasuva kohustuse osas. Nimelt on selline eelis eraldiseisev sellest, mida võidi anda 20. detsembri 2002. aasta aktsionärilaenu projekti kaudu ning mida ei ole vaidlustatud otsuses piisavalt iseloomustatud, et võiks teha järelduse riigiabi olemasolu kohta (vt eespool punkt 296).

310 Seetõttu eiras komisjon abi mõistet EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, kui ta asus seisukohale, et aktsionärilaen alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste kontekstis sisaldab eelise andmist FT-le, mille tagajärg on riigi ressursside ülekandmine.

311 Neil tingimustel tuleb nõustuda Prantsuse Vabariigi ja FT teise väite teise osa ning kolmanda väitega osas, milles need kritiseerivad abi mõiste kohaldamist ning eriti abi ning riigi ressursside ülekandmise kriteeriumide kohaldamist EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

312 Sellest tuleneb samuti, et ei ole vaja analüüsida Prantsuse Vabariigi ja FT teise väite esimesest osa ning kolmandat väidet osas, milles need vaidlustavad komisjoni poolt aruka erainvestori kriteeriumi kohaldamise õiguspärasuse.

313 Arvestades seda, et vaidlustatud otsuse artikkel 1 tuleb õigusnormi rikkumise ning ilmsete hindamisvigade tõttu EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisel tühistada, ei ole vaja

analüüsida ka Prantsuse Vabariigi ja FT esimest väidet, et rikutud on olulisi menetlusnorme ning kaitseõigusi, ega Prantsuse Vabariigi neljandat väidet, mis käsitleb põhjendamise puudumist.

d) Äriühingute Bouygues teine väide, et põhjendused on vastuolulised ning ebapiisavad, mis on vastuolus EÜ artikliga 253

314 Sissejuhatuseks tuleb tõdeda, et äriühingute Bouygues teise väitega, mis puudutab põhjenduse puudumist, on suures osas üksnes korratud sisulisi etteheiteid, mida need hagejad esitasid esimese väite raames.

315 Sellega seoses tuleb meenutada, et EÜ artikliga 253 nõutav põhjendus peab vastama asjaomase akti olemusele, sellest peab selgelt ja üheselt selguma akti andnud institutsiooni arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel mõista võetud meetme põhjuseid ja pädeval kohtul teostada kontrolli. Pealegi kujutab otsuse põhjendamise kohustus endast vorminõuet, mida tuleb eristada põhjenduste põhjendatusest, mis puudutab vaidlusaluse akti sisulist õiguspärasust. Otsuse põhjendamine tähendab väljendada formaalselt neid põhjendusi, millele see otsus tugineb. Kui neis põhjendustes on tehtud viga, siis mõjutab see otsuse sisulist õiguspärasust, mitte aga selle otsuse põhjendatust, mis võib olla piisav ka juhul, kui on esitatud valed põhjendused (vt Euroopa Kohtu 10. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-413/06 P: Bertelsmann ja Sony Corporation of America *vs.* Impala (EKL 2008, lk I-4951, punktid 166 ja 181 ning seal viidatud kohtupraktika).

316 Mis puudutab väidetavat põhjenduste vastuolulist, siis tuleb tõdeda, et äriühingud Bouygues viitavad õigupoolest põhjendustes tehtud sisulisele veale ja mitte vorminõuete rikkumisele.

317 Sellega seoses nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest – eeskätt esiteks põhjendustest 188–190, ning teiseks põhjendustest 218 ja 219 – selgelt, et komisjon leidis – pealegi õigesti (vt eespool punktid 268–290) –, et tal on talle esitatud õiguslike analüüside alusel võimatu teha lõplikku otsust selle kohta, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused vastavad iseenesest riigi ressursside ülekandmise kriteeriumile EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Alles detsembris 2002 võetud meetmete arvestamine võimaldas komisjonil tõdeda üldise lähenemise põhjal – kuigi see oli sisult vale (vt eespool punkt 303 ja järgmised) –, et FT järjepideva päästmistegevuse, sh alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste tulemusena võis nentida, et riigi ressursside ülekandmise kriteerium on täidetud.

318 Isegi kui komisjoni üldine lähenemine on sisult vale, tuleneb eespool punktis 268 ja järgmised esitatud kaalutlustest, et vaidlustatud otsus toob õiguslikus mõttes piisavalt välja põhjendused, miks komisjon leidis, et ta ei saanud asuda seisukohale, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused iseenesest – isegi kui need sisaldasid FT-le eelise andmist – tõid kaasa riigi ressursside ülekandmise. Sellest tuleneb lisaks, et ilmselgelt põhjendamatu on äriühingute Bouygues argument, et komisjon leidis vaidlustatud otsuses, et kõik riigiabi iseloomustavad tingimused on alates 2002. aasta juulist tehtud avalduse puhul täidetud (vt eespool punktid 171 ja 175).

319 Pealegi ei esita äriühingud Bouygues ühtegi argumenti, mis lubaks arvata, et just põhjenduste väidetava vastuolulisuse tõttu ei olnud need äriühingud võimelised vaidlustama komisjoni lähenemise põhjendatust Üldkohtus, ega ka seda, et viimane ei ole võimeline oma sellekohast õiguspärasuse kontrolli kohustust täitma. Igal juhul on punktides 268 ja järgmised esitatud kaalutlusi arvestades tuvastatud, et käesolevas asjas see nii ei ole.

320 Seega tuleb pidada põhjendamatuks käesoleva väite esimest osa, mis käsitleb põhjenduste vastuolulist.

321 Mis puudutab väidetavat põhjenduste ebapiisavust, siis tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuses esitatud põhjendused, eeskätt esiteks põhjendused 188–190 ning teiseks põhjendused 218 ja 219 toovad piisavalt täpselt ja selgelt välja põhjused, miks komisjon leiab, et tal on võimatu järeldada, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused iseenesest kujutavad endast riigiabi (vt samuti eespool punkt 318).

322 Äriühingud Bouygues ei esita ühtegi elementi, mis võiks tõendada, et vaidlustatud otsuse põhjendused ei võimalda neil teada ning mõista komisjoni järelduse aluseks olnud põhjendusi ning vaidlustada selle põhjendatust Üldkohtus ning et viimane ei saa selles osas õiguspärasuse kontrolli teostada. Eespool punktis 268 ja järgmised esitatud kaalutlustest nähtub vastupidi, et selline õiguspärasuse kontroll oli vaidlustatud otsuse põhjenduste osas täiesti võimalik. Konkreetsemalt ei ole äriühingutel Bouygues alust väita, et komisjon ei ole õiguslikult piisavalt põhjendanud oma järeldust, et alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused ei sisalda riigi ressursside ülekandmist, hoolimata haldusmenetluse jooksul esitatud erinevatest õiguslikest analüüsidest, milles väideti vastupidist, kuna need põhjendused on eelkõige välja toodud nimetatud otsuse põhjendustes 214–219.

323 Lõpuks tuleb välja tuua, et äriühingud Bouygues soovisid oma argumentidega, mis on kokku võetud eespool punktides 177–181, tegelikult vaidlustada komisjoni keeldumise kvalifitseerida alates 2002. aasta juulist tehtud avaldused riigiabina põhjendatuse ning mitte vaidlustatud otsuse väidetava põhjendamata jätmise EÜ artikli 253 tähenduses.

324 Seetõttu tuleb tagasi lükata ka käesoleva väite teine osa ning seega äriühingute Bouygues teine väide tervikuna.

325 Niisiis tuleb äriühingute Bouygues nõue tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 1 tervikuna tagasi lükata, ilma et oleks vaja analüüsida väiteid, et kohtuasjas T-450/04 on FT kui menetlusse astuja seisukohad vastuvõetamatud.

326 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb vaidlustatud otsuse artikkel 1 tühistada, tuginedes õigusvastasusele osutavatele põhjendustele, mis on välja toodud Prantsuse Vabariigi ja FT teises ja kolmandas väites.

II – *Nõue tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2*

327 Seoses vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamisega nende väidete põhjal, mida Prantsuse Vabariik ja FT esitasid kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04, on nende ning äriühingute Bouygues nõuded kohtuasjas T-450/04 ning AFORS-i nõuded kohtuasjas T-456/04 kõnesoleva otsuse artikli 2 – mis tõdeb, et puudub vajadus artiklis 1 viidatud abi tagastada – tühistamiseks kaotanud oma eseme.

328 Kõnesoleva otsuse artikli 1 tühistamine kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 esitatud hagide alusel kehtib *erga omnes*, millest tulenevalt on tal seadusjõud (Euroopa Kohtu 1. juuni 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-442/03 P ja C-471/03 P: P&O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya *vs.* komisjon, EKL 2006, lk I-4845, punkt 43, ning Üldkohtu 4. märtsi 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-265/04, T-292/04 ja T-504/04: Tirrenia di Navigazione jt *vs*. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 159).

329 Selle tühistamise tagajärg on see, et vaidlustatud otsuse artiklis 1 tehtud järeldus selles mainitud ühisturuga kokkusobimatu abi kohta kaotab tagasiulatuvalt kehtivuse. Sellest tuleneb, et nimetatud otsuse artiklis 2 sisalduv avaldus selle abi tagastamata jätmise kohta kaotab samuti tagasiulatuvalt oma eseme.

330 Neil tingimustel ja nagu pooled kohtuistungil Üldkohtu küsimusele vastates üksmeelselt tunnistasid, mille kohta on tehtud märge kohtuistungi protokolli, on ära langenud vajadus teha otsus Prantsuse Vabariigi, FT, äriühingute Bouygues ja AFORS-i poolt vaidlustatud otsuse artikli 2 peale esitatud tühistamisnõuete kohta ning hinnata hagejate poolt nende nõuete põhjendamiseks esitatud väidete ja argumentide põhjendatust.

Kohtukulud

I – *Üldist*

331 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

332 Kodukorra artikli 87 lõike 6 kohaselt jaotab Üldkohus kohtukulud omal äranägemisel, kui asjas kohtuotsust ei tehta.

333 Kodukorra artikli 87 lõike 4 esimese ja teise lõigu kohaselt kannavad esiteks menetlusse astuvad liikmesriigid ise oma kohtukulud ning teiseks võib Üldkohus otsustada, et menetlusse astuja kannab ise oma kohtukulud.

II – *Kohtuasjad T-425/04 ja T-444/04*

334 Kuna komisjon on kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 vaidluse kaotanud ning arvestades nendes asjades vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõude – mille suhtes on otsuse tegemise vajadus ära langenud – täiendavat olemust, tuleb Prantsuse Vabariigi ja FT kohtukulud välja mõista komisjonilt, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud.

335 Vastavalt kodukorra artikli 87 lõike 4 kolmandale lõigule kannavad äriühingud Bouygues ise oma kohtukulud.

III – *Kohtuasi T-450/04*

336 Kuna äriühingud Bouygues on vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõude osas kohtuvaidluse kaotanud ning arvestades seda, et nende vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõude suhtes on otsuse tegemise vajadus ära langenud, tuleb pool komisjoni kohtukuludest välja mõista äriühingutelt Bouygues, kes ühtlasi kannavad ise poole oma kohtukuludest. Komisjon kannab poole oma kohtukuludest.

337 Kodukorra artikli 87 lõike 4 esimese lõigu alusel kannab Prantsuse Vabariik ise oma kohtukulud.

338 Kodukorra artikli 87 lõike 4 kolmanda lõigu alusel kannab FT ise oma kohtukulud.

IV – *Kohtuasi T-456/04*

339 Võttes arvesse seda, et on ära langenud vajadus teha otsus vaidlustatud otsuse artikli 2 tühistamise nõude suhtes, tuleb otsustada, et AFORS ja komisjon kannavad ise oma kohtukulud.

340 Kodukorra artikli 87 lõike 4 esimese lõigu alusel kannab Prantsuse Vabariik ise oma kohtukulud.

341 Kodukorra artikli 87 lõike 4 kolmanda lõigu alusel kannab FT ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. Tühistada komisjoni 2. augusti 2004. aasta otsuse 2006/621/EÜ seoses riigiabiga, mis Prantsusmaa andis France Télécomile, artikkel 1.

2. Vajadus teha otsus otsuse 2006/621 artikli 2 tühistamise nõuete kohta on ära langenud.

3. Kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 mõista Prantsuse Vabariigi ja France Télécom SA kohtukulud välja komisjonilt, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud.

4. Kohtuasjades T-425/04 ja T-444/04 kannavad Bouygues SA ja Bouygues Télécom SA ise oma kohtukulud.

5. Kohtuasjas T-450/04 mõista pool komisjoni kohtukuludest välja Bouygues'ilt ja Bouygues Télécomilt, kes ühtlasi kannavad ise oma kohtukulud.

6. Kohtuasjas T-450/04 kannab komisjon poole oma kohtukuludest.

7. Kohtuasjas T-456/04 kannavad Association française des opérateurs de réseaux ja services de télécommunications (AFORS Télécom) ja komisjon ise oma kohtukulud.

8. Kohtuasjades T-450/04 ja T-456/04 kannavad Prantsuse Vabariik ja France Télécom ise oma kohtukulud.

Azizi Cremona Labucka

Frimodt Nielsen O'Higgins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 21. mail 2010 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust ..... II - 2110

I – France Télécomi rahaline olukord ajavahemikus 2001–2004 ..... II - 2110

II – Haldusmenetlus ..... II - 2117

III – Vaidlustatud otsus ..... II - 2119

A – Vaidlustatud otsuse teatavakstegemine ..... II - 2119

B – Vaidlustatud otsuse resolutsioon ..... II - 2119

C – Komisjoni järeldused FT rahalise olukorra kohta juunist 2002 märtsini 2003 ..... II - 2120

D – Vaidlustatud otsuse ese ..... II - 2128

E – EÜ artikli 87 artikli 1 ning turumajanduse tingimustes tegutseva aruka erainvestori põhimõtte kohaldamine ..... II - 2131

F – Abi kokkusobivus ühisturuga ..... II - 2136

G – Abi tagastamine ..... II - 2137

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 2139

I – Kohtuasjad T-425/04 ja T-444/04 ..... II - 2139

II – Kohtuasi T-450/04 ..... II - 2141

III – Kohtuasi T-456/04 ..... II - 2142

IV – Menetlust korraldavad meetmed, kohtuasjade määramine laiendatud kohtukoosseisule ja kohtuasjade liitmine ..... II - 2144

V – Suuline menetlus ..... II - 2145

Õiguslik käsitlus ..... II - 2146

I – Vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamise nõue ..... II - 2146

A – Kohtuasjade T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04 raames esitatud asja läbivaatamist takistavad asjaolud ..... II - 2146

1. Poolte argumendid ..... II - 2146

2. Üldkohtu hinnang ..... II - 2151

a) Sissejuhatavad märkused ..... II - 2151

b) Prantsuse Vabariigi ja FT põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamiseks ..... II - 2152

c) Äriühingute Bouygues põhjendatud huvi vaidlustatud otsuse artikli 1 tühistamiseks ..... II - 2155

d) Vaidlustatud otsuse artikli 1 suhtes AFORS-i väidetavalt esitatud tühistamisnõude vastuvõetavus ..... II - 2158

B – Vaidlustatud otsuse artikli 1 õiguspärasus ..... II - 2158

1. Poolte argumendid ..... II - 2158

a) Tühistamisväidete kokkuvõte ..... II - 2158

b) Prantsuse Vabariigi ja FT argumendid ..... II - 2159

Sissejuhatavad märkused ..... II - 2159

Prantsuse Vabariigi ja FT teine väide ..... II - 2159

Prantsuse Vabariigi ja FT kolmas väide ..... II - 2160

Prantsuse Vabariigi ja FT esitatud täiendavad argumendid menetlusse astujatena kohtuasjas T-450/04 ning vastusena Üldkohtu kirjalikele küsimustele ..... II - 2163

c) Äriühingute Bouygues argumendid ..... II - 2164

Äriühingute Bouygues esimene väide ..... II - 2164

Äriühingute Bouygues teine väide ..... II - 2173

d) Komisjoni argumendid ..... II - 2178

Prantsuse Vabariigi ja FT teise väite esimene osa ..... II - 2182

Prantsuse Vabariigi ja FT teise väite teine osa ..... II - 2182

Prantsuse Vabariigi ja FT kolmas väide ..... II - 2184

– 12. juuli 2002. aasta avaldusega seotud ilmne hindamisvig..... II - 2184

– Aruka erainvestori kriteeriumiga seotud ilmne hindamisviga ..... II - 2186

– Ilmne hindamisviga seoses Prantsuse riigi käitumisega aruka investorina ..... II - 2188

Äriühingute Bouygues esimene väide..... II - 2188

– Äriühingute Bouygues argumendid ..... II - 2188

– Menetlusse astuja FT argumendid..... II - 2190

Äriühingute Bouygues teine väide ..... II - 2192

Komisjoni täiendavad argumendid, mille ta esitas vastuseks Üldkohtu kirjalikele küsimustele..... II - 2192

2. Üldkohtu hinnang ..... II - 2194

a) Abi mõiste EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses..... II - 2194

b) Sellise eelise olemasolu, mis anti alates 2002. aasta juulist tehtud avalduste ning aktsionärilaenu projektiga..... II - 2198

Sissejuhatavad märkused ..... II - 2198

Alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustest tulenev eelis ..... II - 2201

Aktsionärilaenu projektist tulenev eelis..... II - 2205

c) Riigi ressursside ülekandmine..... II - 2211

Sissejuhatavad märkused ..... II - 2211

Riigi ressursside ülekandmine seoses alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega ..... II - 2216

Riigi ressursside ülekandmine seoses 4. detsembri 2002. aasta teatega aktsionärilaenu projekti kohta ning seoses 20. detsembri 2002. aasta pakkumusega aktsionärilaenu lepingu kohta..... II - 2226

– Sissejuhatavad märkused. ..... II - 2226

– 4. detsembri 2002. aasta teade aktsionärilaenu projekti kohta. ..... II - 2226

– 20. detsembri 2002. aasta pakkumus aktsionärilaenu lepingu kohta. ..... II - 2228

– Riigi ressursside ülekandmine, mis on seotud alates 2002. aasta juulist tehtud avaldustega ning 2002. aasta detsembri meetmetega ..... II - 2229

d) Äriühingute Bouygues teine väide, et põhjendused on vastuolulised ning ebapiisavad, mis on vastuolus EÜ artikliga 253 ..... II - 2233

II – Nõue tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 2 ..... II - 2236

Kohtukulud. ..... II - 2237

I – Üldist. ..... II - 2237

II – Kohtuasjad T-425/04 ja T-444/04 ..... II - 2238

III – Kohtuasi T-450/04 ..... II - 2238

IV – Kohtuasi T-456/04 ..... II - 2239